

**Su Manga Pिंग्गalebek'u
Manga Sinugu nu
Jsa al-Masih**

Bismillah Sir-Rahman Mir-Raheem

Assalamu Alaikum Warahmatullahi Ta'ala Wabarakatuh

Na nia sinemulat kanu nia a kitab na su mama a bedtuan sa Luk, isa sekanin a duktur a 'bpaginugut kanu Kadenan. Su nia na ikadua a inisulat'in a kitab. Pantag i nia kanu pinggalebek'u manga sinugu nu Isa al-Masih. Su manga sinugu na silan su napamili nu Isa al-Masih a makapayapat kanu kadtalu nu Kadenan iganat sa Awrusalim taman den kanu pat a pisuk'u dunia. Madakel i nanggula kanu nia a kitab i nambamatan demun ni Duktur Luk.

Nakadalem kanu nia a kitab su kinaludsu nu lumpukan nu 'bpamaginugut kanu Isa al-Masih lu sa Awrusalim enggu su kinapamungkaid kanilan nu 'gkangaunutan nu manga Yahudi a sabapan nu kinabpapalak'ilan a sabapan bun nu kinapayapat'u Mapia a Tutuma pantag kanu Isa al-Masih. Na isa kanu 'bpamungkaid kanu 'bpamaginugut na bedtuan sa Bulus. Ugaid'a guna sekanin 'bpayagi nu Isa al-Masih na nabaluy sekanin a naginugut kanu Isa al-Masih taman sa pinamili nin sekanin a makapayapat kanu Mapia a Tutuma kanu manga Yahudi taman den kanu manga taw a dikena-Yahudi.

Ulian nu entu na isa den si Bulus a 'bpamungkaidanan apeg den nu ped a manga sinugu nu Isa al-Masih sabap kanu kapebpayapat'ilan kanu Mapia a Tutuma ugaid'a sia kanu tabang'u Suti a Ruh a ebpun kanu Kadenan na 'gkalipuas'ilan su entu taman sa pegkadakel-pegkadakel bun su 'bpamaginugut kanu Isa al-Masih.

Su Manga Pinggalebek 1

Su Suti a Ruh a Inibpasad'u Kadenan

1 ¹Sa leka mapulu a Tiupilus: Kanu nauna a inisulat ku na pidsinantal ku su langun nu pinggula nu Isa al-Masih enggu su inipamandu nin ²taman den sa kanu kinabpapulu sa lekanin lu sa sulega ulian nu kinapamapata nin sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh kanu manga sinugu a pinamili nin. ³Na madakel i kinabpapayag'in kanu manga sinugu nin kanu dalem'u nakapatpulu gay ulian nu kinapatay nin enggu kinambibiag'in 'bpaluman. Na madakel i amadan sa saben-sabenal a mimbibiag sekanin 'bpaluman. Na kanu entu ba a manga gay, na nia nin pidsinantal kanilan na su pantag kanu kapendatu nu Kadenan.

⁴Na gagalu na kaped'u Isa al-Masih su manga sinugu nin na inibpaliugat'in kanilan i "Di nu gemanati su Awrusalim ka angati nu su Suti a Ruh a inibpasad'u Ama a mana su nakineg'u den sa laki. ⁵Na su Yahiya^a na nia nin inipanalawat na ig ugaid'a pila gay bu saguna na salawatan kanu menem kanu Suti a Ruh."^b

Su Kinapabpapulu kanu Isa al-Masih

⁶Na guna den mangalimud su manga sinugu nin na inidsa nilan kanu Isa al-Masih i "Mapulu, ipembalingan nengka den kanu nia a timpu su kandatu tanu a manga taw a Israil?" ⁷Na nia nin inisawal kanilan na "Di den nasisita a kasabutan nu pan su kutika atawa ka gay a inadil'u Ama kanu kanggula nin kanu entu a kahanda nin. ⁸Ugaid'a makatalima kanu sa kabarakatan amaika makatingguma den sa lekanu su Suti a Ruh. Na makapangimbenal'u su makapantag sa laki sia sa Awrusalim, sa lusud'a Yudia enggu Samaria taman den kanu pat a pisuk'u dunia."

⁹Guna nin mapasad edtalu su entu na pinabpapulu den sekanin lu sa sulega. Na gay nin pebpapulu na pedtingadan nilan bun sekanin taman sa dala nilan den mailay ka nakadalung den kanu gabun. ¹⁰Na gagalu nu kapedtingada nilan lun na nakatekaw demun midtindeg kanu ubay nilan i dua kataw a malaikat a mimbalegkas sa maputi. ¹¹Na nia nilan pidtalu na "Sekanu a manga taw sa Galili, nginan ka pedtindeg kanu san

^a 1:5 Su Yahiya na sekanin su nabi a nanalawat sa ig kanu manga taw a pegkiug pedtaubat kanu manga kabaladusan nilan.

^b 1:5 Nia maena nu salawatan kanu kanu Suti a Ruh na lemangkap sa lekanu su Suti a Ruh.

Su Manga Pinggalebek 1

a pedtingada sa langit? Su Isa a nan a pinabpapulu lu sa sulega ganat sia sa lekanu na maya bun ba i kambalingan nin sa mana bun su kinailay nu lun kanu kinabpapulu lun.”

Su Kinapamilyi kanu Matias a Makasambi kanu Yahuda Iskalia

¹²Na mimbalingan den mambu su manga sinugu nu Isa al-Masih lu sa Awrusalim ebpun kanu bakulud’u Ulibus a manga sakakilu i kawatan nin. ¹³Na guna su nakauma den silan sa Awrusalim na minanik silan lu kanu bilik a pedtumpun nilan. Na su entu ba na si Pitru, si Yuhan, si Yakub, si Anduk, si Pilipus, si Tumas, si Bintulumi, si Mataya, si Yakub a wata ni Alpayus, si Simiun a ’bpaninindeg kanu dalepa enggu si Yahuda a wata ni Yakub. ¹⁴Na tatap den silan pedtatagapeda sa kabpangeni-ngeni a kaped’ilan su manga babay apeg den ni Mariam a ina nu Isa al-Masih taman kanu manga ali nin a mama.

¹⁵Aden isa a gay a mindidilimudan su ’bpamaginugut kanu Isa al-Masih a manga magatus enggu duapulu i kadakel’in. Na midtindeg si Pitru kanu luk’ilan ka nia nin pidtalun na ¹⁶“Manga lusud ku sa tian, dait man a matuman su nakadalem kanu kitab a mana su kadtalun nu Suti a Ruh kanu paganay pan a sia nakanggulalan kanu Daud makapantag kanu Yahuda a tinemutulu sa kinasigkem kanu Isa al-Masih. ¹⁷Pinamilyi bun sekanin nu Isa al-Masih a madtagapeda nami kanu nia a galebekan a inenggay nu Kadenan sa lekami.”

¹⁸Na inipamasa nu nia a mama sa lupa su pasa nu katipu nin. Lu bun ba sekanin naulug a nakabudsud a mimbetu i tian nin taman sa nakabudsayak su tinay nin. ¹⁹Natawan nu langun nu ’bpamegkaleben sia sa Awrusalim su entu a nanggula. Daka binedtuan nilan su entu a lupa sa Akildama sa basa nilan a nia nin maena na ‘Su lupa a naigisan na lugu.’

²⁰Pidtalun pan ni Pitru i “Nakasulat bun kanu Kitab Zabur i

‘Dait a awan su pegkalebenan nin
enggu dala ’gkaleben lun apia sakataw.’^c

Nakasulat bun i

‘Dait a kasambian na ped su lekanin a galebekan.’^d

---

^c 1:20 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 69 ayat 25 sia kanu Kitab Zabur.

^d 1:20 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 109 ayat 8 sia kanu Kitab Zabur.

Su Manga Pinggalebek 1, 2

²¹“Kagina ka maitu na dait a mamili tanu sa makasambi kanu galebekan nu Yahuda. Nia dait na su taw a nadtagapeda tanu bun kanu dalem’u kinadtatagapeda tanu kanu Mapulu a su Isa al-Masih, ²²iganat kanu kinapanalawat’u Yahiya taman kanu kinabpapulu kanu Isa al-Masih lu kanu sulega. Su mapamili na mabaluy a madtagapeda tanu a makapangimbenal kanu kinambibiag ’bpaluman nu Isa al-Masih.”

²³Guna su maitu na namili silan sa dua kataw a kapamilian nilan, su entu na si Yusup a bedtuan bun sa Barsabas enggu pedtawagen bun sa Yustus enggu su sakataw na si Matias. ²⁴Na nangenin-geni su ’bpamaginugut sa “Mapulu, katawan nengka su dalem’u atay nu langun nu taw. Ipailay nengka sa lekami u entain i pinamili nengka kanu dua kataw a nia ²⁵a mabaluy a masugu nengka a makasambi kanu galebekan nu Yahuda a tinagak’in ka lu den sekanin kanu dalepa a wagib a kabetadan nin.”

²⁶Daka mimbunuta silan, na nia nilan nabunut na su ngala ni Matias a makauman kanu sapulu enggu isa a manga sinugu.

Su Kinalangkap’u Suti a Ruh

2 ¹Na guna mauma su kanduli a bedtuan sa Pintikus^e na mindidilimudan su langun nu ’bpamaginugut kanu Isa al-Masih. ²Na nakatekaw demun i aden matanug a uni a ganat sa sulega a manabia ka pan i mana dagus’u mabagel a sambel. Na nakapenu i entu lu kanu ludep’u walay a pindidilimudan nilan. ³Na aden nakatingguma a mana kaleg’a apuy^f a nakabpipitas a nakatuki kanu uman i isa kanilan. ⁴Na langun nilan na linangkapan nu Suti a Ruh. Daka nakadtalu silan sa embias-bias a basa sabap kanu Suti a Ruh a linemangkap kanilan.

⁵Kanu entu ba a timpu na aden manga balaagama a Yahudi lu sa Awrusalim a nakabpun kanu embala-bala a dalepa sa dunia. ⁶Guna nilan makineg su uni a entu na madakel kanu manga taw a entu i linemu kanu ’bpamaginugut. Na sangat a nabulibug silan sabap sa nakineg’ilan a pamakadtalu su ’bpamaginugut kanu basa na uman i isa kanilan. ⁷Na nangagaip silan taman sa nia nilan nadtalu na “Dikena

---

^e 2:1 Su **kanduli a bedtuan sa Pintikus** na ipedsela-sela i entu kanu ikalimapulu a gay maipus su Kapegkanduli kanu Pan a Dala Pakembang’in. Nia bun ba su kapedsela-sela nu manga taw a Yahudi sa kapegkasabpet’ilan sa bantad.

^f 2:3 Su **apuy** sia na iniukit bu sa bayuk, dikena matakapala a apuy a pakatutung.

Su Manga Pinggalebek 2

ba langun nilan na manga taw sa Galili?⁸ 8Panun a entu ka 'gkagineg tanu silan a pakadtalu sa kanu basa nu uman i isa sa lekitanu? 9Sekitanu na ganat kanu embala-bala a dalepa, su ped na lu pan ebpun sa Partia, Midia, Ilam enggu su ped menem na taw sa Misuputamia, Yudia, Kapadusia taman den sa Puntus enggu Asia. 10Su ped menem na ganat sa Prigia enggu Pampilia, Egypt enggu sa manga dalepa a sakup'u Libya a masiken sa Sirin. Su ped menem na manga ana a ebpun sa Ruma magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi a minunut sa agama na Yahudi. 11Aden bun ebpun sa Krita enggu Arabia. Na 'gkagineg tanu silan a pedtalu sa basa tanu pantag kanu manga masela a pinggula nu Kadenan." 12Sangat a nangagaip silan enggu 'bpagitungen nilan a benal su entu taman sa namakapamagidsaya silan sa "Ngin basi i maena nu nia ba?" 13Ugaid'a su ped na 'bpamedsudi sa nia nilan pedtalun na "Gkangalangut bu i nan a manga taw."

Su Kinapangusiat'i Pitru kanu Madakel a Taw

14Daka midtindeg si Pitru apeg'u sapulu enggu isa pan a pinamili a masugu nu Isa al-Masih ka pidtalu nin sa matanug i "Manga pagidsan ku a Yahudi enggu langun nu sekanu a 'bpamegkaleben sia sa Awrusalim, pakikineg kanu sa mapia ka patuntayan ku sa lekanu u ngin i nia ba. 15Dikena 'gkangalangut su nia a manga taw a mana su 'gkapagitung'u ka ikasiyaw pamun sa mapita saguna! 16Ugaid'a 'gkanggula den ba a nia su kadtalu nu Nabi Joel a

17 'Nia kadtalu nu Kadenan na kanu manga mauli a gay na palangkapan ku su Suti a Ruh ku kanu langun nu tribu.

Su manga wata nu magidsan i babay-mama na makapayag'ilan su kadtalu nu Kadenan.

Su manganguda nu a mama na 'bpayagan silan enggu su mangatua menem a mama na padtaginepen ku.

18 Na su entu ba a manga gay na palangkapan ku su Suti a Ruh ku kanu manga ulipen ku magidsan i babay-mama enggu makapayag'ilan su kadtalu ku.

---

⁸ 2:7 Su manga taw a nia a 'bpamaginugut a pedtalu-talu sa embias-bias a basa na di dait a makadtalu sa embias-bias a basa kagina salakaw su basa nilan a manga taw sa Galili.

Su Manga Pinggalebek 2

19 Na mapailay aku sa manga makasabalang sa kawang-kawangan enggu manga tanda sia kanu liwawaw na dunia. Maaden su lugu, su apuy enggu su makapal a bel.

20 Su senang na 'gkalibuteng enggu su ulan-ulan na 'gkaliga sa mana lugu bagu makatingguma su timpu nu kapangukum'u Kadenan, su balapantag a benal a gay a da pagidsan nin.

21 Na apia entain i semupeg kanu Mapulu na malipuas.^h

22 "Manga pagidsan ku a taw sa Israil, pakikineg'u su nia a manga katigan. Su Isa a taw sa Nasarit na saben-sabenal a ebpun sekanin kanu Kadenan. Na nia nin amadan na su kabarakatan a inenggay sa lekanin nu Kadenan sa pakagaga sekaninunggula sa kagaipan enggu manga tanda. Na saben-sabenal a nambamatan nu su entu. 23 Na sia luyud kanu kahanda nu Kadenan na inipalad sekanin san sa lekanu. Inipatutuk'u kanu kayu a pinambalawaga ka pinaimatayan nu kanu manga taw a pamakasibay. 24 Ugaid'a pinambibiag sekanin nu Kadenan 'bpaluman kagina saben-sabenal a su kapatay na da kawagib'in sa lekanin. 25 Ka nia man naalung'u Daud pantag kanu Isa al-Masih na

'Nailay ku su Kadenan a Mapulu ku a tatap sia kanu ubay ku, na di aku magkeleng-keleng ka pedtapiden aku nin.

26 Kagina ka maitu na 'gkagalaw a benal su atay ku taman sa pakalalis aku sa kapia na ginawa ku. Na apia matay aku pan na aden pamun inam ku.

27 Kagina di aku nengka tagaken kanu dalepa nu manga minatay taman sa di nengka padtadayn a maledak su Suti nengka.

28 Inipailay nengka sa laki su lalan 'bpawang kanu uyag-uyag. Na amaika san aku bu kanu adapan nengka na sangat a pagkagalawn aku nengka.ⁱ

29 "Manga lusud ku sa tian, dikena man nia pedtalun nu kaapuan tanu a su Daud su ginawa nin ka minatay bun sekanin taman sa inilebeng, na san pamun su kabul'in sampay saguna. 30 Ugaid'a sabap sa nabi su Daud na katawan nin su pasad'u Kadenan sa lekanin a isa kanu manga muliatay nin na mabaluy a datu a pagidsan sa lekanin. 31 Tembu naalung'in su da pan manggula pantag kanu kambibiag 'bpaluman nu

^h 2:17-21 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Joel 2 ayat 28 taman sa 32.

ⁱ 2:25-28 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 6 ayat 8 taman sa 11 sia kanu Kitab Zabur.

Su Manga Pinggalebek 2

Masih^j a di tagaken kanu dalepa nu manga minatay enggu di padtadayn nu Kadenan a maledak.

³²“Na saksi kami langun kanu kinapambibiag ’bpaluman nu Kadenan kanu Isa. ³³Inibetad sekanin nu Kadenan sia tampal kanu kawanan nin. Inenggay nu Kadenan sa lekanin su Suti a Ruh a inibpasad’in ka enggu nin menem makapalangkap sa lekami a mana su ’gkagineg’u enggu su ’gkailay nu a nia. ³⁴Na dikena man su Daud i mibpapulu sa matakapala lu sa sulega ugaid’a sekanin i midtalu sa

‘Pidtalu nu Kadenan a Mapulu kanu Mapulu ku i

“Ayan ka sia tampal kanu kawanan ku

³⁵ taman sa pasugiuden ku su manga kuntela nengka

kanu palad’u ay nengka.”^k

³⁶Kagina ka maitu na dait a katuntayan nu manga taw a Israil i su Isa a nia a initutuk’u lu kanu kayu a pinambalawaga na binaluy nu Kadenan a Mapulu enggu Masih.”

Su Kinadtaubat’u manga Taw a Nakagineg kanu Katigan ni Pitru

³⁷Na guna makineg’u manga taw su entu a katigan ni Pitru na sangat a napalian su atay nilan taman sa nia nilan nadtalu kani Pitru enggu kanu ped pan a manga sinugu nu Isa al-Masih na “Manga lusud’ami sa tian, ngin i dait a enggulan nami?” ³⁸Na nia inisawal’i Pitru na “Edtaubat kanu enggu dait a mapasalawat i uman i isa sa lekanu kanu ingala nu Isa al-Masih ka enggu maampun su kadusan nu enggu matalima nu su Suti a Ruh a inggay nu Kadenan sa lekanu. ³⁹Kagina su pasad na kanu langun nu taw a inenggat’u Kadenan tanu a Mapulu sa kaunut sa lekanin, na sekanu su entu taman kanu manga muliataw nu enggu su manga taw a lu kanu manga ped pan a dalepa.”

⁴⁰Na madakel pan i pidtalu ni Pitru kanilan taman sa inibpaliugat’in kanilan i “Abungi nu i masiksa kanu a mana su manggula nu manga

---

^j 2:31 **Masih** Nia paginugut’u manga taw a Israil na isa kanu tupu nu Daud i pandatun nu Kadenan. Su entu ba a datu su mapambaya-baya kanilan kanu manga kuntela nilan enggu endatu sekanin taman sa taman. Na nia nilan ibedtu kanu ’bpagangapan nilan a datu a su tupu nu Daud na *Masih*. Su kadtalu a Masih sa basa a Hibru na *mashiach* a nia nin maena na *binubusan sa lana* kagina sia kanu adat-betad’u manga taw a Yahudi na su ’gkapamili nu Kadenan a endatu, ’bpangurban atawa ka nabi na pembubusan sa lana su ulu nin sa tanda a pedsanganan sa bagel. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Masih sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

^k 2:34-35 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 110 ayat 1 sia kanu Kitab Zabur.

Su Manga Pinggalebek 2, 3

taw a pamakasibay.”⁴¹ Daka napasalawat su langun nu tinemalima kanu katigan ni Pitru. Na kanu entu bun ba a gay na manga telu ngibu i kadakel’u nakauman kanilan maginugut kanu Isa al-Masih.

Su Kabpaguyag-uyag’u ’Bpamaginugut

⁴²Na ’bpakikinegen nilan a benal sa mapia taman sa ’bpagunutan nilan su panduan nu manga sinugu nu Isa al-Masih. Na namagisa-isa silan kanu ped pan a ’bpamaginugut. Pedtatagapeda bun silan sa kapedtebi-tebi sa pan^l taman sa isa bu su kabpangeni-ngeni nilan.

⁴³Sabap kanu madakel a kagaipan enggu manga tanda a nanganggula a sia nakanggulalan kanu manga sinugu na naadenan na gilek su madakel a taw kanu Kadenan. ⁴⁴Na su langun nu namaginugut kanu Isa al-Masih na tatap pedtatagapeda enggu ’bpamagenggaya silan kanu langun nu kaaden nilan. ⁴⁵Na aden mibpapasa sa manga lupa nilan taman kanu manga ped pan a kaaden nilan ka pinamagumun nilan i entu sia luyud kanu ngin i nasisita nu uman i isa. ⁴⁶Na uman-uman gay na pedtatalabuka silan lu kanu lama-lama nu Suti a ’Bpagagaman^m enggu pedtimu-timu bun silan lu kanu manga walay nilan a ipenggulalan nilan su kapedtebi-tebi sa pan enggu ’bpamagenggaya silan sa pegken sa maluwag kanu atay nilan taman sa ’gkangapia a benal i ginawa nilan. ⁴⁷Na pebpugin nilan su Kadenan enggu ’bpagadatan silan nu langun nu taw lu. Uman-uman gay na pedsisinggumanan bun nu Kadenan su kadakel’u ’bpamaginugut kanu Isa al-Masih.

Su Kinalakaw nu Mama a Di Pakalakaw

3 ¹Kanu isa a gay na linemu si Pitru enggu si Yuhan kanu lama-lama nu Suti a ’Bpagagaman sa uras a ikatelu sa malulem a kutika na kabpangeni-ngeni. ²Na aden lu ba mama a nait’in den gememaw su di nin kalakaw a lu kanu bengawan nu Suti a ’Bpagagaman a binedtuan sa ‘Mapia a Bengawan.’ Uman-uman gay na ’bpananggiten den sekanin

---

^l 2:42 Su **kapedtebi-tebi sa pan** na nia nin maena na su kapedtatagapeda nilan pegkan a lusud sia ba su kapedtebi-tebi sa pan a tademan kanu kinanggihad’u Isa al-Masih kanu umul’in.

^m 2:46 Su **Suti a ’Bpagagaman** na satiman bu ka lu bu sa Awrusalim. Lu bu ba pegkurban kanu Kadenan su manga taw a Yahudi. Mapakay bun a lu ba ’bpangeni-ngeni. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Suti a ’Bpagagaman sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 3

lu ba ka enggu pakapamangeni sa kuleta kanu manga taw a 'bpeludep 'bpeleukat kanu Suti a 'Bpagagaman.

³Na guna nin mailay si Pitru enggu si Yuhan a 'bpeludep kanu Suti a 'Bpagagaman na pinangenian nin silan. ⁴Daka pidtulikan sekanin ni Pitru enggu Yuhan. Na nia pidtalun ni Pitru sa lekanin na "Edtuliki kami!" ⁵Daka pidtulikan nin mambu silan ka 'gkapangingalap'in i aden makaenggay nilan lun. ⁶Ugaid'a nia pidtalun ni Pitru sa lekanin na "Dala bulawan ku atawa ka pilak ugaid'a inggay ku sa leka u ngin i aden sa laki. Na sia kanu ingala nu Isa al-Masih a taw sa Nasarit na lakaw ka!" ⁷Daka kinawa nin kanu kawananan a lima nin su mama a entu ka pinadtindeg'in. Na midsambuta demun i kinagkabagel'u embuku-bukuan nu ay nin ⁸taman sa mibpakulut sekanin temindeg ka linemakaw. Na minunut sekanin lemudep kanilan lu kanu Suti a 'Bpagagaman a pakabpapaundu 'bpelekat enggu pebpugi kanu Kadenan.

⁹Na guna sekanin mailay nu manga taw a 'bpelekat enggu pebpugi kanu Kadenan ¹⁰na nakilala nilan i sekanin su mama a entu a 'bpamangeni a 'bpagagayan bu lu kanu bengawan nu Suti a 'Bpagagaman a binedtuan sa Mapia a Bengawan. Na sangat a nangagaip silan kanu nanggula nu mama a entu.

Su Usiatan ni Pitru lu kanu Pala-pala nu Suti a 'Bpagagaman

¹¹Na gagalun nu kapedsaged'u mama kani Pitru enggu Yuhan lu kanu pala-pala nu Suti a 'Bpagagaman a bedtuan sa Pala-pala nu Ragya Sulaiman, na pinalalaguyan silan semupeg'u madakel a taw ka sangat a nangagaip silan. ¹²Na guna mailay ni Pitru i entu na nia nin pidtalun kanu manga taw na "Manga lusud ku sa tian a manga Israil, nginan ka 'gkangagaip kanu sa nanggula a nia enggu enduken ka 'gkadtulikan kami nu? Ngin i kataw nu lun, sabap kanu bagel enggu kaikelas'ami na nakapalakaw nami su mama a nia?" ¹³Dait a kasabutan nu i saben-sabenal a su Kadenan nu manga kalukesan tanu a su Ibrahim, Iskak enggu Yakub i napapangimpulu kanu sinugu nin a su Isa al-Masih. Inipalad'u sekanin enggu inikias'u kanu adapan ni Pilatu apia papembaya-bayan den sekanin ni Pilatu. ¹⁴Inikias'u man su suti enggu matidtu ka nia nu pinangeni a makaliu na su mama a talibunu. ¹⁵Inimatayan nu su nabpunan nu umul ugaid'a pinambibiag sekanin nu Kadenan kanu kinapatay nin. Na sekami ba su nakadsaksi kanu nia ba.

Su Manga Pinggalebek 3

¹⁶Na saben-sabenal a su kabarakatan nu Isa al-Masih enggu su salig sa lekanin i napagkapia sia kanu adapan nu kanu mama a nia a kilala nu a benal.

¹⁷“Manga lusud ku sa tian, ’gkatawan ku i sekanu taman kanu ’gkangaunutan nu na pinggula nu i entu kagina da nu katuntayi sa mapia u entain su Isa. ¹⁸Ugaid’a kanu entu a pinggula nu, na natuman su kadtalu nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu manga nabi a dait a malasay su Masih.

¹⁹“Kagina ka maitu na edtaubat kanu taman sa sangul kanu kanu Kadenan asal’a maampun su kabaladusan nu. ²⁰Na palilintaden nu Kadenan su atay nu enggu sugun nin san su Isa a inibetad’in a Masih a makandatu sa lekanu. ²¹Ugaid’a nasisita a lu demun pan sekanin sa sulega taman a di pan mauma su kutika nu kapembagu nu Kadenan kanu langun-langun a mana su inipayag’in kanu manga nabi kanu paganay pan. ²²Na nia man kadtalu nu Nabi Musa na ‘Su Kadenan a Mapulu na pasuguan kanu nin sa nabi a maya bun ba sa laki a sia bun makabpun sa lekitanu a tribu. Na dait a pakikinegen nu su langun na edtalun sa lekanu nu nabi a entu.’ⁿ ²³Nia pan kadtalu nu Nabi Musa na ‘Apia entain i dili makikineg kanu entu a nabi na maawa sekanin sia kanu manga taw nu Kadenan taman sa mabinasa sekanin.’^o ²⁴Na apia su ped a manga nabi iganat den kanu Nabi Samuil taman den kanu manga nauli pan sa lekanin a nabi na naalung’ilan bun su ’gkanganggula kanu nia a manga timpu. ²⁵Sekanu su manga muliataw nu manga nabi enggu kaped kanu kanu kapasadan nu Kadenan a inenggay nin kanu manga lukes’u sa nia pidtalun nu Kadenan kanu Ibrahim na ‘Kapalihalan su langun nu bangsa sia sa dunia sia makanggulalan kanu tupu nengka.’^p ²⁶Kagina ka maitu na sinugu nu Kadenan su panunugun^q nin a su Isa al-Masih sia muna sa lekanu a manga Yahudi asal’a kapalihalan kanu nin sa kapataligkud’in sa lekanu kanu mawag a manga galebekan nu.”

ⁿ 3:22 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 18 ayat 15 sia kanu Kitab Taurat.

^o 3:23 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 18 ayat 19 enggu Libitikus 23 ayat 29 sia kanu Kitab Taurat.

^p 3:25 Ebpun i nia sia kanu Manga Awal 22 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.

^q 3:26 su panunugun nin a su Isa al-Masih Mailay i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 49 ayat 5 taman sa 6; 50 ayat 10; 52 ayat 13; 53 ayat 2 enggu 11.

Su Kinasigkem kani Pitru enggu Yuhan

4 ¹Na pedtalu-talu pamun si Pitru enggu Yuhan lu kanu manga taw na sinemupeg kanilan su manga 'bpangurban' enggu su mapulu nu manga tameng kanu Suti a 'Bpagagaman taman den kanu manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu.^s ²Na 'gkasakit a benal i ginawa nilan kani Pitru enggu Yuhan kagina ibpamandu nilan kanu manga taw su pantag kanu Isa al-Masih enggu su kambibiag 'bpaluman nu namamatay kagina su Isa al-Masih na mimbibiag 'bpaluman. ³Na sinigkem'ilan si Pitru enggu Yuhan. Sabap sa pegkagabi den na binilanggu nilan muna taman sa mapita. ⁴Ugaid'a madakel kanu manga namakakineg kanu entu a panduan ni Pitru enggu Yuhan i naginugut taman sa nakasaut sa manga lima ngibu i kadakel'u manga mama bu a naginugut.

⁵Na kanu mapita na mindidilimudan sa Awrusalim su 'bpamangukum a mana su 'gkangaunutan taman den kanu manga gulu nu pangitaban ⁶apeg'i Anas a mapulu sa langun nu 'bpamangurban kaped'in si Kaipas, si Yuhan, si Anduk enggu su langun nu ped pan a lusud kanu sakambinabatan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban. ⁷Na pinaadap'ilan si Pitru enggu Yuhan ka pinangingidsan nilan sa "Panun i kinagaga nu enggula sa nia? Entain i minenggay sa lekanu sa kawagib sa kapenggula nu sa nan?"

⁸Saleta mambu na si Pitru a linangkapan nu Suti a Ruh na nia nin pidtalu kanilan na "Manga 'bpamangukum a 'gkangaunutan, ⁹amaika pedsumalian kami nu saguna sabap kanu kapianan a pinggula nami kanu mama a nia a di pakalakaw ¹⁰na patuntayan ku sa lekanu sa mapia taman den kanu langun nu taw a Israil i nakalakaw su mama a nia sabap kanu kabarakat'u Isa al-Masih a taw sa Nasarit a initutuk'u kanu kayu a pinambalawaga ugaid'a pinambibiag sekanin 'bpaluman nu Kadenan. Na sabap sa lekanin na nakadtindeg kanu adapan nu su mama a nia. ¹¹Su Isa al-Masih ba a nia su nadtalu kanu kitab a watu a

---

^r 4:1 Su **manga 'bpangurban** sia na silan su 'bpanumbali sa manga binatang a ipegkurban kanu Kadenan.

^s 4:1 Su **lumpukan a Sadusiyu** na isa silan kanu lumpukan nu manga Yahudi ugaid'a salakaw su kapaginugut'ilan ka di silan 'bpalitjala sa aden kambibiag 'bpaluman. Di bun silan 'bpalitjala sa aden manga malaikat enggu aden manga saitan enggu di bun silan 'bpalitjala sa aden Gay a Mauli atawa ka Harikiamat. Na kadakelan kanilan na 'bpangurban enggu kawasa. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 4

inendan nu sekanu a manga panday na walay, na entu bun ba i nabaluy a balapantag kanu langun nu watu nu walay.^t 12 Na saben-sabenal a su Isa al-Masih bu i inadil'u Kadenan a makapalipuas kanu manga taw, da den salakaw pan.”

13 Na guna nilan mailay su kawalaw na kinasumpat'i Pitru enggu Yuhan na sangat a nangagaip silan, na labi a nagaip silan guna nilan katuntayi i dala makapangagi enggu kadsalilidan bu a manga taw si Pitru enggu Yuhan. Daka nagkalendem'ilan i tagapeda nu Isa al-Masih si Pitru enggu Yuhan. 14 Na sabap sa 'gkailay nilan a pedtindeg kanu ubay ni Pitru enggu Yuhan su mama a naulian na dala den nadtalu nilan.

15 Kagina ka maitu na pinaliu nu 'bpamangukum si Pitru enggu Yuhan kanu ludep'u 'bpangukuman entu pan ka mimbibitiala silan. 16 Na nia nilan nakapamagidsaya na “Ngin i enggulan tanu kanu manga mama a nia? Nasabutan na langun nu taw sia sa Awrusalim su kabarakatan a pinggula nilan, na saben-sabenal a di tanu makakias i nia. 17 Ugaid'a asal'a di den makapayapat kanu manga taw su nia na sapalan tanu silan sa di nilan den edtalun-talun kanu apia entain su makapantag kanu Isa.” 18 Na inipatawag'ilan menem 'bpaluman si Pitru enggu Yuhan ka pibpaliugatan nilan sa di nilan den edtalun-talun atawa ka ipamandu su pantag kanu Isa al-Masih. 19 Ugaid'a nia inisawal'i Pitru enggu Yuhan na “Sa lekanu a kalangan, ngin i pakasugat kanu Kadenan? Sekanu i unutan nami atawa ka su Kadenan? 20 Na di nami man magaga sa di nami makapayag u ngin i nailay nami kanu Isa al-Masih enggu nakineg'ami lun.” 21 Daka inisegan nu 'bpamangukum i kinapakagilek'ilan kani Pitru enggu Yuhan entu pan ka pinambaya-baya nilan den silan sabap sa dala ukit'ilan u panun i kasiksa nilan lun kagina pebpugi kanu Kadenan su langun nu taw lu kanu entu a nanggula. 22 Su mama a nia a naulian sabap kanu kabarakatan a entu na labi patpulu lagun i umul'in. Na nait'in den gememaw i di nin kapegkalakaw.

---

^t 4:11 **balapantag kanu langun nu watu nu walay** Nia nin maena na su watu a nia na nabaluy a mabagel sa langun kanu edsiap-siapan nu udsadan nu walay. Su manga taw kanu entu a timpu na nia nilan ukit kanu kapembalay nilan na pebpatpasagin nilan su mangasela a watu ka entu ba i 'bpagusalen nilan a kasangkapan sa kapembalay nilan. Dait a mabagel a benal su watu a usalen kanu udsadan nu walay asal'a mabagel bun su langun na walay. Nia ba a ibaratan a pedtalun nu Isa al-Masih na pantag mismu kanu ginawa nin ka sekanin man i binaluy nu Kadenan a mabagel a udsadan nu lumpukan nu langun nu 'bpamaginugut kanu Kadenan. Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 118 ayat 22 sia kanu Kitab Zabur.

Su Manga Piggalebek 4

Su Kinapangeni-ngeni nu 'Bpamaginugut

²³Guna su pinambaya-baya den si Pitru enggu Yuhan na linemu silan kanu manga tagapeda nilan ka pinanudtul'ilan su pidtalun nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi. ²⁴Guna su nakineg'ilan i entu na namagisa-isa silan mangeni-ngeni kanu Kadenan sa "Hu Kadenan nami a Mapulu a nangaden kanu langit, kanu lupa enggu kanu lagat taman den kanu langun nu namakadalem lun, ²⁵seka bun i napadtalu kanu kaapuan nami a mana su panunugun nengka a su Daud sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh sa

'Ngin i nia ka su manga taw a dikena-Yahudi na sangat a 'gkalipunget enggu ngintu ka su manga taw na nia nilan kategelan magitung na su dala kapantag'in?

²⁶ Su manga sultan sia sa dunia na 'bpagadil silan sa kambunua

enggu su 'gkangaunutan na pendidilimudan silan sungkang kanu Kadenan enggu kanu Masih."^u

²⁷Hu Kadenan nami, saben-sabenal a nanggula i nia kanu nia a dalepa kagina su Hirud Antipas enggu su Pilatu apeg'u manga taw a dikena-Yahudi taman kanu taw nu Israil na mindidilimudan silan sungkang kanu suti a sinugu nengka a mana su Isa a pinamili nengka a Masih. ²⁸Na su pinggula nilan na sia i entu luyud kanu pigkahanda nengka kanu paganay pan.

²⁹"Hu Kadenan nami, na ilay ka su kapapegkagilek'ilan sa lekami. Na tabangi ka su manga panunugun nengka sa kaawan na gilek sa kapayag'ilan kanu kadtalu nengka. ³⁰Ipailay nengka pan su kabarakat'engka sa kapagkapia kanu manga taw a aden sakit'in enggu ipanggalebek'engka pan su manga tanda a kagaipan a sia makanggulalan kanu ingala nu suti a sinugu nengka a su Isa."

³¹Na guna silan makapasad mangeni-ngeni na nakuyung su walay a pindidilimudan nilan. Na linangkapan silan nu Suti a Ruh taman sa pakapayag'ilan su kadtalu nu Kadenan sa da den gilek'ilan.

---

^u 4:25-26 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 2 ayat 1 taman sa 2 sia kanu Kitab Zabur.

Su Kabpamagenggaya nu 'Bpamaginugut

³²Na su langun nu 'bpamaginugut kanu Isa al-Masih na namagisa-isa silan. Dala isa kanilan a pebpuluan nilan i kaaden nin ka ibpamagenggaya nilan. ³³Na su manga sinugu nu Isa al-Masih na 'bpelantekan nilan pebpayag su kinapambibiag'u Kadenan kanu Mapulu a su Isa. Na sangat a pinalihalan silan langun. ³⁴Dala isa bu a 'gkapsangan kanilan kagina uman a entu na endaw su aden lupa nin atawa ka walay nin na pebpasan nin ka 'bpananggiten nin su pasa nin ³⁵lu kanu manga sinugu. Na silan menem i mataw lun mamagumun kanu apia entain i aden nasisita nin. ³⁶Na maitu bun ba su pinggula nu isa a mama a bedtuan sa Yusup a taw sa Saiprus a tupu sekanin nu Libi. Nia lun ipedtawag'u manga sinugu na Barnabas a nia nin maena na papegkabagel kanu manggiginawa. ³⁷Mibpasa sekanin kanu lupa nin ka pinananggit'in su pasa nin lu kanu manga sinugu nu Isa al-Masih.

**Su Kinapagakal'i Ananias enggu Sapira
pantag kanu Pasa nu Lupa nilan**

5 ¹Na aden bun mama a bedtuan sa Ananias a nia nin kaluma na si Sapira. Na mibpasa bun silan kanu lupa nilan ²ugaid'a su ped a pasa nin na initagu ni Ananias a naayunan bun nu kaluma nin. Su ped na inipalad'in lu kanu manga sinugu nu Isa al-Masih sa nia nin pidtalu na entu bu ba langun su pasa nu lupa nilan. ³Ugaid'a nia pidtalu ni Pitru lun na "Ananias, enduken ka sinugutan nengka a endatu kanu atay nengka su Datu na Giadsal taman sa pinagakalan nengka su Suti a Ruh kanu kinatagu nengka kanu ped a pasa nu lupa a entu? ⁴Ngintu, dikena ba leka bun su lupa a entu kanu dala pan mabpasa? Na guna su nabpasa den na dikena ba seka bun i migkiug-kiug kanu pasa nin? Na ngintu ka napagitung'engka pamun enggula su nia? Dikena su taw i pinagakalan nengka ka su Kadenan!" ⁵Guna makineg'i Ananias su entu na midsambuta demun i kinadadsang'in ka minatay. Na langun nu nakakineg kanu entu a nanggula na sangat a nangagilekan. ⁶Na daka sinemupeg su manga kanakan ka pinutus'ilan su bangkay nin entu pan ka binantial'ilan ka inilebeng'ilan.

⁷Na ulian nu manga telu kauras na nakauma su kaluma ni Ananias a dala demun sabut-sabut'in u ngin i nanggula. ⁸Na nia pidtalu ni Pitru

Su Manga Pinggalebek 5

sa lekanin na “Edtalu ka sa laki, ngintu, nia den ba langun su pasa nu lupa a pibpasa nu kani kaluma nengka?” Na nia nin inisawal na “Uway, nambu ba i pasa nin.” ⁹Ugaid’a nia pidtalu ni Pitru sa lekanin na “Panun i kinatika nu magayun kanu kaluma nengka sa kabatalu nu kanu Suti a Ruh? Na ilay ka! Nan den sa bengawan na su manga kanakan a linemebeng kanu kaluma nengka, na seka menem i itundug’ilan.” ¹⁰Na midsambuta demun i kinadadsang’in kanu adapan ni Pitru ka minatay. Na guna makaludep su manga kanakan na nailay nilan menem su babay a minatay, daka binantial’ilan menem ka inilebeng’ilan lu kanu tapid’u kaluma nin. ¹¹Na sangat a nangagilekan su lumpukan nu ’bpamaginugut taman den kanu langun nu ped pan a nakakineg kanu entu a nanggula.

Su Kinapagkapia nu manga Sinugu nu Isa al-Masih kanu aden manga Sakit’in

¹²Na madakel a manga tanda a kagaipan a pinggalebek’u manga sinugu nu Isa al-Masih lu kanu manga taw. Na su langun nu ’bpamaginugut na tatap silan pendidilimudan a ’bpamagisa-isa lu kanu Pala-pala nu Ragya Sulaiman. ¹³Na su dikena ’bpamaginugut na di pakatika pedsimbul kanu ’bpamaginugut ugaid’a sangat a ’bpagadatan nilan silan. ¹⁴Na pidsan ka maitu na pegkadakel-pegkadakel bun su ’bpamaginugut kanu Mapulu a su Isa al-Masih magidsan i babay-mama. ¹⁵Daka pinamananggit’u manga taw su aden manga sakit’in lu kanu ligid’u manga lalan a pebpagigan kanu manga katri enggu kanu manga ikam, ka asal’a apia kadalungan bu silan nu alung-alung’i Pitru amaika mukit na ’gkapia silan. ¹⁶Na ’bpamakauma bun su madakel a manga taw ebpun kanu embala-bala sa Awrusalim a ’bpamananggiten nilan lu su aden manga sakit’in enggu su manga inasukan na saitan. Na su langun nu entu na migkapia mambu.

Su Kinapamungkaid kanu manga Sinugu nu Isa al-Masih

¹⁷Na guna su maitu na pinangalikudan nu mapulu sa langun nu ’bpamangurban taman den kanu manga tagapeda nin a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu su manga sinugu nu Isa al-Masih. ¹⁸Na daka inipasigkem’ilan su manga sinugu nu Isa al-Masih ka binilanggu nilan. ¹⁹Ugaid’a kanu magabi na inukan nu malaikat’u Kadenan su bengawan nu bilangguan ka pinaliu nin silan taman sa nia pidtalu nu malaikat na

Su Manga Piggalebek 5

20“Lu kanu kanu Suti a 'Bpagagaman ka ipayag'u kanu manga taw su katigan pantag kanu bagu a nia a uyag-uyag a da taman nin.”

21Na guna su maitu na endaw demun i kasisi na mapita na linemu silan kanu Suti a 'Bpagagaman ka nangusiat silan. Na saleta mambu na inipatawag'u mapulu sa langun nu 'bpamangurban apeg'u manga tagapeda nin su 'bpamangukum taman kanu langun nu 'gkangaunutan kanu lusud'u Israil ka mindidilimudan silan entu pan ka inipakua nilan lu sa bilangguan su manga sinugu nu Isa al-Masih. 22Ugaid'a guna makauma kanu bilangguan su manga tameng'u Suti a 'Bpagagaman na dala nilan kaumai lu su manga sinugu. Na daka mimbalingan silan lu kanu 'bpamangukum ka pinanudtul'ilan su entu sa nia nilan pidtalu na 23“Nauman nami su bilangguan a mapia bun i kinakandadu lun enggu su manga tameng na pedtindeg bun lu kanu manga bengawan. Ugaid'a guna nami 'bpagukai su bilangguan na dala nauman nami lu a apia sakataw kanilan.” 24Na guna makineg'u kapitan nu manga tameng'u Suti a 'Bpagagaman enggu su manga mapulu nu 'bpamangurban su entu a katigan na sangat a nabulibug silan enggu 'bpagitungen nilan u ngin basi i kabpawangan nu entu a nanggula.

25Daka aden nakauma a nanudtul kanilan sa “Pakikineg aku nu, su manga mama a entu a binilanggu nu na entu silan kanu lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman ka 'bpangusiat kanu manga taw.” 26Na daka su kapitan enggu su manga taw nin na pibpawangan nilan su manga sinugu nu Isa al-Masih ka pinaanut'ilan sa dala nilan pamegesa kagina 'gkagilekan silan sa pamalantayn silan sa watu nu manga taw lu.

27Na init'ilan den su manga sinugu ka iniadapt'ilan kanu 'bpamangukum. Na pinangingidsan den silan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban sa 28“Dikena ba inibpaliugat'ami sa lekanu semapal i di nu den ibpangusiat su makapantag kanu Isa a nia? Na ilay nu, makin nu bun ibpamandu kanu lusud'u Awrusalim su pantag kanu nia a mama enggu pedsenditan kami nu pan kanu kinatuga nu lugu nin.”

29Ugaid'a nia inisumpat'i Pitru enggu su ped pan a manga sinugu nu Isa al-Masih na “Su Kadenan i dait a unutan nami, dikena su manusia. 30Pinaimatayan nu su Isa al-Masih sa ukrit a kinatutuk'u lun kanu kayu a pinambalawaga ugaid'a pinambibiag sekanin 'bpaluman nu Kadenan nu manga lukes tanu. 31Inipulu sekanin nu Kadenan tampal kanu kawanan nin ka inibetad'in a Mapulu enggu Makapamelipuas.

Su Manga Pinggalebek 5

Na nia nin kahanda na makadtaubat su taw a Israil asal'a maampun su kabaladusan nilan. ³²Na sekami i saksi kanu nia ba maitu bun su Suti a Ruh a ibpagenggay nu Kadenan kanu langun nu mamaginugut sa lekanin."

³³Guna makineg'u 'bpamangukum su entu na sangat a nalipunget silan taman sa kiugan nilan mimatay su manga sinugu nu Isa al-Masih.

³⁴Ugaid'a aden sakataw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu lu kanu 'bpamangukum a bedtuan sa Gamalil i midtindeg ka inisugu nin i paliun muna silan gagalu. Na si Gamalil na isa sekanin a gulu nu kasuguan enggu 'bpagadatan nu langun nu taw. ³⁵Na nia nin pidtalu kanu 'bpamangukum na "Manga pagidsan ku bun a taw a Israil, pagitung'u sa mapia u ngin i dait a pakaidan nu kanilan. ³⁶Ka dikena pamun gaid nauget su mama a entu a bedtuan sa Tudas a namagigiling sa mapulu taman sa manga pat gatus a taw i nakapaunut'in sa lekanin. Ugaid'a inimatayan sekanin, na nakabpalak-palak su

'bpamangunut lun taman sa da bun natamanan nu entu. ³⁷Ulian nu entu na aden menem mimbuat a bedtuan menem sa Yahuda a taw sa Galili kanu timpu na kapapedsulat sa ngala nu manga taw lu. Na madakel bun i nakapaunut'in sa lekanin ugaid'a inimatayan bun sekanin taman sa nakabpalak-palak bun su 'bpamangunut lun.

³⁸Kagina ka maitu na nia ku madtalu sa lekanu kanu nia na di nu den silan papembias-biasi ka makin nu den silan padtaday ka amaika ebpun bu kanu manusia su galebekan nilan a nia na dala bun katamanan nin ³⁹ugaid'a amaika ebpun kanu Kadenan na di nu silan magaga melen. Nia nin pan 'gkabaluyan na pakasungkang kanu pan kanu Kadenan."

⁴⁰Na inunutan nu 'bpamangukum su papata ni Gamalil. Na inipatawag'ilan menem su manga sinugu nu Isa al-Masih ka inipapametay nilan entu pan ka pinapatan nilan menem sa di den silan mamandu kanu ingala nu Isa, entu pan ka pinambaya-baya den silan. ⁴¹Na guna su maitu na ginanatan nilan den su 'bpamangukum. Na nangapia a benal i ginawa nilan ka binadtug silan nu Kadenan sa kanu kinakias kanilan nu manga taw sabap kanu kinasalig'ilan kanu Isa al-Masih. ⁴²Na uman-uman gay na ibpamandu enggu ibpangusiat'ilan lu kanu Suti a 'Bpagagaman taman den kanu manga kawalayan sa su Isa na sekanin su Masih.

Su Manga Pinggalebek 6

Su Kinapamili kanu Pitu Kataw a manga Mama a Temabang kanu manga Sinugu

6 ¹Kanu entu ba a manga timpu na pegkadakel-pegkadakel bun su 'bpamaginugut kanu Isa al-Masih. Na inimbuku nu manga Yahudi a nia nin kadtalu na Grik su manga talianged a manga Yahudi kagina pakadtalipenda su uman-uman gay a kabpagenggay sa tabang kanu manga balu nilan. ²Guna su maitu na inipatawag'u sapulu enggu dua a sinugu nu Isa al-Masih su kaped'ilan pan a 'bpamaginugut ka nia nilan pidtalu kanilan na "Dikena wagib i makadtalipenda nami su kabpangusiat kanu kadtalu nu Kadenan asal bu na katiakapan nami su kabpagenggay sa tabang kanu langun nu pakanasisita. ³Kagina ka maitu manga lusud'ami sa tian, na pamili kanu 'bpia-pia sa pitu kataw a mama a makabetad tanu kanu nia a galebekan. Nia dait na mapia i kapegkakilala lun nu taw, linangkapan nu Suti a Ruh enggu lu sa lekanin su ilemu a ebpun kanu Kadenan. ⁴Na sekami na nia nami menem edsamikalan na su kapangeni-ngeni enggu su kapayapat kanu kadtalu nu Kadenan."

⁵Na nalilinian nu langun nu 'bpamaginugut lu su katigan nu manga sinugu a entu. Daka nia nilan napamili na si Istiban a mabagel i salig'in enggu linangkapan nu Suti a Ruh, si Pilipus^v enggu si Prukurus, si Nikanur enggu si Timun, si Parminas taman den kani Nikulas a taw sa Antiuk. Si Nikulas a nia na dikena Yahudi ugaid'a minunut sa agama na Yahudi. ⁶Na su manga mama a napamili nu 'bpamaginugut na iniadapt'ilan den lu kanu manga sinugu nu Isa al-Masih. Daka inipangeni-ngeni silan nu manga sinugu enggu dinapenetan^w nilan.

⁷Na su kadtalu nu Kadenan pantag kanu Isa al-Masih na pakapayapat bun enggu 'gkatakep-'gkatakep bun mambu su kadakel'u 'bpamaginugut lu sa Awrusalim taman sa madakel man kanu 'bpamangurban i naginugut.

Su Kinasigkem kani Istiban

⁸Na linangkapan si Istiban nu kapegkagaga enggu kabarakat'u Kadenan taman sa pakanggalebek sekanin sa madakel a kabarakatan

^v 6:5 Su nia a Pilipus na dikena nia su Pilipus a kaped kanu sinugu nu Isa al-Masih.

^w 6:6 Su dinapenetan sia na tanda sa kapedsangan kanu taw sa galebekan kanu Kadenan.

Su Manga Pinggalebek 6, 7

enggu kagaipan lu kanu manga taw. ⁹Ugaid'a inibpalawa sekanin nu ped kanu manga taw a sakup kanu pedsambayangan a bedtuan sa Pedsambayangan nu manga Pinambaya-baya den. Manga Yahudi silan a ganat kanu dalepa a Sirin, Aliksandria enggu su ped na ganat sa Silisia enggu Asia. ¹⁰Na apia inibpalawa nilan si Istiban na di nilan 'gkagaga su kategel'u kapedsumpat'in a inenggay sa lekanin nu Suti a Ruh. ¹¹Daka sinemukay silan sa manga taw a papedtalun sa "Nakineg'ami demun kani Istiban su kapedtalun-talu nin sa sakutu kanu Musa enggu kanu Kadenan." ¹²Na kanu maya ba a ukit na nakasundul'ilan su manga taw enggu su 'gkangaunutan taman den kanu manga gulu nu pangitaban sa kakalipunget'ilan kani Istiban. Daka sinigkem'ilan si Istiban ka iniadap'ilan lu kanu 'bpamangukum. ¹³Na nangaden silan sa manga taw a iniadap'ilan a makadsaksi sa dikena benal. Na nia nilan inipadtalu na "Su nia a mama na tatap'in 'bpanila-tilan su Suti a 'Bpagagaman maitu bun su kasuguan nu Musa. ¹⁴Na nakineg'ami bun i pedtalun nin i geban kun ni Isa a taw sa Nasarit su Suti a 'Bpagagaman enggu sambian nin bun su adat-betad a inibpusaka pan nu Musa sa lekitanu." ¹⁵Na pidtulikan nu langun nu 'bpamangukum si Istiban kagina su beneng'in na mana beneng'u malaikat a pedsigay.

Su Kinadtalu-talu ni Istiban

7 ¹Daka inidsan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban si Istiban sa "Ngintu, benal su langun nu nia ba a ipedsendit'ilan sa leka?"

²Nia inisumpat'i Istiban na "Manga lusud ku sa tian enggu manga lukes ku, pakikineg'u su nia. Su Kadenan a sangat a pebpugin na mibpapayag sekanin lu kanu katupuan tanu a su Nabi Ibrahim kanu lu pan sekanin sa Misuputamia^x kanu da pan sekanin makagkaleben lu sa Haran. ³Na nia pidtalun nu Kadenan sa lekanin na 'Ganati ka su dalepa nengka enggu su manga pagali nengka, ka lu ka kanu dalepa a ipailay ku sa leka."^y ⁴Guna su maitu na ginanatan nin su dalepa a Misuputamia ka minalat lu kanu dalepa a Haran. Na guna su minatay su ama nin na pinaalat menem sekanin nu Kadenan kanu nia ba a kalupan a pegkalebenan nu saguna. ⁵Ugaid'a apia ka maitu na dala pamun tandui

^x 7:2 Su Misuputamia na pembedtuan bun sa Kaldiya.

^y 7:3 Ebun i nia sia kanu Manga Awal 12 ayat 1 sia kanu Kitab Taurat.

Su Manga Pinggalebek 7

nu Kadenan sa apia sapolad a lupa su Nabi Ibrahim ugaid'a inibpasad'u Kadenan i inggay nin sa lekanin taman kanu manga tupu nin su nia a kalupan sa apia da pan wata nu Nabi Ibrahim kanu entu ba a timpu.

⁶“Na nia pan pidtalu nu Kadenan kanu Ibrahim na ‘Su manga muliataw nengka na 'gkaleben kanu dalepa a dikena kanilan. Na maulipen silan lu enggu pakapasangan silan kanu entu a dalepa kanu dalem'u pat gatus lagun. ⁷Ugaid'a siksan ku su entu a bangsa a mangungulipen kanilan entu pan ka mawa silan kanu dalepa a entu ka simban aku nilan kanu nia ba a dalepa.’^z”

⁸“Daka inisugu nu Kadenan kanu Ibrahim i mapapaletak^a sekanin enggu su manga wata nin taman kanu manga muliataw nin sa tanda nu kapasadan nin sa lekanin. Na guna mambata su Iskak na nakawalu gay pamun na pinaletak den nu ama nin a su Ibrahim. Na maitu bun ba su pinggula nu Iskak kanu wata nin a su Yakub enggu pinggula bun nu Yakub su entu kanu sapulu enggu dua a manga wata nin a nabaluy a nabpunan tanu a manga Yahudi.

⁹“Na su nia a manga wata nu Yakub na pinangalikudan nilan su ali nilan a su Yusup taman sa pibpasa nilan kanu manga padagang a 'bpelu sa Egypt. Na pinangungulipen sekanin lu ugaid'a pedtapiden sekanin nu Kadenan ¹⁰taman sa ibpelipuas'in kanu langun nu kamalasaan enggu tinulunan bun sekanin nu Kadenan sa kategelan a nakasuat kanu Piraun. Tembu binaluy sekanin nu Piraun a gubilnadul kanu lusud'u Egypt taman sa pinatiakapan nin lun su langun nu kaaden nin.

¹¹“Kanu entu ba a timpu na aden nakatingguma a masela a kinanggutem kanu lusud'u Egypt taman den kanu dalepa a Kanaan. Na pedtala sa mapasang su langun na taw taman sa da den 'gkakan nu manga lukes tanu ba a nia. ¹²Na guna makineg'u Yakub i aden kauyagan lu sa Egypt na pinalu nin su manga wata nin. Entu ba i paganayan a kinalu nilan. ¹³Na su ikadua a kinalu nilan sa Egypt na inipakilala den nu Yusup su ginawa nin kanu manga suled'in. Na

---

^z 7:6-7 Ebpun i nia sia kanu Manga Awal 15 ayat 13 taman sa 14 sia kanu Kitab Taurat.

^a 7:8 Su **mapapaletak** sa basa a Tagalog na *tuli*. Balapantag a benal i nia ba kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi kagina nia ba su inenggay nu Kadenan a tanda nu kapasadan nin kanu Ibrahim. Mailay i nia sia kanu Manga Awal 17 ayat 10 sia kanu Kitab Taurat. Na sampay saguna na napagadat den nu manga taw a Yahudi i su kapapebpaletak na tanda nu kapasadan enggu tanda sa isa sekanin a Yahudi. Na madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 7

nakilala bun mambu nu Piraun su pamilia nu Yusup. ¹⁴Daka inipalapit'u Yusup su ama nin a su Yakub enggu su langun nu manga suled'in. Na pitupulu enggu lima kataw silan langun. ¹⁵Na linemu den mambu sa Egypt su silan a manga kalukesan tanu taman sa lu den ba silan langun namamatay. ¹⁶Na su manga bangkay nilan na init bun embalingan kanu danden a dalepa nilan a Sikim ka lu ba silan inikubul kanu pinamasa nu Nabi Ibrahim lu kanu manga wata nu Hamur.

¹⁷"Ugaid'a gay bun pegkasupeg su katuman nu Kadenan kanu pasad'in^b kanu Nabi Ibrahim na 'gkatakep-'gkatakep bun mambu i kadakel'u manga pagidsan tanu a Israil sa Egypt. ¹⁸Daka aden menem nakasambi endatu kanu dalepa a Egypt a di nin pegkilalan su Yusup. ¹⁹Na pinagakalan nin su manga lukes tanu taman sa pinakapasangan nin silan. Na inipeges'in i kapaidtug kanu manga wata nilan a bagu pimbata asal'a matay.

²⁰"Kanu entu ba a timpu na pimbata su Nabi Musa, na saben-sabenal a nasuatan sekanin nu Kadenan. Inipagena sekanin nu manga lukes'in kanu dalem'u namakatelu ulan lu kanu walay nilan. ²¹Ugaid'a ulian nu entu na nategel'ilan i ginawa nilan sa kaawa nilan lun kanu walay nilan. Saleta mambu na natun sekanin nu wata nu Piraun a babay taman sa inuyag'in enggu pinagkasela nin sa mana nin bun wata. ²²Na inipamandu sa lekanin su langun na nasabutan nu manga taw a Egypt. Na migkategel a benal sekanin magidsan i kadtalu-talu enggu galebek.

²³"Guna su nakapatpulu lagun den su Musa na napagitung'in i kakapen nin pan su manga pagidsan nin a taw a Israil. ²⁴Na nailay nu Musa i isa kanilan i papegkapasangan nu isa a taw a Egypt. Na tinabangan nin su pagidsan nin, inisuli nin taman sa minatay nin su mama a papegkapasang lun. ²⁵Na nia kataw nu Musa na 'gkasabutan nu manga pagidsan nin i sinugu sekanin nu Kadenan a lemipuas kanilan ugaid'a dikena besen.

²⁶"Na kanu temundug a gay na kinakap'in silan 'bpaluman. Daka nailay nin su dua kataw a pagidsan nin a taw a Israil a 'gkalimbul. Na nangilay sekanin sa ukrit a makapapagayun nin silan sa nia nin pidtalu na 'Manga lusud ku sa tian, nginan ka 'gkalimbul kanu inunta na sakalugu kanu bu?' ²⁷Ugaid'a su mama a entu a minetay kanu kaped'in na

---

^b 7:17 Su pasad a nia na su kaenggay nu Kadenan kanu manga tupu nu Nabi Ibrahim kanu kalupan a binedtuan saguna sa Israil.

Su Manga Pinggalebek 7

inisumag'in su Musa ka nia nin pidtalu na 'Entain i minenggay sa leka sa kawagib sa kakamalan kami nengka?' ²⁸Ngintu, kiugan aku nengka bun mimatay a mana su kinaimatay nengka kagay kanu mama a taw sia sa Egypt?'^c ²⁹Na guna makineg'u Musa su entu na minawa sekanin ka lu mindilapu^d sa dalepa a Midian taman sa nakagkaluma sekanin lu enggu nakambata sa dua kataw a mama.

³⁰"Guna maipus su nakapatpulu lagun na mibpapayag kanu Musa su malaikat'u Kadenan lu kanu manaut a kayu a pegkalaw-kalaw lu kanu tawan-tawan a masiken bun kanu Palaw nu Sinai. ³¹Guna mailay nu Musa su entu na sangat a nagaip sekanin. Daka sinupegan nin, na nakineg'in su suala nu Kadenan sa ³²'Saki su Kadenan a pedsimban nu manga lukes'engka a mana su Ibrahim, su Iskak enggu su Yakub.' Na kinegkel'a gilek su Nabi Musa taman sa da nin den matika milay. ³³Nia pan pidtalu nu Kadenan na 'Iawa nengka su ampis'u ay nengka ka suti a lupa su pedtindegan nengka a nan. ³⁴'Gkadsusuliman ku a benal su kapapegkapasang kanu manga taw ku lu sa Egypt enggu 'gkakineg ku bun su kapendegeng'ilan tembu ba mimbaba aku ka enggu ku silan makapambaya-baya. Na sia ka, ka sugun ku seka lu sa Egypt.'"^e

³⁵Na nia pan pidtalu ni Istiban na "Su Musa ba a nia na inikias'u manga taw a Israil sa nia nilan pidtalu lun na 'Entain i minenggay sa leka sa kawagib sa kakamalan kami nengka?' Ugaid'a saben-sabenal a sekanin su sinugu a makapangulu enggu mapambaya-baya kanilan. Sinugu sekanin nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu malaikat'in a mibpapayag sa lekanin lu kanu manaut a kayu a pegkalaw-kalaw. ³⁶Na sekanin man i nangunanan kanu kinaawa nu manga pagidsan nin lu sa Egypt. Minggula sekanin sa kabarakatan enggu kangagaipan lu sa Egypt enggu lu kanu Maliga a Lagat taman den lu kanu tawan-tawan a dalepa kanu dalem'u nakapatpulu lagun. ³⁷Su Musa ba a nia i midtalu kanu manga taw a Israil sa 'Su Kadenan na pasuguan kanu nin sa nabi a san bun makabpun kanu tupu nu a mana bun pagidsan ku.'^f ³⁸Su Nabi Musa bun ba a nia i nangunanan kanu manga taw a Israil lu kanu tawan-tawan a dalepa. Sekanin bun su kaped'u malaikat a nakambitiala

^c 7:26-28 Mailay i nia sia kanu Kinaliu 2 ayat 13 taman sa 14 sia kanu Kitab Taurat.

^d 7:29 mindilapu Na nia nin maena na bagu kanu entu a dalepa atawa ka kena talianged kanu dalepa.

^e 7:32-34 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 3 ayat 5 taman sa 10 sia kanu Kitab Taurat.

^f 7:37 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 18 ayat 15 sia kanu Kitab Taurat.

Su Manga Pinggalebek 7

sa lekanin lu kanu Palaw nu Sinai sa kanu kinatalima nin kanu kadtalu nu Kadenan a pakaenggay sa uyag-uyag asal'a makasampay sa lekitanu.

³⁹“Ugaid'a da sekanin paginuguti nu manga lukes tanu. Inikias'ilan su Musa ka nia nilan kiugan na embalingan sa Egypt. ⁴⁰Na nia nilan pidtalu kani Harun na 'Umbali kami nengka sa manga magkadenan a mangunanan sa lekitanu, ka di tanu katawan u ngin den i nanggula nu Musa a nia a napaliu sa lekitanu ebpun sa Egypt.’^g ⁴¹Na kanu entu demun ba a kutika na minumbal silan sa mana pipis a sapi a balahala ka pigkurbanan nilan su entu. Daka inidsela-sela nilan su naumbal'ilan a entu a balahala. ⁴²Na sabap sa entu na tinaligkudan silan nu Kadenan. Pinadtaday nin silan a semimba kanu langun nu 'gkangailay nilan kanu langit a mana bun su nakasulat kanu kitab'u manga nabi a

'Manga taw a Israil!

Kanu dalem'u nakapatpulu lagun a lu kanu pan sa tawan-tawan a dalepa na ngintu, saki ba su pigkurbanan nu lu?

Na dikena man saki i pigkurbanan nu sa manga binatang lu,

⁴³ka nia nu pidsasapat na su walay nu pegkakadenanen nu a Mulik

enggu su balahala a makalagid sa bitun nu Ripan a pegkakadenanen nu.

Na entu ba su manga balahala a pinangumbal'u asal'a masimba nu.

Kagina ka maitu na paawan ku sekanu lu kanu dalepa a mawatan pan sa Babilunia.’^h”

⁴⁴Na pidtalu pamun ni Istiban i “Su manga katupuan tanu na lu kanilan su Balung-balung a Tuleda a 'Bpangadapan kanu Kadenan kanu timpu a lu pan silan kanu tawan-tawan a dalepa. Na su kinaumbal kanu entu na sia luyud kanu ngin i palas a inipailay nu Kadenan kanu Musa.

⁴⁵Guna maipus su namakapila lagun na pidtatanggit sia nu manga katupuan tanu su entu a Balung-balung a Tuleda a nia nilan naunutan na su Yusua. Na kanu entu ba a timpu na nakapaawa nilan su manga tribu kanu nia ba a kalupan sa kanu tabang'u Kadenan. Na sia pamun su entu a Balung-balung a Tuleda taman kanu timpu nu Daud.

---

^g 7:40 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 32 ayat 1 sia kanu Kitab Taurat.

^h 7:42-43 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Amus 5 ayat 25 taman sa 27.

Su Manga Pinggalebek 7

46 “Na nasuatan nu Kadenan su Daud. Na pinangeni nu Daud kanu Kadenan i sugutan nin sekanin sa kapatindeg’in lun sa walay a kagkalebenan nin a Kadenan a pedsimban nu Yakub. 47 Ugaid’a su Ragya Sulaimanⁱ pan i nakapatindeg kanu entu a walay.”

48 Na nia pan pidtalu ni Istiban na “Pidsan ka maitu na su Kadenan a Mapulu sa Langun na di man ’gkaleben sa walay a inumbal bu nu manusia a mana bun su pidtalu nu isa a nabi sia kanu kitab a

49 ‘Nia pidtalu nu Kadenan na

“Su kulesi ku na su sulega enggu su ’bpaguntulan
ku kanu ay ku na su dunia.

Ngintu, ’bpagumbalan aku nengka sa walay a dait a
kapangintelenan ku?

50 Dikena ba saki bun i namaluy kanu langun nu nia ba?” ’j”

51 Nia pan pidtalu ni Istiban kanu ’bpamangukum na “Sekanu a mangategas i ulu nin. Na su atay nu na mana su atay nu manga munapik kagina di nu ’bpamakikinegen su kadtalu nu Kadenan. Mana kanu bun su manga kaapuan nu a tatap pedsungkang kanu Suti a Ruh. 52 Na entain kanu manga nabi i dala pamungkaidani nu manga lukes’u? Pinangimatayan nilan su langun nu manga nabi a minayag kanu kapegkauma nu Ikelas a Sinugu a tinipu nu taman sa inimatayan nu pan. 53 Sekanu su nakatalima sa kasuguan nu Kadenan a inipapait’in kanu manga malaikat’in ugaid’a da nu bun paginuguti!”

Su Kinapamalantay kani Istiban sa Watu

54 Na guna nilan makineg i entu na nalipunget a benal silan taman sa pinagkigeta nilan su manga ngipen nilan sa lipunget’ilan sa lekanin.

55 Ugaid’a si Istiban mambu a linangkapan nu Suti a Ruh na tinemingada sekanin lu sa langit na nailay nin su sigay nu Kadenan enggu su Isa al-Masih a pedtindeg lu tampal kanu kawanan nu Kadenan. 56 Na nia pidtalu ni Istiban na “Ilay nu, ’gkailay ku su sulega a mimbukat na nailay ku su Kaka nu Manusia a pedtindeg lu tampal kanu kawanan nu Kadenan.”

57 Ugaid’a linemalis silan sa matanug a benal taman sa dinapengan nilan su manga tangila nilan, entu pan ka sinigkem’ilan mamagayas

ⁱ 7:47 Su Ragya Sulaiman a nia na sekanin i nakasambi endatu kanu ama nin a su Daud.

^j 7:49-50 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 66 ayat 1 taman sa 2.

Su Manga Pinggalebek 7, 8

si Istiban ⁵⁸ka ginuyud'ilan lu kanu liu nu siudad ka enggu nilan mapamalantay sa watu. Na linuwas muna nu manga taw a midtitigus sa kalebutan sungkang kani Istiban su balegkas'ilan asal'a di silan masukut, na lu nilan inibetad kanu ubay nu mama a bedtuan sa Saul.

⁵⁹Na gay nilan 'bpamalantay kani Istiban na 'bpangeni-ngeni mambu sekanin sa "Hu Isa a Mapulu ku, talima ka den su ngiawa ku." ⁶⁰Daka midtinggaleb si Istiban ka inilalis'in edtalu i "Mapulu ku, di ka silan semikesa kanu nia a kadusan nilan." Na guna nin mapasad i entu edtalu na napandus su napas'in.

Su Kinapamungkaid'i Saul kanu 'Bpamaginugut

8 ¹⁻³Na inilebeng si Istiban nu manga balaagama a taw lu a 'gkapanampak'ilan su laleb'ilan sa kinalidu na ginawa nilan.

Na iganat kanu entu ba na 'bpamungkaidanan den su 'bpamaginugut lu sa Awrusalim taman sa nakabpapalak silan kanu manga dalepa sa Yudia taman den sa Samaria. Na nia bu natabun lu sa Awrusalim na su manga sinugu nu Isa al-Masih. Saleta na si Saul a nakaayun kanu kinaimatay kani Istiban na 'bpamungkaidanan nin den su lumpukan nu 'bpamaginugut kanu Isa al-Masih taman sa 'bpameludepan nin su manga kawalayan ka pengguyuden nin su babay-mama a 'bpamaginugut ka pembilanggun nin.

Su Kinapaginugut'u Madakel a Taw sa Samaria kanu Isa al-Masih

⁴Saleta mambu na su langun nu namakabpapalak a 'bpamaginugut na ibpangusiat'ilan su kadtalu nu Kadenan sa apia endaw silan pakabpawang. ⁵Na isa kanilan na si Pilipus a linemu kanu siudad'u Samaria ka inipangusiat'in lu su pantag kanu Masih. ⁶Na nakikineg sa mapia su madakel a taw kanu langun nu pedtalun ni Pilipus kagina nailay nilan su kapenggula nin sa kagaipan a manga tanda. ⁷Na madakel i inasukan na saitan a migkapia taman sa pakalalis su manga saitan sa kabpeliu nilan. Na madakel bun i namamatay i lawas'in a migkapia enggu namakalakaw a manga tiud. ⁸Guna su maitu na sangat a nangapia i ginawa nu manga taw kanu entu a siudad.

Su Kinakias'i Pitru kanu Mama a Penggula sa Balikmata

⁹Na aden isa a mama a bedtuan sa Simiun kanu entu a siudad a penggula sa balikmata iganat pan kanu paganay. Na sangat a 'gkagaip sa

Su Manga Pinggalebek 8

lekanin su manga taw sa lusud'a Samaria sabap kanu entu a galebek'in. Na nia nin pedtalun-talun na aden kun kategelan nin. ¹⁰Na langun nu manga taw lu magidsan i balapantag enggu dikena na 'bpakikineg sa lekanin taman sa nia nilan pedtalun sa lekanin na "Su nia a mama na lu sa lekanin su Kabarakat'u Kadenan." ¹¹Na 'bpakikinegen sekanin sa mapia nu manga taw kagina sangat a 'gkagaipan nilan sa nauget den a gay su kapebpagilay nin sa balikmata. ¹²Ugaid'a guna ipangusiat'i Pilipus kanilan su Mapia a Tutuma pantag kanu kapendatu nu Kadenan enggu kanu Isa al-Masih na namaginugut silan taman sa napasalawat kanilan su babay-mama. ¹³Na apia su mama a entu a bedtuan sa Simiun na naginugut bun. Na guna sekanin kasalawati na midtatanggunut den sekanin kani Pilipus. Na sangat a 'gkagaip sekanin kanu manga kabarakatan enggu kagaipan a penggulan ni Pilipus.

¹⁴Na guna makauma sa pakinegan nu manga sinugu nu Isa al-Masih a lu sa Awrusalim i madakel i naginugut kanu kadtalu nu Kadenan lu sa Samaria na pinalu nilan si Pitru enggu Yuhan. ¹⁵Na guna makauma si Pitru enggu Yuhan lu na inipangeni-ngeni nilan su manga namaginugut lu asal'a makalangkap kanilan su Suti a Ruh, ¹⁶kagina dala pamun silan kalangkapi nu Suti a Ruh, nia taman na nasalawatan bu silan kanu ingala nu Mapulu a su Isa al-Masih. ¹⁷Na guna su maitu na dinapenetan den ni Pitru enggu Yuhan su 'bpamaginugut lu taman sa linangkapan mambu silan nu Suti a Ruh.

¹⁸Na guna madsima ni Simiun i linemangkap kanu 'bpamaginugut su Suti a Ruh sa ukit a kinadapenet'ilan lun na kiugan nin menggay sa kuleta si Pitru enggu si Yuhan ¹⁹sa nia nin pidtalun na "Enggi aku nu bun kanu kabarakatan nu a nan ka enggu apia entain i dapenetan ku na kalangkapan bun nu Suti a Ruh." ²⁰Ugaid'a nia inisumpat'i Pitru sa lekanin na "Binasan ka nu Kadenan apeg'u kuleta nengka a nan, kagina nia nengka kataw na mapamasa nengka su inenggay nu Kadenan. ²¹Dala a benal kawagib'engka a makaamung ka kanu nia a galebekan kagina su pusung'engka na dikena pakasuat kanu Kadenan. ²²Kagina ka maitu na edtaubat ka kanu nia a kadusan nengka enggu pangeni-ngeni ka kanu Kadenan i ampunen ka nin pamun kanu mawag a 'gkapagitung'engka. ²³Na 'gkailay ku man i sangat a 'bpangalikudan kami nengka enggu ulipen ka nu kadusan." ²⁴Na nia nakasumpat'i Simiun na "Ipangeni-ngeni aku nu bu asal'a dili makatingguma sa laki su kabinasan a nan a pedtalun nu."

Su Manga Pinggalebek 8

²⁵Na guna su nakapayag den ni Pitru enggu Yuhan su kadtalu pantag kanu Mapulu na mimbalingan den silan sa Awrusalim. Na gagalu na sia silan sa lalan na ibpangusiat'ilan su Mapia a Tutuma pantag kanu Isa al-Masih lu kanu manga dalepa a 'gkaukitan nilan sa Samaria.

Su Kinapangusiat'i Pilipus kanu Mama a Taw sa Itiupia

²⁶Na nia pidtalu nu malaikat'u Kadenan kani Pilipus na "Edtataka ka, ka lu ka kanu lalan a semangul sa laya iganat sa Awrusalim 'bpawang sa Gasa." (Su lalan a nia na dikena gaid 'bpagukitan.) ²⁷Daka ginemanat mambu si Pilipus, na sia kanu kabpelalag'in na aden nakadtundug'in a mama a isa a mapulu nu manga taw sa dalepa a Itiupia. Sekanin i pedtuganul kanu langun nu kaaden nu Kandaki a puteli nu Itiupia. Na linemu su mama a nia sa Awrusalim ka sinemimba kanu Kadenan. ²⁸Na sia kanu kabpaguli nin lu sa Itiupia a nageda kanu kalisa nin na pembatian nin su Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas. ²⁹Saleta na nia pidtalu nu Suti a Ruh kani Pilipus na "Lu ka kanu 'bpagedan nin ka ubay ka sekanin." ³⁰Na minubay mambu mamagayas si Pilipus sa lekanin, na nakineg'in i pembatian nin su Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas. Guna su maitu na inidsan ni Pilipus sa "Ngintu, 'gkasabutan nengka bun i pembatian nengka a nan?" ³¹Na nia inisumpat'u 'gkasaligan a entu na "Panun i kasabut ku lun amaika dala mapatuntay lun sa laki?" Na pinangeni nin kani Pilipus i mageda sekanin kanu kalisa nin ka mayan lu kanu ubay nin. ³²Na nia nin ba a entu pembatian a ayatan na
"Mana sekanin bili-bili a pedtundanen kanu pedsumbalian lun.
Mana su manguda a bili-bili a dala demun inek-inek'in
kanu adapan nu pembumbul lun ka da nin a benal
ukai su ngali nin.

³³Na inilusak sekanin taman sa kinukum sa tipas,
na dala mapanudtul pantag kanu manga tupu nin,
sabap sa tinebped su umul'in sia sa dunia."^k

³⁴Na nia pidtalu nu 'gkasaligan a entu kani Pilipus na "Edtalu ka kun sa laki u entain i pedtalun nu nabi a nia? Ngintu, pantag sa ginawa nin i nia atawa ka pantag kanu ped a taw?" ³⁵Na guna su maitu na linudsuan ni Pilipus kanu entu bun ba a ayatan su kinadsinantal'in kanu Mapia a

^k 8:32-33 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 53 ayat 7 taman sa 8.

Su Manga Pinggalebek 8, 9

Tutuma pantag kanu Isa al-Masih. ³⁶Na gagalu na lu silan kanu lalan na aden nasagadan nilan a ig. Na nia pidtalu nu 'gkasaligan a entu na "Ilay ka, aden a nan ig, basi mapakay a salawatan aku nengka den?" ³⁷Na nia pidtalu ni Pilipus na "Kasalawatan ka bu amaika 'bpaginugut ka kanu Isa sa senep kanu atay nengka." Na nia inisumpat'u mama a entu na "Uway, 'bpaginugutan ku i su Isa al-Masih na saben-sabenal a Tunggal'u Kadenan."¹ ³⁸Daka pinatelen nin su 'bpagedan nin ka linemu silan kanu ig ka sinalawatan sekanin ni Pilipus. ³⁹Na guna silan makatepad na nalangiap si Pilipus ka kinua sekanin nu Suti a Ruh. Saleta mambu na su 'gkasaligan a entu na tinemalus den muli a sangat a 'gkapia i ginawa nin. ⁴⁰Na saleta mambu na si Pilipus na lu den nakabpawang sa dalepa a Asutus. Ib pangusiat'in lu su Mapia a Tutuma taman den kanu langun nu siudad a 'gkaukitan nin taman sa kinauma nin sa Kaisaria.

Su Kinapaginugut'i Saul kanu Isa al-Masih

(Su Manga Pinggalebek 22:6-16; Su Manga Pinggalebek 26:12-18)

9 ¹Saleta mambu na da bun pinda na kabpamagigis 'bpangimatay ni Saul kanu 'bpamaginugut kanu Mapulu a su Isa al-Masih. Linemu si Saul kanu mapulu sa langun nu 'bpamangurban ²ka nangenin sa sulat a 'bpananggiten nin lu kanu manga walay a pedsambayanan nu manga Yahudi sa Damaskus. Na nia nakadalem kanu sulat na aden kawagib'in sa kasigkem'in kanu apia entain i kasabutan nin a 'bpagunut kanu panduan nu Isa al-Masih magidsan i babay-mama ka bilanggun nin lu sa Awrusalim. ³Na guna su pakasiken den si Saul sa Damaskus na nakatekaw demun sekanin nasumpit'a sigay a ganat sa sulega. ⁴Daka nakadudsum sekanin kanu lupa. Na nakineg'in i suala a pedtawag sa lekanin sa "Saul, Saul, nginan ka 'bpamungkaidanan aku nengka?" ⁵Na nia inisumpat'i Saul na "Hu Mapulu, entain ka ba?" Na nia menem inisumpat'u suala na "Saki si Isa a 'bpamungkaidanan nengka. ⁶Na edtindeg ka, ka talus ka den lu kanu entu a siudad. Aden edtalu sa leka lu u ngin i dait a enggulan nengka." ⁷Na su manga mama a kaped'i Saul na namakadtindeg silan a di pamakadtalu ka matag silan pakakineg sa suala na dala 'gkailay nilan a taw. ⁸Daka midtindeg si Saul, ugaid'a guna den sekanin embamata na di den pakailay, na tinundan bu sekanin nu manga tagapeda nin

¹ 8:37 Su nia a ayatan na kadakelan kanu manga danden a nakasulat na dala makaamung.

Su Manga Pinggalebek 9

'bpawang lu sa Damaskus. ⁹Na nakatelu gay na di sekanin pakailay taman sa dala makakan enggu makainem.

¹⁰Na aden isa a mama a 'bpaginugut lu sa Damaskus a bedtuan sa Ananias. Naalung'u ginawa nin su Mapulu a pedtawag sa lekanin sa "Ananias." Na sinemumpat mambu sekanin sa "Hu Mapulu nia aku bun." ¹¹Na nia pidtalu nu Mapulu sa lekanin na "Edtatakena ka, ka lu ka kanu lalan a bedtuan sa Lalan a Matidtu. Pangilay ka su walay ni Yahuda ka idsa nengka lun su mama a taw sa Tarsus a bedtuan sa Saul. Na 'bpangeni-ngeni sekanin saguna. ¹²Na inipaalung ku sa lekanin i pendapenetan nengka sekanin asal'a makailay 'bpaluman." ¹³Ugaid'a nia inisumpat'i Ananias na "Hu Mapulu, madakel den i nakinegan ku kanu nia a mama pantag kanu kapebpakapasang'in kanu 'bpamaginugut lu sa Awrusalim. ¹⁴Na nakineg ku bun i sinemia sekanin a aden kawagib'in ebpun kanu manga mapulu nu 'bpamangurban sa kasigkem'in kanu apia entain a pedsimba sia makanggulalan kanu ingala nengka." ¹⁵Ugaid'a nia inisumpat'u Mapulu na "Lu ka, ka pinamili ku sekanin a makapayag kanu ngala ku lu kanu manga taw a dikena-Yahudi enggu kanu manga sultan nilan taman den kanu manga taw a Israil. ¹⁶Na ipailay ku sa lekanin i temala sekanin sa madakel a kamalasaan sabap kanu kaunut'in sa laki."

¹⁷Na daka linemu den si Ananias kanu walay ni Yahuda ka dinapenetan nin si Saul sa nia nin pidtalu na "Saul a lusud ku sa tian, su Mapulu a su Isa a mibpapayag sa leka lu kanu lalan sa kinasangul'engka sia na sinugu aku nin sia sa leka asal'a makailay ka 'bpaluman enggu kalangkapan ka nu Suti a Ruh." ¹⁸Na midsambuta demun i kinalubpug'u mana ingil'a seda ebpun kanu mata ni Saul, na daka nakailay sekanin 'bpaluman. Na guna su maitu na midtindeg sekanin taman sa napasalawat. ¹⁹Entu pan ka kineman sekanin taman sa nabagel.

Su Kinapangusiat'i Saul lu sa Damaskus pantag kanu Isa al-Masih

Na namakapila gay na kaped bu nu 'bpamaginugut si Saul lu sa Damaskus ²⁰taman sa inipangusiat'in lu kanu manga walay a pedsambayanan nu manga Yahudi i Tunggal'u Kadenan su Isa al-Masih. ²¹Na langun nu nakakineg sa lekanin na sangat a nangagaip i ginawa nilan taman sa nia nilan 'gkadtalu na "Dikena ba sekanin su mama a namungkaid kanu langun nu pedsimba sia makanggulalan kanu ingala nu Isa lu sa Awrusalim? Tembu ba sinemia sekanin ka pedsigkemen

Su Manga Pinggalebek 9

nin su 'bpamaginugut ka enggu nin makaadap kanu manga mapulu nu 'bpamangurban."

²²Ugaid'a makin bun 'bpangiseg su kabpangusiat'i Saul taman sa da den 'gkadtalu nu manga Yahudi lu sa Damaskus sa kabpangimbenal'in sa su Isa na saben-sabenal a su Masih.

²³Naipus su manga gay na namagumpung su ped a manga Yahudi sa kaimatay nilan kani Saul ²⁴ugaid'a katawan ni Saul su kahanda nilan a entu. Na magabi sa malamag na pedsipatan nilan bu su manga bengawan nu siudad asal'a kaimatayan nilan sekanin. ²⁵Tembu kinua sekanin sa magabi nu manga taw a nakapapaginugut'in kanu Isa al-Masih ka pinapageda nilan sa bukag ka initudtun nilan kanu bala nu alad a watu a nakalibet kanu siudad.

²⁶Na guna embalingan si Saul lu sa Awrusalim na miug sekanin mamung kanu 'bpamaginugut lu ugaid'a 'gkangagilekan silan sa lekanin kagina nia nilan kataw na 'bpagigiling bu sekanin a 'bpaginugut. ²⁷Daka inunutan sekanin ni Barnabas lu kanu manga sinugu nu Isa al-Masih ka pidsinantal'in kanilan u panun i kinabpapayag enggu kinambitjala nu Mapulu kani Saul lu kanu lalan sa Damaskus. Pidsinantal bun ni Barnabas su kinapangusiat'i Saul sa da den gilek'in lu sa Damaskus pantag kanu Isa. ²⁸Na guna su maitu na pakandaya-daya den sekanin kaped'u 'bpamaginugut lu sa Awrusalim taman sa ibpangusiat'in sa da den gilek'in su pantag kanu Mapulu. ²⁹Na ipedsinantala nin su manga Yahudi a nia nilan kadtalu na Grik ugaid'a kiugan nilan mimatay si Saul. ³⁰Guna kasabuti nu 'bpamaginugut su pantag kanu entu na inisigkil'ilan si Saul lu sa Kaisaria entu pan ka pinatalus'ilan lu sa Tarsus.

³¹Ulian nu entu na nalilintad den su lumpukan nu 'bpamaginugut kanu lusud'u Yudia enggu Galili taman den sa Samaria. Na pegkabagel su salig'ilan enggu pegkadakel-pegkadakel bun silan sabap kanu palihala nu Suti a Ruh taman sa 'bpaguyag-uyag silan sa aden gilek'in kanu Mapulu.

Su Kinalu ni Pitru sa Lida enggu Yupa

³²Daka kinakap'i Pitru su langun na dalepa a entu. Na linemu bun sekanin sa Lida lu kanu 'bpamaginugut. ³³Na aden nailay nin lu a mama a bedtuan sa Anias a di pakambangun kanu dalem'u nakawalu lagun kagina minatay su lawas'in. ³⁴Daka nia pidtalu ni Pitru sa lekanin na

Su Manga Pinggalebek 9, 10

“Anias, pinagkapia ka den nu Isa al-Masih. Embangun ka, ka timu ka i igan nengka.” Na mimbangun mambu sekanin mamagayas. ³⁵Na nailay sekanin nu ’bpamegkaleben lu sa Lida enggu Sarun tembu naginugut silan kanu Mapulu a su Isa al-Masih.

³⁶Na aden ’bpaginugut lu sa Yupa a bedtuan sa Tabita a bedtuan bun sa Durkas. Su nia a babay na tatap ’bpananabangan kanu miskinan enggu sangat a malimu. ³⁷Na kanu entu a manga gay na da sekanin pangengelag taman sa minatay. Na guna nilan mapasad lemigu na pinaiga nilan lu kanu bilik sa pulu. ³⁸Na nakineg’u ’bpamaginugut lu sa Yupa i si Pitru na lu sa Lida. Sabap sa masupeg su Lida sa Yupa na sinemugu silan sa dua kataw a mama sa pangenin nilan kani Pitru i lemu mangagan sa Yupa. ³⁹Daka minunut mambu si Pitru kanilan. Guna sekanin makauma na pinatalus’ilan lu kanu bilik sa pulu. Na inubay sekanin nu manga balu a ’bpamanguliang enggu ipebpagilay nilan su manga lambung enggu ped a balegkas a inumbal’i Durkas kanu bibiag pan sekanin. ⁴⁰Ugaid’a pinaliu silan langun ni Pitru ka midtinggaleb sekanin ka nangenin-ngeni. Na sinangulan nin su bangkay ka nia nin pidtalu na “Tabita, embangun ka.” Na mimbamata mambu su babay, na guna nin mailay si Pitru na mimbangun. ⁴¹Daka kinawa ni Pitru su lima nin ka pinadtindeg’in. Entu pan ka tinawag’in su ’bpamaginugut enggu su manga balu ka iniadap’in kanilan. ⁴²Na nakapayapat su entu a nanggula kanu lusud’u Yupa, tembu madakel i naginugut kanu Mapulu a su Isa al-Masih. ⁴³Midtangen pan si Pitru lu sa Yupa sa namakapila gay lu kanu mama a bedtuan sa Simiun a ’bpangagag sa upis’a binatang.

Su Kinapaangay ni Kurnilius kani Pitru

10 ¹Na aden mama a bedtuan sa Kurnilius lu sa siudad a Kaisaria. Na kapitan sekanin na sundalu a bedtuan sa Bataliun na Italia. ²Balaagama sekanin enggu aden gilek’in kanu Kadenan apeg’u sakatiwalayan nin. Tatap bun sekanin ’bpananabangan kanu manga miskinan enggu tatap ’bpangeni-ngeni kanu Kadenan. ³Na kanu uras a ikatelu sa malulem na pibpayagan sekanin nu malaikat’u Kadenan sa nia nin pidtalu na “Kurnilius.” ⁴Daka pidtulikan nin sekanin a ’gkagilekan a benal taman sa minidsa sa “Ngintu ba, Mapulu?” Na nia inisawal’u malaikat na “Natalima nu Kadenan su tabang’engka kanu manga miskinan enggu nakasampay sa lekanin su pangeni-ngeni nengka. ⁵Na

Su Manga Pinggalebek 10

saguna na paangayi ka lu sa Yupa su mama a bedtuan sa Simiun Pitru. ⁶Lu sekanin tinemumpa sa bedtuan sa Simiun a 'bpangagag sa upis'a binatang, lu i walay nin sa ligid'a lagat." ⁷Guna su nalangiap den su malaikat na tinemawag si Kurnilius sa dua kataw a panunugun nin enggu sakataw a 'gkasaligan nin a sundalu a balaagama. ⁸Na pinanudtul'in kanilan su nanggula, entu pan ka sinugu nin silan lu sa Yupa.

Su Inipailay nu Kadenan kani Pitru

⁹Na kanu temundug a gay, na guna su pakasupeg den su manga sinugu ni Kurnilius kanu kabpagangay nilan kani Pitru na minanik si Pitru lu kanu untul'u walay^m kanu kutika a mangagan den maudtu ka nangenin-nengi. ¹⁰Na 'gkagutem sekanin enggu nia nin 'gkalinian na makakan ugaid'a gagalu nu kabpagatul'ilan lun na aden inipailay nu Kadenan sa lekanin. ¹¹Nailay nin i mimbuka su langit a aden initudtun a mana maulad a ginis a iniketan i pat a pisuk'in. ¹²Na nia nakadalem lun na langun na embias-biasan na binatang, malanap-lanap enggu manga papanuk. ¹³Daka aden nakineg'in a suala a midtalu sa "Edtindeg ka Pitru ka sumbali ka enggu kan ka." ¹⁴Ugaid'a nia pidtalu ni Pitru na "Di mapakay Mapulu ka taman a umul ku na da aku pamun makakan sa maledsik atawa ka dikena halal." ¹⁵Na nakineg'in menem 'bpaluman su suala sa "Di ka ipedtimbang a maledsik su linimpiu nu Kadenan." ¹⁶Nakatelu nanggula su entu, entu pan ka kineteng menem mamagayas su maulad a ginis lu sa langit.

¹⁷Gagalu nu kapegkalibug'i Pitru 'bpagitung u ngin i maena nu nailay nin a entu na nakauma mambu su manga mama a sinugu ni Kurnilius. Na guna nilan matun su walay na lu silan kanu bengawan nu alad ¹⁸ka minidsa silan u lu ba tinemumpa su mama a bedtuan sa Simiun Pitru. ¹⁹Saleta mambu na midtalu su Suti a Ruh kani Pitru sa "Aden telu kataw a mama a nakauma a 'bpangilay sa leka. ²⁰Edtindeg ka, ka 'bpawangi ka silan enggu da ka endua-dua sa kaunut'engka kanilan ka saki i sinemugu kanilan." ²¹Na linutadan mambu ni Pitru su manga mama sa nia nin pidtalu kanilan na "Saki i 'bpangilayn nu. Ngin i sabap a kinasia nu?" ²²Na nia nilan inisawal na "Sinugu kami ni Kurnilius a kapitan na sundalu. Matidtu sekanin enggu aden gilek'in kanu Kadenan. Na

---

^m 10:9 untul'u walay Kanu nia a dalepa na katatapan kanu manga walay na pantal i kinaatep lun enggu aden panikan nin sia sa liu a ipebpawang lu kanu untul'in.

Su Manga Pinggalebek 10

'bpagadatan bun sekanin nu langun nu manga pagidsan nengka a Yahudi. Na pidtalan nu malaikat'u Kadenan sa paangayan ka nin sa lekami sia ka pakikinegen nin su manga kadtalu nengka." ²³Daka pinatalus silan ni Pitru kanu walay taman sa lu pan silan nakatulug.

Su Kinalu ni Pitru kani Kurnilius

Na kanu mapita na minunut den mambu si Pitru kanilan enggu inunutan bun sekanin nu manga ped'in a 'bpamaginugut a taw sa Yupa. ²⁴Na kanu temundug a gay na nakauma silan sa Kaisaria. 'Bpangingapan silan ni Kurnilius enggu su manga pagali nin taman kanu mangasupeg a pakat'in a inakat'in. ²⁵Guna su 'bpeludep den si Pitru na inalaw sekanin ni Kurnilius enggu sinemugiud sekanin kanu ay nin taman sa sinemimba sekanin. ²⁶Ugaid'a pinatindeg sekanin ni Pitru sa nia nin pidtalu na "Taw aku bun a pagidsan nengka." ²⁷Na gagalu nu kabpeludep'ilan kanu walay na pembitalia silan. Na nailay ni Pitru su madakel a taw a nangalimud. ²⁸Daka nia nin pidtalu kanilan na "Dikena kanu pansab sa di a benal mapakay a semimbul atawa ka kakapen nu isa a Yahudi su dikena nin pagidsan ugaid'a inipailay nu Kadenan sa laki i di ku itimbang sa maledsik su apia entain a taw. ²⁹Tembu ba guna aku nengka paangayi na da aku endua-dua sa kinaunut ku. Na mapakay a makaisa ku u ngin i sabapan a kinapasia nengka sa laki?" ³⁰Nia inisawal'i Kurnilius na "Nakapat gay den saguna sa maya bun ba a uras a ikatelu sa malulem na 'bpangeni-ngeni aku sia bun ba kanu walay ku na nakatekaw demun midtindeg kanu kasangulan ku su mama a mimbalegkas sa pedsigay. ³¹Na nia nin pidtalu na 'Kurnilius, su pangeni-ngeni nengka enggu su tabang'engka kanu manga miskin na natalima den nu Kadenan. ³²Na sugu ka lu sa Yupa ka paangayi ka su mama a bedtuan sa Simiun Pitru a lu tinemumpa kanu mama a bedtuan sa Simiun a 'bpangagag sa upis'a binatang. Lu kanu ligid'u lagat su walay nin.' ³³Daka midtagad-tagad aku mapasugu, na midsukul-sukul aku ka minunut ka sia. Na entu ba i sabap'in a nangalimud kami sia kanu adapan nu Kadenan ka pakikinegen nami u ngin i inisugu nin sa leka."

Su Usiatan ni Pitru

³⁴Na daka linemudsu mangusiat si Pitru sa nia nin pidtalu na "Benal a saguna ku pan natuntayan i su Kadenan na di besen mapambidaya,

Su Manga Pinggalebek 10

³⁵ka apia entain kanu apia endaw a dalepa na pedtaliman nu Kadenan amaika aden gilek'in sa lekanin enggu nia nin penggulan na u endaw i pakatidtu. ³⁶Katawan nu bun su kadtalu a inipapait sa lekami a manga taw a Israilⁿ a su Mapia a Tutuma a inipangusiat pantag kanu kambalingan nu taw kanu Kadenan sia makanggulalan kanu Isa al-Masih a Mapulu sa langun. ³⁷Katawan nu bun i su nia a nanggula na nakapayapat den iganat sa Galili taman kanu embala-bala sa Yudia ulian nu kinapangusiat'u Yahiya pantag kanu salawat. ³⁸Su pedtalun ku na su Isa a taw sa Nasarit a pinambarangkat enggu pinalangkapan nu Kadenan kanu Suti a Ruh nin. Apia endaw sekanin 'bpagangay na pedtabang enggu papegkapia kanu manga taw a papegkapasangan nu Datu na Giadsal ka natalatantu i lu sa lekanin su Kadenan. ³⁹Saksi kami kanu langun nu pinggula nin kanu dalepa nu manga Yahudi taman sa Awrusalim. Na inimatayan sekanin sa ukit a kinatutuk lun kanu kayu a pinambalawaga. ⁴⁰Ugaid'a pinambibiag sekanin nu Kadenan kanu ikatelu nin gay taman sa pinabpapayag'in ⁴¹ugaid'a dikena kanu langun nu taw ka sa lekami bu a pinamili nu Kadenan a makadsaksi sa lekanin taman sa naped kami nin pan keman enggu minem ulian nu kinapambibiag lun. ⁴²Na inisugu nu Isa al-Masih sa lekami su kapangusiat kanu Mapia a Tutuma enggu kapaamad sa sekanin i sinanganan nu Kadenan sa makapangukum^o magidsan pan i bibiag enggu dikena. ⁴³Na midsaksi sa lekanin su langun nu manga nabi sa apia entain i maginugut sa lekanin na maampun su kabaladusan nin sia makanggulalan kanu ingala nin."

Su Kinalangkap'u Suti a Ruh kanu manga Taw a Dikena-Yahudi

⁴⁴Na gagalu nu kapedsinantal'i Pitru na linemangkap su Suti a Ruh kanu langun nu nakikineg kanu entu a kadtalu. ⁴⁵Na nangagaip su 'bpamaginugut a Yahudi a minunut kani Pitru kagina pinalangkapan bun nu Kadenan kanu Suti a Ruh su manga taw a dikena-Yahudi ⁴⁶enggu nakineg'ilan pan a nakadtalu silan sa embias-bias a basa a pebpugi kanu Kadenan. Daka pidtalu ni Pitru i ⁴⁷"Ngintu, aden pan makaungen sa kasalawat sa ig kanu nia a manga taw a nakatalima bun sa Suti a Ruh

ⁿ 10:36 Su manga taw a Israil na silan bun su manga taw a Yahudi.

^o 10:42 Su makapangukum sia na nia nin maena na kapegkukum kanu Gay nu Harikiamat.

Su Manga Pinggalebek 10, 11

a pagidsan sa lekitanu?”⁴⁸ Daka inisugu nin i salawatan silan sia kanu ingala nu Isa al-Masih. Ulian nu entu na pinangeni nilan kani Pitru i edtangen pan lu sa pila gay.

Su Kinadsinantal'i Pitru kanu Pinggula nin

11 ¹Na nakineg'u manga sinugu nu Isa al-Masih enggu su manga ped'ilan a 'bpamaginugut lu sa Yudia i su manga taw a dikena-Yahudi na tinalima nilan bun su kadtalu nu Kadenan. ²Guna su linemu si Pitru sa Awrusalim na pidtalan sekanin nu manga ped kanu 'bpamaginugut a manga Yahudi sa ³“Ngintu ka linemu ka kanu manga taw a dikena-Yahudi taman sa kineman ka pan a kaped'ilan?” ⁴Daka pidsinantal'i Pitru iganat sa punan-punan su nanggula. ⁵Na nia nin pidtalu na “Aden isa a gay a lu aku sa Yupa. Kanu timpu a 'bpangeni-ngeni aku na aden inipailay nu Kadenan sa laki a mana maulad a ginis a iniketang kanu pat a pisuk'in a initudtun ebpun sa langit sia demun kanu kasangulan ku. ⁶Na guna ku pedsusulimana sa mapia na nailay ku lu su manga binatang magidsan pan i talaw atawa ka dikena talaw, 'bpananap enggu manga 'bpameledtu. ⁷Daka aden nakineg ku a suala a 'Edtindeg ka Pitru ka sumbali ka enggu kan ka.' ⁸Ugaid'a nia ku inisawal na 'Di mapakay Mapulu ka saben-sabenal a dala pamun nakalawang kanu bakelengan ku a maledsik atawa ka dikena halal.' ⁹Na nakineg ku menem 'bpaluman su suala a ganat sa sulega a 'Di ka ipedtimbang a maledsik su ngin i linimpiu nu Kadenan.' ¹⁰Na nakatelu i entu ba nanggula. Daka kineteng bun menem 'bpaluman lu sa langit su langun nu entu a initudtun. ¹¹Kanu entu bun ba a kutika na telu kataw a manga mama i nakauma kanu walay a ebpun sa Kaisaria a 'bpagangay sa laki. ¹²Saleta na pidtalu nu Suti a Ruh sa laki i di aku endua-dua sa kaunut ku kanilan. Na inunutan aku nu nem kataw a nia a ped tanu a 'bpamaginugut taman sa nakauma kami kanu walay nu mama a entu a bedtuan sa Kurnilius.

¹³“Na pinanudtul'u mama a entu sa lekami su kinabpayag'u malaikat sa lekanin lu kanu walay nin taman sa nia inisugu nu malaikat sa lekanin na 'Pasugu ka lu sa Yupa ka paangayi ka si Simiun a bedtuan bun sa Pitru. ¹⁴Edtalun nin su makapalipuas sa leka taman kanu sakatiwalayan nengka.' ¹⁵Na da aku pamun gaid makadtalu-talu na su Suti a Ruh na linemangkap kanilan a mana bun sa lekitanu kanu

Su Manga Pinggalebek 11

paganay. ¹⁶Daka nagkalendem ku su pidtalu nu Mapulu a ‘Su Yahiya na nia nin inipanalawat na ig ugaid’a salawatan kanu menem kanu Suti a Ruh.’ ¹⁷Amaika maitu na inenggan bun silan nu Kadenan sa pagidsan nu inenggay nin sa lekitanu sa kanu kinapaginugut tanu kanu Isa al-Masih. Na entain aku a semungkang kanu Kadenan?”

¹⁸Guna nilan makineg i entu na nakalenek silan daka napugi nilan su Kadenan taman sa nia nilan nadtalu na “Sinugutan bun nu Kadenan su manga taw a dikena-Yahudi sa makadtaubat bun silan ka enggu nilan matalima su uyag-uyag a da taman nin.”

Su Lumpukan nu 'Bpamaginugut sa Antiuk

¹⁹Na su ped a 'bpamaginugut a nakabpapalak sabap kanu kabpamungkaid ulian nu kinaimatay kani Istiban na namakauma silan sa Pinisia, Saiprus taman sa siudad a Antiuk. Na ibpangusiat'ilan su Mapia a Tutuma lu kanu manga Yahudi. ²⁰Ugaid'a aden bun ped kanilan a manga taw sa Saiprus enggu Sirin a linemu sa Antiuk ka nangusiat bun kanu manga taw a dikena-Yahudi pantag kanu Mapulu a su Isa al-Masih. ²¹Na lu sa kanilan su kabarakat'u Kadenan taman sa madakel i naginugut kanu Mapulu.

²²Na nakauma kanu pakinegan nu lumpukan nu 'bpamaginugut a lu sa Awrusalim su entu a nanggula. Daka sinugu nilan si Barnabas lu sa Antiuk. ²³Na kanu kinauma nin lu sa Antiuk na napia i ginawa nin ka nailay nin i ipegkalimu nu Kadenan su manga taw lu. Pinanutuman nin silan sa italus'ilan su kapedsalig'ilan kanu Mapulu sa senep sa atay. ²⁴Na mapia a taw si Barnabas enggu linangkapan sekanin nu Suti a Ruh taman sa mabagel i salig'in. Na pegkadakel-pegkadakel bun su 'bpamaginugut kanu Mapulu a su Isa al-Masih.

²⁵Daka linemu si Barnabas sa Tarsus ka pinangilay nin lu si Saul. ²⁶Na guna nin matun na pinaunut'in embalingan sa Antiuk. Na kanu lusud'u nakasalagun na tatap silan pedtatalabuka kanu lumpukan nu 'bpamaginugut ka namamandu silan kanu madakel a taw. Na lu sa Antiuk na lu ba pagan-paganayan a binedtuan su 'bpamaginugut sa “Taw nu al-Masih.”

²⁷Kanu entu a timpu na aden nakauma a manga nabi lu sa Antiuk a ganat sa Awrusalim. ²⁸Na su sakataw kanilan a bedtuan sa Agabus na midtindeg ka sia nakanggulalan kanu Suti a Ruh na naalung'in i aden

Su Manga Pinggalebek 11, 12

makatingguma a masela a kanggutem kanu pat a pisuk'u dunia. (Na nanggula i nia kanu timpu nu Sultan Klaudius.) ²⁹Na napamagayunan nu 'bpamaginugut i mapapait silan sa tabang sa endaw taman i magaga nilan lu kanu manga kaped'ilan a 'bpamaginugut sa Yudia. ³⁰Na maitu den ba i pinggula nilan, sinugu nilan si Barnabas enggu si Saul a makasigkil kanu tabang lu kanu 'gkangaunutan nu lumpukan nu 'bpamaginugut.

Su Kinapaliu kani Pitru sa Bilangguan

12 ¹Kanu entu a timpu na linudsuan ni Datu Hirud^p su kabpamungkaid'in kanu manga taw a lusud kanu lumpukan nu 'bpamaginugut. ²Pinaputukan nin sa ulu si Yakub a suled'i Yuhan. ³Na guna nin mailay i nasuatan nu manga Yahudi su entu na inipasigkem'in menem si Pitru. Nanggula i entu kanu timpu nu Kapegkanduli kanu Pan a Dala Pakembang'in. ⁴Na inipabilanggu nin si Pitru enggu pinatamengan nin sa pat kalumpukan a enggaga-pat kataw a sundalu a pedsusukelia su uman i sakalumpukan. Nia kahanda ni Datu Hirud na iadap'in sekanin kanu manga taw kanu kapasad'u Kanduli a entu. ⁵Na lu demun sa bilangguan si Pitru, saleta na inipangeni-ngeni sekanin mamikal'u lumpukan nu 'bpamaginugut.

⁶Na kanu magabi a unan nu kapegkukum kani Pitru na pedtulug sekanin kanu pageletan nu dua kataw a sundalu. Na inisangkali su duakambala a lima nin lu kanu lima nu dua kataw a sundalu. Aden bun manga tameng kanu bengawan. ⁷Da matana-tana na nakatekaw demun 'bpayag lu kanu bilangguan su malaikat'u Kadenan a pedsigay. Na kinebit'in si Pitru ka pinukaw nin sa nia nin pidtalun na "Embangun ka mamagayas!" Na nabekal su manga sangkali nu lima nin. ⁸Na pidtalun pan nu malaikat sa lekanin i "Bpakut ka enggu edsandal ka." Na maitu den ba mambu i pinggula nin taman sa nia pan pidtalun nu malaikat na "Embalegkas ka su lambung'engka ka unun ka sa laki." ⁹Na minunut den mambu lemiu si Pitru kanu malaikat ugaid'a di nin katawan i benal su langun nu entu ka nia nin lun kataw na pedtaginep bu sekanin. ¹⁰Na nakalampas silan kanu ika-isa enggu ikadua a tameng taman sa lu den

---

P 12:1 Datu Hirud Nia ba su ikatelu a Hirud a su *Ika-isa a Hirud Agripa*. Mailay i nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 12

silan kanu bengawan a putaw a ipebpawang sa siudad. Na mimbukat demun su pintu ka linemi silan. Na endaw i kinalampas'ilan kanu satiman a lalan na nalangiap su malaikat.

¹¹Na guna kaimamani ni Pitru su nanggula nin na nia nin nadtalulu na "Saguna ku pan natawan i benal besen su nanggula ku! Sinugu nu Kadenan su malaikat'in ka enggu aku nin makapalipuas kanu kapamungkaid'i Hirud enggu su 'gkapangingalap'u manga Yahudi a manggula ku." ¹²Guna nin kaimamani su entu na linemu sekanin kanu walay ni Mariam a ina ni Yuhan a bedtuan bun sa Markus. Na madakel a nangalimud lu a 'bpangeni-ngeni. ¹³Na nanutuk kanu bengawan nu alad si Pitru na linulud'u panunugun a bedtuan sa Ruda ka inilay nin u entain i entu. ¹⁴Nakilala nin su suala ni Pitru, na kanu kinapia na ginawa nin na da nin kabukati ka makin mimbalingan ka pidtalu nin i si Pitru na lu sa bengawan. ¹⁵Nia nilan lun inisumpat na "Gkabuneg ka?" Ugaid'a ipedtegel'in bun i lu sekanin. Na napagitung'ilan taman sa nia nilan pidtalu na "Basi malaikat'in bu i entu." ¹⁶Ugaid'a 'bpanutuk bun si Pitru. Na binukatan nilan, daka nagaip silan ka benal a si Pitru besen i entu. ¹⁷Pinggulinganan nin silan sa di silan edtalu-talu entu pan ka pidsinantal'in kanilan u panun i kinapaliu sa lekanin nu Kadenan lu kanu bilangguan. Pidtalu nin pan i "Panudtul'u i nia kani Yakub^q enggu kanu ped pan a manga lusud sa tian a 'bpamaginugut." Entu pan ka ginemanat menem sekanin ka linemu kanu ped a dalepa.

¹⁸Kanu mapita na da makadtuganula su manga sundalu ka di nilan katawan u ngin i nanggula ni Pitru. ¹⁹Inipapangilay sekanin ni Hirud, guna su di sekanin 'gkatun na pinangingidsan su manga pedtameng taman sa pinaimatayan nin silan. Daka linemu si Hirud sa Kaisaria ebpun sa Yudia ka midtangen pan lu.

Su Kinapatay ni Datu Hirud

²⁰Na 'gkasakit a benal i ginawa ni Hirud kanu manga taw sa siudad a Tair enggu Sidun. Namagayun su manga taw a entu mangadap kani Hirud ka enggu silan makapamagayun sabap sa lu pakaganat su kauyagan nilan kanu kalupan nu datu. Na nangenin silan sa tabang kani Blastus a

---

^q 12:17 Su nia a Yakub na su suled'u Isa al-Masih sa ina. Sekanin su 'gkaunutan nu lumpukan nu 'bpamaginugut sa Awrusalim.

Su Manga Pinggalebek 12, 13

su pedtuganul kanu tulugan nu datu. ²¹Kanu napamili a gay nu Hirud na pimbalegkas'in su balegkas'in sa kasultan enggu nagagayan kanu kulesi nin ka midtalu-talu sekanin. ²²Na nia ibpelalis'u manga taw na "Dikena suala na manusia i nia ka suala nu kadenan." ²³Daka midsambuta demun i kinapadsakit'u malaikat sa lekanin sabap sa tinalima nin su pugi a kanu Kadenan bu. Naguled sekanin taman sa minatay.

²⁴Saleta mambu na 'bpangiseg bun su kapegkapayapat'u kadtalu nu Kadenan.

²⁵Guna den mapasad'i Barnabas enggu Saul su lakaw nilan lu sa Awrusalim na mimbalingan silan sa Antiuk. Pinaunut'ilan si Yuhan a bedtuan bun sa Markus.

Su Kinasenggay kani Saul enggu Barnabas sa Kanggalebek'ilan sia kanu Kadenan

13 ¹Na aden manga nabi enggu aden bun 'bpamamandu lu kanu lumpukan nu 'bpamaginugut sa Antiuk a si Barnabas, si Simiun a bedtuan bun sa Maitem, si Lusius a taw sa Sirin, si Saul enggu si Manain a isa bu i kinagkasela nilan kanu Hirud.^r ²Na gay nilan pepuasa^s enggu pedsimba kanu Kadenan na nia pidtalu nu Suti a Ruh kanilan na "Isenggay nu si Barnabas enggu si Saul ka enggu nilan manggalebek su galebekan a iniumun ku kanilan." ³Guna su nakapasad silan 'bpuasa enggu mangeni-ngeni na dinapenetan nilan si Barnabas enggu si Saul entu pan ka pinaganat'ilan.

Su Kinapangusiat kanu Mapia a Tutuma lu sa Saiprus

⁴Na guna su nakapaganat den silan nu Suti a Ruh na linemu den silan sa Silusia taman sa linemayag silan 'bpawang sa Saiprus. ⁵Guna silan makauma sa Salamis na inipangusiat'ilan su kadtalu nu Kadenan lu kanu manga walay a pedsambayanan nu manga Yahudi. Kaped'ilan bun si Yuhan^t a pedtabang kanilan.

⁶Guna su nataneb'ilan su manga dalepa a entu taman sa nakauma silan sa Papus na aden nakadtalabuka nilan a Yahudi a 'bpangalintaw

^r 13:1 **Hirud** Nia ba su ikadua a Hirud a su *Hirud Antipas*. Mailay i nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

^s 13:2 **pepuasa** Su nia a puasa na dikena pagidsan kanu Ramadan.

^t 13:5, 13 **Yuhan** Na nia bun ba si Yuhan a bedtuan sa Markus.

Su Manga Pinggalebek 13

enggu 'bpenabi-nabi a bedtuan sa Bar-isa, ⁷a masupeg a benal a pakat'u balaitungan a gubilnadul a si Sergius Paulus. Pinaangayan nu gubilnadul si Barnabas enggu si Saul ka kiugan nin makikineg su kadtalu nu Kadenan. ⁸Ugaid'a su 'bpangalintaw a entu a si Bar-isa (Ilimas i ngala nin sa Grik) na pedsungkangen nin si Saul enggu si Barnabas asal'a di makapalitiala su gubilnadul kanu kadtalu nu Kadenan. ⁹Daka si Saul a entu a bedtuan bun sa Bulus a linangkapan nu Suti a Ruh na pinandang'in su mama a 'bpangalintaw taman sa ¹⁰pidtalan nin sa "Seka, saitan ka, dupang ka a benal, budtuden ka enggu sungkang ka kanu langun nu mapia. Nginan, di nengka den katelenan i kapapedsibay nengka kanu matidtu a lalan kanu Kadenan? ¹¹Na ilay ka, makatingguma sa leka su siksa nu Kadenan, mabulag ka, di nengka pan babaya mailay su mata nu senang." Daka midsambuta demun i da nin kailay taman sa nakapangabul sekanin ka nangilay sa makatundan lun. ¹²Guna mailay nu gubilnadul su nanggula a entu na naginugut sekanin enggu nagaip bun i ginawa nin kanu usiatan makapantag kanu Mapulu.

Su Kinadtalu-talu ni Bulus lu sa Antiuk a Masupeg sa Pisidia

¹³Iganat sa Papus na linemayag si Bulus enggu su manga tagapeda nin 'bpawang sa Pirga lu sa Pampilia. Na tinagak silan ni Yuhan^t ka mimbalingan lu sa Awrusalim. ¹⁴Iganat menem sa Pirga na tinemalus silan sa Antiuk a masupeg sa Pisidia. Na kanu Gay nu Kabpangintelenen nu manga Yahudi na linemu silan kanu walay a pedsambayangan nilan ka nagagayan silan makikineg. ¹⁵Na ulian nu kinabatia kanu Kitab Taurat enggu kanu manga Kitab a Inisulat'u Manga Nabi na inipasampay nu 'gkangaunutan nu walay a pedsambayangan kani Bulus enggu Barnabas i "Manga lusud'ami sa tian, amaika aden makapangusiat'u kanu manga taw a nia na mapakay a ipangusiat'u." ¹⁶Na midtindeg si Bulus ka pinggulinganan nin silan enggu nia nin pidtalu na "Manga lusud ku sa tian a manga taw a Israil^u enggu su manga taw a dikena Israil a aden gilek'in kanu Kadenan na pakikineg kanu. ¹⁷Su Kadenan a pedsimban tanu a manga taw a Israil na pinamili nin su manga kalukesan tanu taman sa pinagkadakel'in silan kanu timpu a lapu silan sa Egypt. Sabap kanu bagel'u Kadenan na pinaliu nin bun silan kanu

^u 13:16 Su manga taw a Israil na silan bun su manga Yahudi.

Su Manga Pinggalebek 13

entu a inged. ¹⁸Kanu dalem'u patpulu lagun lu kanu tawan-tawan a dalepa na pidsabalan bu silan nu Kadenan. ¹⁹Ulian nu kinabinasa nu Kadenan kanu pitu katribu sa Kanaan na inenggay nin kanilan su entu a dalepa a mabpusaka nilan.

²⁰"Na su langun nu nia na nanggula kanu dalem'u manga nakapat gatus enggu limapulu lagun.

"Na ulian nu entu menem na inenggay nu Kadenan kanu manga kalukesan su 'bpamangukum taman den kanu timpu nu Nabi Samuil. ²¹Na guna menem silan pangenin sa sultan na inenggay nu Kadenan kanilan si Saul a wata ni Kis a tupu nu Buniamin. Na mindatu si Saul kanilan kanu dalem'u nakapatpulu lagun. ²²Na guna menem iawa nu Kadenan si Saul na inisambi nin su Daud a makadsultan. Na nia pidtalu nu Kadenan pantag sa lekanin na 'Sia ku nailay kanu Daud a wata ni Yisi su pakasuut sa laki. Na penggulan nin su langun nu kahanda ku sa lekanin.'^v

²³"Na kanu muliataw nu nia a mama nakabpun su Isa al-Masih a inibpasad'u Kadenan a mamelipuas kanu taw a Israil. ²⁴Unan nu kauma nin, na inipangusiat'u Yahiya kanu langun nu taw a Israil sa dait a edtataubat silan taman sa mapasalawat silan. ²⁵Guna su 'gkapasad den nu Yahiya su galebek'in na inidsa nin i 'Ngin i kataw nu sa laki, saki su Masih? Dikena saki su entu ugaid'a mangagan den sekanin makauma. Na apia su kapukas ku kanu ampis'u ay nin na di aku makadait.' "

²⁶Pidtalu pan ni Bulus i "Manga lusud ku sa tian magidsan i tupu nu Ibrahim enggu dikena tupu nu Ibrahim a aden gilek'in kanu Kadenan, na sia sa lekitanu inisampay su kalipuasan. ²⁷Su manga taw sa Awrusalim enggu su 'gkangaunutan nilan na dala nilan kasabuti i su Isa al-Masih su 'bpamelipuas taman sa dala nilan bun katuntayi su pedtalun nu manga nabi a pembatian den uman mauma su Gay nu Kabpangintelenen. Ugaid'a silan bun i nakatuman kanu kadtalu nu manga nabi pantag kanu kaimatay kanu Isa. ²⁸Ka apia dala dait a imatay nilan lun na pinangenin nilan bun kani Pilatu i paimatayan sekanin. ²⁹Na guna nilan den matuman su nakasulat pantag sa lekanin na inibaba nilan kanu kayu a pinambalawaga ka inikubul'ilan. ³⁰Ugaid'a pinambibiag 'bpaluman nu Kadenan su Isa. ³¹Na kanu dalem'u namakapila gay na mibpapayag sekanin kanu manga tagapeda nin a

---

^v 13:22 Ebpun i nia sia kanu Ika-isa a Kitab'u Nabi Samuil 13 ayat 14.

Su Manga Pinggalebek 13

minunut sa lekanin lu sa Awrusalim ebpun sa Galili. Silan su nabaluy a manga saksi nin kanu manga taw.

³²“Na saguna na ipedsampay nami sa lekanu su Mapia a Tutuma a inibpasad’u Kadenan kanu manga kaapuan tanu. ³³Natuman den nu Kadenan su pasad a nia sa lekitanu a manga muliataw nilan sa kanu kinapamily nin kanu Isa. Nakasulat i nia kanu ikadua a Sengal sia kanu Kitab Zabur a

‘Seka su Tunggal a wata ku,
saguna na ipebpayag ku i saki su Ama nengka.’^w

³⁴Kagina ka pinambibiag den sekanin nu Kadenan na di den sekanin matay ’bpaluman. Na nia kadtalu nu Kadenan sia kanu kitab na

‘Saben-sabenal a pedtumanen ku sa lekanu
su manga inibpasad ku kanu Daud.’^x

³⁵Nadtalu bun kanu ped a Sengal sia kanu Kitab Zabur i

‘Di nengka padtadayn a temala sa kaledak su
Tunggal’engka a Suti.’^y

³⁶Na su Daud na guna nin den matuman su kahanda nu Kadenan kanu timpu nin na minatay bun sekanin. Lu sekanin inikubul kanu ubay nu manga lukes’in taman sa lu den ba sekanin naledak. ³⁷Ugaid’a su Isa al-Masih a pinambibiag’u Kadenan na da sekanin maledak.

³⁸“Kagina ka maitu manga lusud ku sa tian, na dait a katuntayan nu i sia nakanggulalan kanu Isa na pakapangusiat sa lekanu su kaampun kanu manga kabaladusan. ³⁹Na su langun nu maginugut sa lekanin na makalipuas kanu langun na kabaladusan a di magaga lemipuas’u kasuguan a sia nakanggulalan kanu Musa. ⁴⁰Na abungi nu i sekanu i masugat’u nakasulat’u manga nabi a kadtalu nu Kadenan a

⁴¹‘Sekanu a ’bpamedsudi na ilay nu,
magaip kanu sa ngin i enggulan ku sa lekanu taman
sa matay kanu.

Kagina gagalu nu bibiag kanu pan na aden itingguma ku
sa lekanu a manggula a di nu a benal kapalititalan,
apia aden pan edtalu lun sa lekanu.’^z”

---

^w 13:33 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 2 ayat 7 sia kanu Kitab Zabur.

^x 13:34 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 55 ayat 3.

^y 13:35 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 16 ayat 10 sia kanu Kitab Zabur.

^z 13:41 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Habakuk 1 ayat 5.

Su Manga Pinggalebek 13

⁴²Na kanu kabpeliu ni Bulus enggu Barnabas na pinangeni nu manga taw i madsinantal'ilan 'bpaluman i nia kanu temundug a Gay nu Kabpangintelenen. ⁴³Guna su napasad su kinandidilimuda na madakel kanu manga Yahudi enggu su minunut kanu agama nu Yahudi i minunut kani Bulus enggu Barnabas. Inibpaliugat'ilan kanu manga taw a entu i papanalusen nilan su kapedسالig'ilan sia kanu tabang'u Kadenan.

Su Kinalamig'i Bulus enggu Barnabas kanu Dikena-Yahudi

⁴⁴Kanu temundug a Gay nu Kabpangintelenen na sama bu da maibped su manga taw nu inged sa kinandidilimudan nilan ka enggu nilan mapakikineg su manga kadtalu nu Kadenan. ⁴⁵Ugaid'a guna mailay nu manga Yahudi su madakel a taw na pinangalikudan nilan su entu. Daka sinungkang'ilan su langun na pedtalun ni Bulus taman sa pidsudian nilan. ⁴⁶Saleta mambu na si Bulus enggu si Barnabas na da den gilek'ilan taman sa pidtalu nilan i "Nia man wagib na sekanu muna i dait a makakineg kanu kadtalu nu Kadenan ugaid'a kagina ka da nu talima na mana bun sekanu i minawa sa kawagib kanu ginawa nu kanu uyag-uyag a da taman nin. Ilay nu, ka nia nami den lamigen na su manga taw a dikena-Yahudi. ⁴⁷Kagina ka nia ba su inisugu nu Kadenan sa lekami kanu kinadtalu nin sa

'Pinamili ku sekanu a mabaluy a palitan kanu
manga taw a dikena-Yahudi
ka enggu nu makapayapat su kalipuasan kanu
pat a pisuk'u dunia.'^a"

⁴⁸Guna makineg'u manga taw a dikena-Yahudi su entu a katigan na sangat a nangapia i ginawa nilan taman sa pinugi nilan su kadtalu nu Kadenan. Na namaginugut su langun na napamili a makapaguyag-uyag sa da taman nin. ⁴⁹Na su kadtalu pantag kanu Mapulu na pakapayapat bun kanu lusud'u dalepa a entu.

⁵⁰Ugaid'a sinekat'u manga Yahudi su balaagama enggu balapantag a manga babay taman kanu 'gkangaunutan a manga mama lu kanu entu a inged ka inisundul'ilan sa kapamungkaid kani Bulus enggu Barnabas taman sa pinamugaw nilan lu kanu inged'ilan. ⁵¹Daka pinubpug'i Bulus

^a 13:47 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 49 ayat 6.

Su Manga Pinggalebek 13, 14

enggu Barnabas su libubuk'u ay nilan sungkang kanu manga Yahudi lu,^b entu pan ka linemu silan sa Ikunium.

⁵² Saleta mambu na 'gkangapia a benal i ginawa nu 'bpamaginugut enggu linangkapan silan nu Suti a Ruh.

Su Kinapangusiat'i Bulus enggu Barnabas lu sa Ikunium

14 ¹Na linemu bun si Bulus enggu si Barnabas kanu walay a pedsambayanan nu manga Yahudi lu sa Ikunium. Na sabap kanu usiatan nilan na madakel mambu i naginugut kanu Mapulu a su Isa al-Masih magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi. ²Ugaid'a su manga Yahudi a da pamaginugut na inisundul'ilan su manga taw a dikena-Yahudi taman sa dinutian nilan su itungan nilan sungkang kanu 'bpamaginugut. ³Na malu natana-tana i kinadtangen ni Bulus enggu Barnabas lu a ibpangusiat'ilan sa da den gilek'in su pantag kanu Mapulu. Na inipaamad mambu nu Mapulu i benal su ibpangusiat'ilan pantag kanu limu nin sia nakanggulalan kanu kinaenggay nin kanilan sa kabarakatan a pakagaga silan panggula sa kangagaipan. ⁴Ugaid'a nabad su manga taw lu. Su ped na lu tinemampil kanu manga Yahudi a di 'bpamaginugut, su ped menem na lu kani Bulus enggu Barnabas.

⁵Na napamagayunan nu ped kanu manga taw a dikena-Yahudi enggu kanu manga Yahudi a entu apeg'u 'gkangaunutan nilan su kapamungkaid enggu kapamalantay sa watu kani Bulus enggu Barnabas. ⁶Ugaid'a guna i entu kasabuti ni Bulus enggu Barnabas na namagayas silan mawa. Linemu silan sa siudad a Listra enggu Dirbi a sakup'u Likaunia taman den kanu embala-bala a dalepa lu. ⁷Na lu nilan ba menem inipangusiat su Mapia a Tutuma.

Su Kinalakaw nu Mama a Di Pakalakaw lu sa Dalepa a Listra

⁸Na aden mama lu sa Listra a 'bpagagayan bu ka di pakalakaw, nait'in den gememaw su entu a sadil'in. ⁹Na 'bpamakikineg sekanin kanu usiatan ni Bulus. Guna kadtuliki ni Bulus na nasipatan nin i aden salig'u mama a entu sa kaulian. ¹⁰Na daka pidtalun nin sa matanug kanu

---

^b 13:51 pinubpug'i Bulus enggu Barnabas su libubuk'u ay nilan sungkang kanu manga Yahudi lu Nia nin maena na tanda a kinemias silan sa apia ngin i manggula nu manga taw a entu a Yahudi na da den kanilan lun.

Su Manga Pinggalebek 14

mama a entu i “Edtindeg ka.” Daka mibpakulut temindeg su mama taman sa linemakaw.

¹¹Na guna mailay nu madakel a taw su entu a pinggula ni Bulus na inilalis’ilan sa basa a Likaunia i “Mimbaba sia sa lekitanu su manga kadenan a mimbuntal sa manusia!” ¹²Na binedtuan nilan si Barnabas sa Sius^c enggu si Bulus menem na Hirmis^d kagina sekanin su ’bpangungusiat. ¹³Na su pedsimban kani Sius na lu kanu liu nu siudad. Na nananggit su ’bpangapal kani Sius sa manga tudu a sapi a pinambalig sa ulak lu kanu bengawan nu siudad kaped’in su manga taw ka ’bpagapalan nilan si Bulus enggu Barnabas.

¹⁴Ugaid’a guna i entu kasabuti ni Barnabas enggu Bulus na kinisi nilan su balegkas’ilan sa lat a ginawa nilan enggu namagayas silan lemu kanu pageletan nu taw ka inilalis’ilan edtalu i ¹⁵“Manga pakat, nginan ka penggulan nu i nia? Manga taw kami bun a pagidsan nu. Ipedsampay nami sa lekanu su Mapia a Tutuma ka enggu nu kataligkudanan su maya ba a galebek a da katagan nin ka enggu kanu makasangul kanu tidtu a Kadenan a nangaden kanu langit, kanu lupa enggu kanu lagat taman den kanu langun nu namakadalem lun. ¹⁶Kanu paganay a timpu na pinadtaday nu Kadenan su langun na manga tribu sa kanggula nilan sa kanu endaw i kiug’ilan. ¹⁷Ugaid’a apia ka maitu na minenggay bun sekanin sa amadan asal’a makilala nu sekanin. Nia nin amadan na su kopianan nin a mana su ulan enggu su mapia a sabpet. Inenggan kanu nin bun sa kauyagan a nakasukul kanu atay nu taman sa nakagalaw sa lekanu.” ¹⁸Na apia maitu i kadtalu ni Bulus enggu Barnabas na napasangan bun silan semapal kanu manga taw kanu kabpagapal’ilan kanilan.

¹⁹Daka aden manga Yahudi a namakauma ebpun sa Antiuk enggu Ikunium. Na sinekat’ilan su manga taw sa kasungkang kani Bulus taman sa pinamalantay nilan sa watu entu pan ka ginuyud’ilan lu kanu liu nu siudad ka nia nilan kataw lun na minatay den sekanin. ²⁰Ugaid’a guna malibet’u ’bpamaginugut na nakatekaw demun sekanin nakambangun enggu mimbalingan lu kanu siudad. Kanu temundug menem a gay na linemu sekanin sa Dirbi a kaped’in si Barnabas.

^c 14:12 Sius Su mapulu sa langun nu pegkakadenanen nu manga taw a Grik.

^d 14:12 Hirmis Su isa kanu manga pegkakadenanen nu manga taw a Grik, sekanin su ’bpangungusiat.

Su Manga Pinggalebek 14, 15

Su Kinambalingan ni Bulus enggu Barnabas lu sa Antiuk a Sakup'a Syria

²¹Na inipangusiat'i Bulus enggu Barnabas su Mapia a Tutuma lu sa Dirbi. Na madakel mambu i nakapapaginugut'ilan lu. Ulian nu entu na mimbalingan menem silan lu sa Listra, sa Ikunium enggu Antiuk sa Pisidia. ²²Pinagkabagel'ilan su salig'u 'bpamaginugut lu enggu pinamituan nilan bun sa patalusen nilan su salig'ilan kanu Kadenan sa nia nilan kadtalu na "Dait a temala tanu sa madakel a kamalasaan unan nu kaludep tanu kanu kapendatu nu Kadenan." ²³Na uman i lumpukan nu 'bpamaginugut a 'gkaangayan ni Bulus enggu Barnabas na pinamilian nilan sa 'gkangaunutan. Entu pan ka inipangeni-ngeni nilan su entu taman sa mibpuasa silan ka initapenay nilan kanu Mapulu a pedsaligan nilan.

²⁴Daka minukit menem silan lu sa dalepa a Pisidia taman sa nakauma silan sa dalepa a Pampilia. ²⁵Na guna nilan makapangusiat su kadtalu nu Kadenan kanu siudad a Pirga a sakup'u Pampilia na tinemalus silan lu sa Atalia. ²⁶Na iganat lu na linemayag silan embalingan sa Antiuk ka napasad'ilan su galebekan a inisalig kanilan. Na kanu nia bun ba a dalepa initapenay nu 'bpamaginugut si Bulus enggu Barnabas kanu limu nu Kadenan sa kanu kinapangusiat'ilan kanu Mapia a Tutuma lu kanu ped a dalepa.

²⁷Na kanu kinauma nilan lu na linimud'ilan su 'bpamaginugut ka pinanudtul'ilan su langun nu pinggalebek'u Kadenan sia nakanggulalan kanilan enggu kanu kinaenggay nu Kadenan kanu lalan kanu manga taw a dikena-Yahudi sa makapaginugut kanu Isa al-Masih. ²⁸Na malu nauget i kinadtatagapeda nilan kanu 'bpamaginugut lu.

Su Kinambibitalia lu sa Awrusalim

15 ¹Ugaid'a aden manga taw a nakauma sa Antiuk ebpun sa Yudia a nia nilan ibpamamandu kanu 'bpamaginugut na "Amaika da kanu pamun mapaletak sia kanu kasuguan nu Musa na di kanu malipuas." ²Na da kaayuni ni Bulus enggu Barnabas su entu taman sa namakabpapalawa silan sa tidtu. Daka nia napagayunan na palun sa Awrusalim si Bulus enggu si Barnabas apeg'u ped a 'bpamaginugut ka enggu nilan makapagilaya su manga sinugu nu Isa al-Masih enggu su 'gkangaunutan pantag kanu nia a bitiala.

Su Manga Pinggalebek 15

³Daka pinaganat mambu silan nu 'bpamaginugut. Na guna silan makaaut sa Pinisia enggu Samaria na pinanudtul'ilan 'bpia-pia kanu 'bpamaginugut lu su kinapaginugut'u manga taw a dikena-Yahudi. Na su entu a katigan na sangat a nakagkapia kanu manggiginawa nilan. ⁴Na guna makauma si Bulus enggu Barnabas lu sa Awrusalim na sinakaw silan nu 'gkangaunutan enggu su manga sinugu taman den kanu langun nu 'bpamaginugut lu. Pinanudtul'ilan su langun na pinggula nu Kadenan a sia nakanggulalan kanilan. ⁵Ugaid'a su ped a 'bpamaginugut lu a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na midtindeg silan ka nia nilan pidtalu na "Dait a mapapaletak su 'bpamaginugut a dikena-Yahudi ka nasisita i unutan nilan su manga kasuguan nu Musa."

⁶Na mindidilimudan su manga sinugu enggu su 'gkangaunutan ka pimbitala nilan su pantag kanu entu. ⁷Ulian nu malu malendu a kinambibitala nilan na midtindeg si Pitru ka nia nin pidtalu na "Manga lusud ku sa tian, katawan nu i kanu paganay na pinamili aku nu Kadenan san sa lekanu a makapangusiat ku su Mapia a Tutuma lu kanu manga taw a dikena-Yahudi asal'a makineg'ilan taman sa paginugutan nilan su entu. ⁸Su Kadenan a pakataw kanu dalem'u atay nu manusia na inipaamad'in i tinalima nin su dikena-Yahudi kanu kinapalangkap'in kanu Suti a Ruh kanilan a mana bun su kinapalangkap'in sa lekitanu. ⁹Da tanu pambidaya nu Kadenan kanu manga taw a dikena-Yahudi ka linimpiu nin bun su atay nilan taman sa inampun nin silan sabap kanu salig'ilan. ¹⁰Na enduken ka 'bpagunanan nu su kiug'u Kadenan? Kagina pebpaliugatan nu su 'bpamaginugut a dikena-Yahudi sa dait a unutan nilan su kasuguan nu Musa a apia sekitanu na da tanu magaga enggulalan, maitu bun su manga katupuan tanu. ¹¹Ugaid'a nia tanu man 'bpalitalan na malipuas tanu sabap kanu limu nu Mapulu a su Isa al-Masih, na maitu bun ba su manga taw a dikena-Yahudi."

¹²Na guna su maitu na nakalenek su langun nu taw lu ka pinakikineg'ilan su 'bpanudtulen ni Barnabas enggu Bulus pantag kanu kabarakatan a ininggulalan nu Kadenan kanilan lu kanu manga taw a dikena-Yahudi. ¹³Ulian nu kinadtalu-talu nilan na nia menem midtalu-talu na si Yakub sa "Manga lusud ku sa tian, pakikineg aku nu. ¹⁴Bagu pamun i kinadsinantal'i Simiun Pitru sa lekitanu u panun i muna-muna demun a kinapailay nu Kadenan kanu limu nin kanu manga taw a dikena-Yahudi asal bu na malusud bun sa lekanin su ped kanilan.

Su Manga Pinggalebek 15

15 Na su pedtalun ni Pitru a entu na nagayun kanu kadtalu nu manga nabi a sia kanu kitab sa nia kadtalu nu Kadenan na

16 'Ulian nu nia na embalingan aku

ka patindegen ku su nakadadsang a pendatuan nu Daud.

Umbayan ku kanu kinageba nin

ka patindegen ku menem 'bpaluman

17 asal'a su langun na dikena-Yahudi a pinamili ku a makaluyud sa laki na mapangilay aku nilan.

18 Na maitu ba su kadtalu nu Kadenan

a napatuntay kanu langun nu nia kanu paganay

pan a timpu.^e

19 "Kagina ka maitu na nia laki na di tanu pakapasangan su dikena-Yahudi a 'bpamedsangul kanu Kadenan. 20 Nia pan mula na edsulatan tanu silan sa di silan keman sa apia ngin a iniapal sa balahala, di edsisina, di keman sa pinamekel bu a binatang enggu di silan keman sa lugu. 21 Kagina iganat pan sa paganay na ibpangusiat den su nia a kasuguan nu Musa kanu langun na dalepa enggu pembatian uman mauma su Gay nu Kabpangintelenen kanu manga walay a pedsambayanan tanu."

Su Sulat kanu 'Bpamaginugut a Dikena-Yahudi

22 Daka nia napagitung'u manga sinugu nu Isa al-Masih enggu su 'gkangaunutan taman den kanu manga tagapeda nilan a 'bpamaginugut na mamili silan sa masugu a ganat bun kanilan a madtagapeda ni Bulus enggu Barnabas lu sa Antiuk. Na nia nilan napamili na su 'gkangaunutan nu lumpukan nu 'bpamaginugut a si Silas enggu si Yahuda a bedtuan sa Barsabas. 23 Na aden surat a napananggit'ilan a nia lun nakadalem na

"Sa lekanu a manga lusud'ami sa tian a dikena-Yahudi a 'bpamaginugut san sa Antiuk, sa Syria enggu Silisia na pedsalamen kanu nu manga lusud'u sa tian sia sa Awrusalim a su manga sinugu nu Isa al-Masih enggu su 'gkangaunutan.

24 "Na nakineg'ami i su ped a manga taw a ebpun bun sa lekami na sinemamuk sa lekanu enggu nabulibug'ilan su itungan nu sabap kanu

---

^e 15:16-18 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Amus 9 ayat 11 taman sa 12.

Su Manga Pinggalebek 15

panduan nilan. Na da nami silan masugu sa man. ²⁵Kagina ka maitu na namagayun kami sa mamili sa manga masugu nami san a maped'u manga papedtayan tanu a si Barnabas enggu si Bulus ²⁶a minggihad kanu ginawa nilan kanu ingala nu Mapulu a su Isa al-Masih. ²⁷Tembu ba sinugu nami si Yahuda enggu si Silas ka silan i mataw edtalu pantag kanu nakadalem kanu nia a sulat.

²⁸“Na sia kanu tutulu nu Suti a Ruh na napagayunan nami i di nami sekanu enggan sa lidu na ginawa a mapamawa nu, liu sa kanu nia a balapantag a kasuguan: ²⁹Da kanu keman sa apia ngin a iniapal sa balahala, da kanu bun keman sa lugu enggu pinamikel a binatang enggu da kanu edsisina. Na 'gkakakapia kanu amaika itangka nu su ginawa nu kanu entu. Sia bu taman. Wassalam.”

Su Kinatalima nu manga Dikena-Yahudi kanu Sulat

³⁰Guna su maitu na pinaganat den su manga sinugu a entu, na kanu kinauma nilan sa Antiuk na linimud'ilan su 'bpamaginugut lu entu pan ka inenggay nilan su sulat. ³¹Na guna mabatia nu 'bpamaginugut su sulat na nangagalaw a benal silan ka nakagkabagel i entu kanu manggiginawa nilan. ³²Sabap sa si Yahuda enggu si Silas na manga nabi bun, na madakel i inipamandu nilan kanu 'bpamaginugut taman sa pinagkabagel'ilan su salig'ilan. ³³Na midtangen pan silan lu sa namakapila gay. Ulian nu entu na mimbalingan silan sa Awrusalim lu kanu sinemugu kanilan ugaid'a inipangeni-ngeni muna silan nu 'bpamaginugut sa da bun baya-baya nilan bagu silan ginemanat. ³⁴⁻³⁵Na migkalidtabun si Bulus enggu si Barnabas sa Antiuk ka namamandu enggu nangusiat pan silan lu. Na aden bun ped a 'bpamamandu enggu 'bpangusiat lu kanu kadtalu nu Mapulu.

Su Kinabpitas'i Bulus enggu Barnabas

³⁶Na kanu kinaipus'u entu na pidtalu ni Bulus kani Barnabas i “Embalingan ta kanu langun nu dalepa a pinangusiatan ta kanu kadtalu nu Mapulu ka enggu ta mailay lu u ngin i betad'u 'bpamaginugut lu.” ³⁷Na si Barnabas na nia nin pegkiugan pebpagunut na si Yuhan a bedtuan bun sa Markus. ³⁸Ugaid'a nia kani Bulus na di dait a makaunut sekanin sabap kanu kinapitas'in kanilan lu sa Pampilia enggu da nin patalusa su galebekan nilan. ³⁹Na dala silan makapagayun sa bitiala taman sa

Su Manga Pinggalebek 15, 16

nakabpitas silan. Pinaunut'i Barnabas si Markus ka linemayag silan 'bpawang sa Saiprus. ⁴⁰Ugaid'a si Bulus menem na nia nin pinamili na si Silas. Na ulian nu kinatapenay nu 'bpamaginugut kanilan kanu limu nu Kadenan na ginemanat silan. ⁴¹Na si Bulus enggu si Silas na lu minukit sa Syria enggu Silisia ka pinagkabagel'ilan su salig'u 'bpamaginugut lu.

Su Kinaunut'i Timuti kani Bulus enggu Silas

16 ¹Na linemu si Bulus sa Dirbi enggu Listra. Na aden isa a 'bpaginugut lu a nia nin ngala na si Timuti a nia nin ina na Yahudi a 'bpaginugut bun kanu Isa al-Masih ugaid'a su ama nin na dikena-Yahudi. ²Mapia i labitan kani Timuti nu 'bpamaginugut lu sa Listra enggu Ikunium. ³Na nalinian ni Bulus a makaunut sa lekanin si Timuti. Na kagina ka katawan nu langun na manga Yahudi lu i dikena-Yahudi i ama nin na pinaletak^f sekanin ni Bulus asal'a taliman sekanin nu manga Yahudi. ⁴Na uman i dalepa a 'gkabpawangan nilan na ipedsampay nilan kanu manga ped'ilan lu a 'bpamaginugut sa unutan nilan u ngin i napamagayunan nu manga sinugu nu Isa al-Masih enggu su 'gkangaunutan lu sa Awrusalim. ⁵Na migkabagel bun su salig'u 'bpamaginugut lu enggu uman-uman gay na pegkadakel-pegkadakel bun silan.

Su Kinabpapayag kani Bulus pantag kanu Mama sa Masidunia

⁶Na linemu si Bulus apeg'u manga tagapeda nin sa Prigia enggu Galasia kagina inibpaliugat kanilan nu Suti a Ruh^g i di silan makapangusiat lu sa Asia. ⁷Na guna silan makauma kanu dulunan nu Misia na pegkiug silan 'bpeludep lu sa Bitinia ugaid'a da silan suguti nu Suti a Ruh. ⁸Tembu sinemagad bu silan sa Misia ka tinemalus silan lu sa Truas. ⁹Na kanu magabi na pibpayagan si Bulus sa aden kun mama sa Masidunia a 'bpamagayunan nin sekanin sa "Sia ka sa Masidunia ka enggu kami nengka kadtabangan." ¹⁰Ulian nu kinabpayag sa lekanin na nagadil kami^h mamagayas sa kalu nami sa Masidunia a kaped'i

^f 16:3 Pinaletak si Timuti sia kagina nia ba i adat-betad'u manga mama a Yahudi sa tanda a nasakup silan kanu kapasadan nu Kadenan kanu Nabi Ibrahim.

^g 16:6 Suti a Ruh Sia sa basa a Grik na *Ruh nu Isa*. Na su Suti a Ruh a nia na nia ba su pinalangkap'u Isa al-Masih kanu 'bpamaginugut a mana su inibpasad'in. Mailay i nia sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Luk 24 ayat 49 enggu kanu Yuhan 16 ayat 7 sia kanu Kitab Injil.

^h 16:10 Su kadtalu a kami sia na nia nin maena na amung su duktur a si Luk a sinemulat kanu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 16

Bulus ka natatalanged i sinugu kami nu Kadenan lu ka enggu nami makapangusiat su Mapia a Tutuma.

Su Kinasalig'i Lidia kanu Isa al-Masih

¹¹Na iganat sa Truas na linemayag kami lu sa Samutrasia. Na kanu mapita na tinemalus kami menem taman sa nakadunggu kami sa Niapulisi. ¹²Na iganat lu na linemalag kami menem 'bpawang sa Pilipi taman sa midtangen kami pan lu sa namakapila gay. Na su ciudad a Pilipi na nia pegkaleben lun na manga taw a Ruma enggu balapantag a ciudad kanu dalepa a Masidunia. ¹³Kanu Gay nu Kabpangintelenen na linemiu kami kanu ciudad ka linemu kami kanu adteban nu lawas'u ig ka lu ba i katawan nami a pedsambayangan nu manga Yahudi. Na nagagayan kami ka mimbibitjala kami kanu manga babay a nangalimud lu. ¹⁴Na aden isa a babay a 'bpakikineg sa lekami a bedtuan sa Lidia a ebpun sa ciudad a Tiatira. Nia nin galebek na pendagang sa mapulu i alaga nin a lambayung a ginis enggu pedsimba bun kanu Kadenan. Na inukan nu Kadenan su atay nin ka enggu nin katuntayan su ibpamandu ni Bulus. ¹⁵Na napasalawat sekanin apeg'u sakatiwalayan nin enggu nia nin pidtalu kani Bulus na "Amaika ipedtimbang kami nu a tidtu a pedsalig kanu Mapulu na lu kanu tumpa sa lekami." Na minayun kami mambu kanu kinapangenggat'in sa lekami.

Su Kinabilanggu ni Bulus enggu Silas lu sa Pilipi

¹⁶Na aden isa a gay a 'bpele kami kanu pedsambayangan na nadsumbak'ami su ulipen a babay a pigkalebenan den na saitan su lawas'in. Na sabap kanu saitan na pakagaga sekanin 'bpagalamat. Na su kabpagalamat'in na madakel a kuleta i pakapanik'in lu kanu 'bpanunugu lun. ¹⁷Na pidtatanggungan kami nin a 'bpelalis sa "Nia a manga taw na ulipen nu Kadenan a Mapulu sa Langun. Ipebpayag'ilan sa lekanu su ukita a kalipuasan." ¹⁸Na kanu namakapila gay na tatap'in i entu penggulan. Ugaid'a 'gkasimuket si Bulus tembu pidsangul'in su ulipen a entu a babay sa nia nin pidtalu kanu saitan na "Sia kanu ingala nu Isa al-Masih na pedsugun ku seka sa awai ka i babay a nan." Na kanu entu demun ba na inawan sekanin nu saitan. ¹⁹Guna mailay nu 'bpanunugu lun i nadala den su pantialian nilan na sinigkem'ilan si Bulus enggu si Silas ka ginuyud'ilan lu kanu padian ka iniadapt'ilan kanu

Su Manga Pinggalebek 16

'gkangasaligan. ²⁰Na guna nilan mapananggit lu kanu 'bpamimitalan na nia nilan pidtalu na "Nia su manga mama a Yahudi a pedsamuk kanu siudad tanu. ²¹Di tanu mapakay a taliman atawa ka unutan su ibpamandu nilan a adat-betad a sungkang kanu pangitaban tanu a manga taw a Ruma." ²²Daka midsama-sama su madakel a taw sa kapamungkaid'ilan kani Bulus enggu Silas. Na pinggagansingan nu 'gkangasaligan su balegkas'i Bulus enggu Silas taman sa linuwasan nilan entu pan ka inisugu i kapametay lun. ²³Ulian nu kinapakasakit kanilan sa mapasang na inipabilanggu silan enggu inisugu kanu tameng i tiakapan silan ka enggu di makaliu. ²⁴Na endaw i kinatalima nu tameng kanu entu a kasuguan na pinaludep'ilan lu kanu susek gaid a bilik'u bilangguan enggu pinatung sa kayuⁱ su ay nilan.

²⁵Na kanu manga luk i gay na 'bpangeni-ngeni silan enggu pedsengal silan sa pugi kanu Kadenan. Na 'bpakikinegen bun mambu nu ped a bilanggu. ²⁶Daka nakatekaw demun lineminug sa sangat i kabagel'in taman sa nakuyung su manga udsadan nu bilangguan. Na midsambuta demun i nabukatan su langun nu bengawan enggu nabekal bun su manga sangkali nu manga bilanggu. ²⁷Guna makagedam su pedtameng na nailay nin i nabukatan su manga bengawan nu bilangguan. Daka binugkut'in su sundang'in ka 'bpagimatayan nin i ginawa nin ka kataw nin na namakaliu su manga bilanggu. ²⁸Ugaid'a linemalis si Bulus sa "Di ka 'bpamungkaidani su ginawa nengka, nia kami bun langun." ²⁹Na nangen i sa palitan su tameng enggu namagayas lemudep taman sa sinemugiud sekanin a pegkegkel'a gilek lu kanu adapan ni Bulus enggu Silas. ³⁰Daka pinaliu nin silan enggu nia nin inidsa na "Manga mapulu, ngin i enggulan ku a malipuas aku?" ³¹Na nia nilan inisawal na "Paginuguti ka su Mapulu a su Isa ka malipuas ka apeg'u sakatiwalayan nengka." ³²Daka inipayag'ilan sa lekanin su kadtalu nu Kadenan enggu kanu sakatiwalayan nin. ³³Na kanu entu bun ba a kutika na ginagasan nu tameng su manga pali ni Bulus enggu Silas enggu napasalawat sekanin apeg'u sakatiwalayan nin. ³⁴Daka pinaludep'in lu kanu walay nin ka pinagatulan nin silan sa makan. Na 'gkapia a benal i ginawa nin enggu su sakatiwalayan nin sabap kanu kinapaginugut'ilan kanu Kadenan.

ⁱ 16:24 pinatung sa kayu Su kayu sia na pinesuan asal'a lu ba makatagu su ay nilan ka enggu di makabutawan.

Su Manga Pinggalebek 16, 17

³⁵Endaw demun i kinagkapita na inisugu nu 'gkangaunutan nu entu a dalepa i paliun silan nu manga sundalu. ³⁶Daka inisampay nu pedtameng sa bilangguan su entu kani Bulus sa nia nin pidtalu na "Inisugu nu 'gkangaunutan i paliun kanu den. Ganat kanu den sia sa malilintad." ³⁷Ugaid'a nia inisumpat'i Bulus kanilan na "Pinametay kami nilan lu kanu kaadapan nu madakel a taw enggu apia taw kami bun a Ruma na inipabilanggu kami nilan sa da demun mambibitiala u 'gkabenalan kami. Na saguna na paganaten kami nilan sa da demun makataw lun? Di mapakay! Silan i dait a semigkil sa lekami."

³⁸Na inisampay den nu manga sundalu su katigan ni Bulus kanu 'gkangaunutan. Guna nilan makineg i manga taw bun a Ruma si Bulus enggu si Silas na nangagilekan silan. ³⁹Daka linemu silan kani Bulus enggu Silas ka nangenil silan sa ampun. Na inunutan nilan mambu kanu kinaliu nilan enggu pinangenil nilan i ganatan nilan den su entu a ciudad. ⁴⁰Na guna su nakaliu den silan kanu bilangguan na linemu menem silan kanu walay ni Lidia. Nailay nilan su 'bpamaginugut lu enggu pinagkabagel'ilan su manggiginawa nilan entu pan ka ginemanat silan.

Su Kinasendit kani Bulus enggu Silas lu sa Tisalunika

17 ¹Na minukit lu sa Ampipulis enggu Apulunia si Bulus enggu su manga kaped'in taman sa nakauma silan sa Tisalunika. Na aden bun walay a pedsambayangan nu manga Yahudi kanu entu a dalepa. ²Na mana bun su katatapan a penggulan ni Bulus na linemudep sekanin lu kanu walay a pedsambayangan ka nakatelu kapadian kanu Gay nu Kabpangintelenen na ipendalawana nin bu su manga Yahudi pantag kanu kadtalu nu Kadenan. ³Pedsinantalen nin enggu ipebpagamad'in i su Masih na dait a malasay taman sa matay sekanin enggu embibiag 'bpaluman. Nia nin pidtalu na "Su Isa a nia a ipebpayag ku sa lekanu na sekanin su Masih." ⁴Na naginugut mambu su manga ped a Yahudi taman sa minunut silan kani Bulus enggu Silas. Na maitu bun ba su madakel a taw a dikena-Yahudi a aden gilek'in kanu Kadenan enggu su balapantag a manga babay na tinemampung bun. ⁵Ugaid'a nangalikud su ped a manga Yahudi taman sa linimud'ilan su manga dupang a taw ka sinemamuk silan kanu ciudad. Linusudan nilan su walay ni Yasun ka 'bpanuntulen nilan si Bulus enggu Silas ka ibpagadap'ilan kanu madakel a taw. ⁶Na guna su da

Su Manga Pinggalebek 17

nilan matun na nia nilan ginuyud lu kanu kaadapan nu 'gkangaunutan nu siudad na si Yasun enggu su ped a 'bpamaginugut sa nia nilan ibpelalis na "Nakatingguma den sia kanu inged tanu si Bulus enggu si Silas, su manga mama a 'bpangaden sa kasamukan sa apia endaw silan pakauma a dalepa. ⁷Na pinatalus silan ni Yasun kanu walay nin. Pedsungkangen nilan langun su pangitaban nu Sultan na Ruma enggu pedtalun nilan i aden pan salakaw a datu a nia nin ngala na Isa." ⁸Guna makineg'u manga taw enggu su 'gkangaunutan nu siudad su entu na nangaguligaw den silan. ⁹Guna su maitu na pinadtiaya sa kuleta nu 'gkangaunutan si Yasun enggu su manga ped'in entu pan ka pinauli silan.

Su Kinalu ni Bulus enggu Silas sa Dalepa a Biria

¹⁰Na kanu magabi na pinaganat mamagayas'u 'bpamaginugut si Bulus enggu Silas ka pinalu nilan sa Biria. Na endaw i kinauma nilan lu na tinemalus silan lu kanu walay a pedsambayangan nu manga Yahudi. ¹¹Na su manga Yahudi sia na nia malemu papedsabuten kumin kanu manga Yahudi sa Tisalunika. Sangat a 'gkalilinian nilan 'bpakikineg su usiatan ni Bulus taman sa 'bpangagian nilan uman-uman gay su kitab u benal su manga ibpamandu ni Bulus. ¹²Madakel kanu manga Yahudi lu i naginugut apeg den nu manga balapantag a babay a dikena-Yahudi enggu manga mama a dikena-Yahudi. ¹³Ugaid'a guna katawi nu manga Yahudi sa Tisalunika i ipebpayag'i Bulus su kadtalu nu Kadenan lu sa Biria na tinemundug silan lu ka inisundul'ilan su manga taw sa kakalipunget'ilan kani Bulus. ¹⁴Daka pinaganat mamagayas'u 'bpamaginugut si Bulus ka pinalu nilan sa dedsan. Ugaid'a natabun lu si Silas enggu si Timuti. ¹⁵Na su sinemigkil kani Bulus na minunut sa lekanin taman sa siudad a Atinas. Entu pan ka mimbalingan silan sa Biria enggu pidtutuman silan ni Bulus sa mangagan sekanin tundugen ni Silas enggu Timuti.

Su Kinapayag'i Bulus kanu Kadtalu nu Kadenan lu sa Atinas

¹⁶Na gagalu nu kabpangingapa ni Bulus kanilan lu sa Atinas na 'gkasakit a benal i ginawa nin ka madakel a benal i nailay nin a balahala^j kanu entu a siudad. ¹⁷Guna su maitu na ipedsinantala nin

---

^j 17:16 Su balahala sia na nia nin maena na pegkakadenanen atawa ka pedsimban a kena tidtu a Kadenan.

Su Manga Pinggalebek 17

su manga Yahudi enggu dikena-Yahudi a aden gilek'in kanu Kadenan lu kanu walay a pedsambayanan nu manga Yahudi enggu uman gay na ipedsinantala nin lu sa padian su apia entain a taw a 'gkauman nin lu. ¹⁸Na nakadsinantala bun ni Bulus su ped a 'bpamangunut kanu panduan nu Ipikuru enggu panduan nu Zinu. Nia kadtalu nu ped na "Ngin i pedtalun na tagedteben a nia?" Su ped menem na nia nilan pedtalun na "Mana su nia nin ibpangusiat na salakaw a kadenan." Kagina si Bulus na ibpangusiat'in su pantag kanu Isa al-Masih enggu su kinambibiag'in 'bpaluman. ¹⁹Daka pinaunut'ilan si Bulus lu kanu 'bpamangukum sa Ariupagus ka inidsan sa "Mapakay a katuntayan nami su bagu a nia a ibpamandu nengka? ²⁰Kagina su manga kadtalu nengka na bagu sia kanu pakinegan nami, na pegkiugan nami pedtuntay u ngin i maena nu entu." ²¹Na su manga taw sa Atinas taman kanu manga lapu a 'bpamegkaleben lu na 'bpagusalen nilan su kutika nilan kanu kapembibitiala enggu kabpakikineg'ilan pantag kanu bagu a panduan.

²²Na si Bulus a pedtindeg lu kanu kaadapan nu 'bpamimitalan sa Ariupagus na midtalu sa "Sekanu a manga taw sa Atinas, na 'gkasabutan ku i balaagama kanu gaid. ²³Kagina kanu kapendadalakaw ku kanu nia a inged na nadsuliman ku su embalang-balang a pedsimban nu. Na aden isa kanu entu a nailay ku i nia lun nakaukil na 'Su kadenan a di pan katawan.' Na su pedsimban nu a entu a di nu katawan na entu ba su ipebpayag ku sa lekanu. ²⁴Sekanin su Kadenan a minaden kanu dunia taman kanu namakadalem lun. Sekanin bun i pendatu kanu sulega enggu kanu dunia. Na di man sekanin 'gkaleben kanu walay a inumbal bu nu manusia. ²⁵Di nin bun nasisita su tabang a ebpun sa manusia ka da man kulang'in. Kagina sekanin i 'bpagenggay kanu uyag-uyag enggu napas tanu taman kanu langun-langun. ²⁶Na su kinapangaden nu Kadenan kanu manusia na iganat kanu sakataw a mama a nabpunan nu langun nu tribu kanu pat a pisuk'u dunia. Su Kadenan bun i tinemalanged u endaw taman i kutika a kabpaguyag-uyag'u uman i sakatribu enggu endaw bu taman i kandalepan nilan. ²⁷Na pinggula nu Kadenan su langun nu entu ka enggu nilan mapangilay sekanin ka basi sia kanu kapangilay nilan lun na matun nilan sekanin. Ugaid'a dikena bun man mawatan su Kadenan kanu uman i isa sa lekitanu. ²⁸Sabap sa lekanin na bibiag tanu, pakanggagalebek tanu enggu

Su Manga Pinggalebek 17, 18

pakapaguyag-uyag tanu. Mana su kadtalu nu ped a pababayuk a 'Sekitanu na manga wata tanu nu Kadenan.' ²⁹Na kagina ka nabaluy tanu den a manga wata nu Kadenan, na di tanu pagitungen i su Kadenan na limbang'u bulawan, pilak atawa ka watu a inumbal bu nu panday a ebpun bu kanu itungan nu manusia. ³⁰Na kanu timpu a da pan sabut'u taw pantag kanu Kadenan na papedsagaden bu nu Kadenan su kabaladusan nilan. Ugaid'a saguna na ipedsugu nin kanu langun na manusia kanu embala-bala a inged i edtataubat silan ³¹kagina tinalanged'in den su gay a kakukum'in sa wagib kanu manusia sia makanggulalan kanu sakataw a sinanganan nin. Na inipaamad'in su nia kanu langun na manusia sa kanu kinapambibiag'in 'bpaluman kanu nia a taw."

³²Na guna nilan makineg kani Bulus su pantag kanu kambibiag 'bpaluman nu namamatay na namagumpak su ped enggu su ped menem na nia nilan pidtalu na "Pegkiugan nami 'bpakikineg 'bpaluman su kadtalu nengka pantag kanu nia." ³³Daka ginanatan silan ni Bulus. ³⁴Ugaid'a su ped na minunut sa lekanin ka namaginugut silan. Na isa kanilan si Diunisius a isa kanu 'gkangaunutan sa Ariupagus. Na aden bun babay a bedtuan sa Damaris enggu aden pan manga ped.

Su Kinalu ni Bulus sa Dalepa a Kurintu

18 ¹Ulian nu entu na ginemanat menem si Bulus sa Atinas ka linemu sa Kurintu. ²Na nakadtalabuka nin lu su Yahudi a bedtuan sa Akila a taw sa Puntus. Bagu pamun i kinauma nin ebpun sa Italia a ped'in su kaluma nin a si Prisila. Nakaawa silan lu ka inisugu nu Sultan Klaudius i paawan su langun na manga Yahudi sa Ruma. Na pibpawangan silan ni Bulus ³taman sa lu pan sekanin migkakaleben kanilan ka pedtabangan nin silan kanu galebekan nilan, kagina isa bu silan sa pantialian a kabpangumbal sa balung-balung a tuleda. ⁴Na uman Gay nu Kabpangintelenen na pedsinantala sekanin lu kanu walay a pedsambayangan ka enggu nin maakat su manga taw lu magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi sia kanu ibpamandu nin.

⁵Guna den makauma si Silas enggu Timuti ebpun sa Masidunia na nia bu penggalebeken ni Bulus na kabpangusiat kanu manga Yahudi sa su Masih na su Isa. ⁶Ugaid'a guna sekanin sungkanga enggu edsudi nu

Su Manga Pinggalebek 18

manga Yahudi a entu na inipubpug'in su libubuk'u balegkas'in^k sa nia nin pidtalu na "Apia makanaraka kanu na kadupangan nu den, di ku den mandusa su entu. Iganat saguna na nia ku den mambu pangusiatan na su manga taw a dikena-Yahudi." ⁷Daka tinagak'in silan lu kanu walay a pedsambayangan nu manga Yahudi ka linemu kanu walay nu mama a dikena-Yahudi a bedtuan sa Titus Yustus a pedsimba bun kanu Kadenan. Na su walay a entu na lu bun kanu tapid'u walay a pedsambayangan. ⁸Na su 'gkaunutan nu walay a pedsambayangan a si Krispu apeg'u sakatiwalayan nin na naginugut kanu Mapulu a su Isa. Na madakel bun a manga taw sa Kurintu i namakikineg kani Bulus enggu naginugut taman sa napasalawat silan.

⁹Na aden magabi a pibpayagan nu Mapulu a su Isa al-Masih si Bulus sa nia nin lun pidtalu na "Da ka 'gkagilek! Da ka pedsangkap ka makin ka patalus su kabpangusiat'engka ¹⁰kagina pedtapiden ku seka. Na da man makapamungkaid sa leka ka madakel i manga taw ku kanu nia a siudad." ¹¹Daka midtangen pan lu sa Kurintu si Bulus kanu dalem'u nakasalagun enggu tenga ka 'bpamandun nin silan kanu kadtalu nu Kadenan.

¹²Ugaid'a guna den makanggubilnadul si Galiu sa Akaya na sinigkem'u manga Yahudi si Bulus ka iniadap'ilan lu kanu 'bpangukuman ¹³sa nia nilan pidtalu na "Su nia a mama na 'bpagakaten nin su manga taw sa semimba kanu Kadenan sa ukit a sungkang kanu pangitaban." ¹⁴Na nia kabpaguka ni Bulus kanu ngali nin na midtalu si Galiu kanu manga Yahudi sa "Amaika su nia a manga bitiala na kadupangan a galebek atawa ka sungkang kanu pangitaban na dait a pakikinegen ku sekanu. ¹⁵Ugaid'a kagina ka su nia a 'gkabpapalawan na pantag bu kanu manga kadtalu, kanu manga ngala enggu kanu manga kasuguan nu a manga Yahudi na sekanu demun i mataw lun i nan embibitiala. Di ku kiugan a makukum ku su manga maya ba." ¹⁶Daka pinaawa nin silan kanu 'bpangukuman. ¹⁷Guna su maitu na sinigkem'u manga taw si Sustinas a 'gkaunutan nu walay a pedsambayangan ka pinametay nilan lu kanu kaadapan nu 'bpamangukum. Ugaid'a da i entu ipamamantag'i Galiu.

---

^k 18:6 Su kapebpubpug sa libubuk'u balegkas sia na tanda sa kinemias si Bulus sa apia ngin i kasiksan nu Kadenan a makauma kanu manga taw a entu sabap kanu di nilan kabpaginugut.

Su Manga Pinggalebek 18

Su Kinambalingan ni Bulus sa Antiuk

¹⁸Ulian nu entu na midtangen pan si Bulus lu sa Kurintu entu pan ka nagetaw sekanin kanu 'bpamaginugut lu ka linemu sekanin sa dalepa a Kinkiria a kaped'in si Prisila enggu si Akila. Na su kinauma nilan lu na napatabungaw sekanin sa tanda a tinuman nin su pasad'in kanu Kadenan. Entu pan ka linemayag silan 'bpawang sa Syria.

¹⁹⁻²¹Na guna silan makaaut sa Ipisu na linemu si Bulus kanu walay a pedsambayangan ka inidsinantala nin su manga Yahudi lu pantag kanu Isa al-Masih. Na pinangeni nu manga taw i edtangen pan lu si Bulus ugaid'a da sekanin kiug. Na nia nin pidtalu kanilan kanu kapengganat'in na "Amaika miug su Kadenan na embalingan aku bun sia." Entu pan ka tinemalus sekanin lemayag ganat sa Ipisu. Na initabun nin lu si Prisila enggu si Akila.

²²Na guna sekanin makadunggu sa Kaisaria na linemu sekanin sa Awrusalim ka pibpawangan nin lu su lumpukan nu 'bpamaginugut, entu pan ka tinemalus sekanin lu sa Antiuk. ²³Ulian nu kinadtangen ni Bulus lu na ginemanat menem sekanin ka linemu kanu manga dalepa sa Galasia enggu Prigia ka pinagkabagel'in su salig'u 'bpamaginugut lu.

Su Kinapangusiat'i Apulus lu sa Ipisu enggu Kurintu

²⁴Na kanu entu a timpu na aden Yahudi a nakauma lu sa Ipisu a bedtuan sa Apulus a taw sa Aliksandria. Mapia i kadtalu-talu nin enggu masela i sabut'in kanu kitab. ²⁵Na napamandu sekanin pantag kanu Mapulu a su Isa. Maselsel i ginawa nin sa kapangusiat enggu pakasugat su ibpamandu nin pantag kanu Isa. Ugaid'a nia nin bu natawan a salawat na su salawat^l a inipamandu nu Yahiya. ²⁶Na linemudsu sekanin mangusiat sa da den gilek'in lu kanu walay a pedsambayangan. Ugaid'a guna sekanin makineg'u 'gkalumaya a si Prisila enggu si Akila na inenggat'ilan ka pinasabutan nilan sa mapia su kahanda nu Kadenan pantag kanu kalipuasan. ²⁷Ulian nu entu na nagkahanda ni Apulus i lemu sa prubinsia a Akaya. Na tinabangan sekanin nu 'bpamaginugut

---

^l 18:25 Su salawat sia na nia ba su tanda a midtaubat den su taw kanu manga kabaladusan nilan. Su Nabi Yahiya i nanalawat kanu manga taw a midtaubat. Mailay bun i nia kanu nia bun ba a kitab 19 ayat 4.

Su Manga Pinggalebek 18, 19

sa Ipisu ka pidsulatan nilan su 'bpamaginugut lu sa Akaya sa taliman nilan sekanin sa mapia. Na guna den sekanin makauma lu na masela a benal i nakadtabang'in kanu manga taw lu a namaginugut sabap kanu limu nu Kadenan. ²⁸Na su manga Yahudi lu na dala makagaga sa lekanin endalawana sia kanu kaadapan nu madakel a taw sa kapebpagamad'in sia kanu kitab sa su Isa na sekanin su Masih.

Su Kinambalingan ni Bulus sa Ipisu

19 ¹Na gagalu nu lu pan sa Kurintu^m si Apulus na minukit si Bulus lu kanu kapuluan a dalepa ka mimbalingan sa Ipisu. Na guna den sekanin makauma lu na nakadtalabuka nin su ped a 'bpamaginugut. ²Nia nin inidsa kanilan na "Natalima nu bun su Suti a Ruh kanu kinapaginugut'u?" Na nia nilan inisawal na "Dala! Da nami pamun makineg i aden besen Suti a Ruh." ³Inidsan nin menem silan sa "Amaika maitu na ngin i salawat a inunutan nu?" Na nia nilan menem inisawal na "Su salawat'u Yahiya." ⁴Na nia pidtalu ni Bulus na "Su salawat'u Yahiya, na salawat a tanda sa midtaubat den su taw. Na pidtalu nu Yahiya kanu manga taw i aden pakatundug sa lekanin a dait a paginugutan nilan. Na su entu na su Isa." ⁵Na guna nilan makineg i entu na napasalawat silan sia kanu ingala nu Mapulu a su Isa. ⁶Na kanu kinadapenet'i Bulus kanilan na linangkapan silan nu Suti a Ruh. Na nakadtalu silan sa embalang-balang a basa enggu pebpayag bun silan kanu kadtalu nu Kadenan. ⁷Na su napasalawat na manga sapulu enggu dua kataw silan langun.

⁸Na kanu dalem'u telu ulan na tatap 'bpeludep si Bulus kanu walay a pedsambayanan nu manga Yahudi ka ipedsinantala nin sa da den gilek'in su manga taw lu ka enggu nin maakat silan sia kanu kapendatu nu Kadenan. ⁹Ugaid'a su ped na mangategas i ulu nilan ka di bun silan 'bpamaginugut enggu pedtalu-talu pan silan sa mawag kanu panduan pantag kanu Mapulu lu kanu kaadapan nu madakel a taw. Daka ginanatan silan ni Bulus a kaped'in bun su 'bpamaginugut ka lu sekanin midsinantal sa uman gay kanu 'bpamanduan ni Tiranus. ¹⁰Na nakagaus sa dua lagun i kinanggalebek'i Bulus sa entu. Kagina ka maitu na su

---

^m 19:1 Su ciudad a Kurintu na nia nin prubinsia na Akaya. Nalabit su nia a prubinsia kanu nia bun ba a kitab 18 ayat 27.

Su Manga Pinggalebek 19

langun nu manga taw kanu embala-bala sa prubinsia a Asia magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi na nakakineg kanu kadtalu nu Mapulu.

Su manga Wata a Mama ni Iskiba

¹¹Na napailay sa madakel a kangagaipan su Kadenan a sia nin ininggulalan kani Bulus. ¹²Apia su musala atawa ka su balegkas a nausal den ni Bulus na pakapagkapia den kanu pendalu amaika 'gkakembil'ilan enggu pakapaawa bun kanu saitan a minasuk. ¹³Na aden bun ped a manga Yahudi a pedsugud-sugud kanu manga dalepa ka 'bpamugaw silan sa saitan kanu manga taw a inasukan nin. Na binatalu nilan musal su ingala nu Mapulu a su Isa al-Masih sa nia nilan pedtalun na "Kanu ingala nu Isa a ibpangusiat'i Bulus na awa kanu san." ¹⁴Na maitu bun ba i penggalebeken nu pitu kataw a wata a mama ni Iskiba a mapulu nu 'bpamangurban nu manga Yahudi. ¹⁵Ugaid'a sia kanu kabpamugaw nilan kanu saitan na sinumpatan silan nu saitan sa "Katawan ku si Isa enggu si Bulus ugaid'a sekanu na entain kanu?" ¹⁶Daka su mama a inasukan nu saitan na sinugkuban nin silan taman sa tinalaw nin silan. Na pinakapasangan nin silan taman sa naluwasan na balegkas enggu nangapalian pan a sabapan na kinapalalaguy nilan lemiu kanu walay.

¹⁷Na su nia a nanggula na napayag kanu langun nu taw sa Ipisu magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi. Daka naadenan silan na gilek enggu sangat a pinagadatan nilan su ingala nu Mapulu a su Isa. ¹⁸Sabap sa entu na madakel a 'bpamaginugut lu i inipangumpaya nilan i minggalebek bun silan sa kabpangalintaw. ¹⁹Na su ped kanilan na linimud'ilan su manga libelu a ilayan nilan sa kabpangalintaw ka tinutung'ilan sia kanu kaadapan nu madakel a taw. Na su alaga nu manga libelu a entu na nakagaus sa limapulu ngibu a kuleta a pilak. ²⁰Na sabap kanu entu a nanganggula na su kadtalu pantag kanu Mapulu na makin bun pakapayapat enggu pegkabagel.

Su Kasamukan sa Ipisu

²¹Na ulian nu entu a nanganggula, na napagitung'i Bulus i lemu sekanin sa Awrusalim a lu sekanin mokit sa Masidunia enggu Akaya sa nia nin pidtalun na "U makalu aku den na dait a temalus aku sa Ruma." ²²Na gagalu nu kinadtangen nin lu sa prubinsia a Asia na pinauna nin lu sa Masidunia su dua kataw a 'bpananabangan lun a si Timuti enggu si Irastu.

Su Manga Pinggalebek 19

²³Na kanu entu a timpu na naaden su masela a guligaw lu sa Ipisu sabap kanu panduan pantag kanu Mapulu. ²⁴Aden isa a panday na pilak a bedtuan sa Dimitriu a 'bpangumbal sa manganaut a walay a pilak a inilimbang sa pedsimban kanu pegkakadenanen nilan a si Artimis. Na sabap sa entu na madakel a kuleta i 'gkapantiali nin apeg'u manga gumagalebek lun. ²⁵Na linimud'in su manga gumagalebek lun enggu su manga taw a maya bun ba i galebek'in ka nia nin pidtalu kanilan na "Manga tagapeda ku, katawan nu i pakatalima tanu sa mapia a pantiali kanu nia a galebekan. ²⁶Na 'gkailay nu enggu 'gkagineg'u u ngin i penggulan ni Bulus a nia. Pedtalun nin i dikena tidtu a kadenan su manga kadenan a pinangumbal bu. Madakel i nakua nin mamitiala sa kapasibay nin kanu manga taw, dikena bu sia sa Ipisu ka paidu sama makataneb kanu embala-bala sa Asia. ²⁷Kagina ka maitu na dikena bu nia kagkaidan su nia a pantialian tanu ka kaawan pan na katagan su walay a pedsimban tanu kanu badtug a kadenan tanu a su Artimis a pedsimban bun nu langun na taw kanu lusud'u Asia taman den kanu embala-bala sa dunia enggu su kabadtugan nin na maawa bun."

²⁸Na guna nilan makineg i entu na nalipunget a benal silan enggu 'bpamelalis sa "Badtug su Artimis a kadenan nu manga taw sa Ipisu!" ²⁹Daka nangaguligaw su manga taw kanu siudad. Sinigkem'ilan su manga tagapeda ni Bulus sa kapendadalaug'in a si Gayus enggu si Aristarkus a manga taw sa Masidunia ka pinamagayasan nilan gemuyud lu kanu pembatunan sa pakalagian. ³⁰Na kiugan ni Bulus a makambitiala nin su manga taw lu ugaid'a da sekanin suguti nu 'bpamaginugut. ³¹Na su ped a 'gkangaunutan kanu inged a manga pakat'i Bulus na napapait bun sa lekanin sa katigan sa di sekanin lemu kanu pembatunan sa pakalagian. ³²Saleta na 'gkangaguligaw su manga taw a nangalimud lu. Su ped na salakaw i ibpelalis'in, su ped menem na salakaw bun. Kadakelan kanu manga taw na di nilan 'gkatawan u ngin i 'gkangalimudan nilan. ³³Su ped kanu manga 'gkangalimud na nia nilan sabut na si Anduk i napunan nu guligaw kagina sekanin i pinalu nu manga Yahudi kanu kasangulan.ⁿ Daka ginulinganan nin su manga

---

ⁿ 19:33 Sia kanu kapegkasabut'u ped a alim na sinugu nu manga taw a Yahudi si Anduk kagina 'gkagilekan silan sa kasenditan silan nu manga taw sa silan i sabapan na guligaw a entu. Na su manga taw a Yahudi enggu si Anduk a sinugu nilan a makapatuntay kanu entu a guligaw na dikena bun 'bpaginugut kanu Isa al-Masih.

Su Manga Pinggalebek 19, 20

taw sa di silan edsasaw ka enggu nin kapatuntayan kanilan su entu a 'gkanggula. ³⁴Ugaid'a guna nilan makilala si Anduk a isa bun a Yahudi na kanu dalem'u dua kauras na mindadaledsang silan lemalis sa "Badtug su Artimis a kadenan nu manga taw sa Ipisu!"

³⁵Ulian nu entu na nakapalenek bun nu isa kanu 'gkangasaligan kanu siudad su manga taw sa nia nin pidtalu na "Manga taw sa Ipisu! Na katawan nu uman i isa i su siudad a Ipisu i pedtuganul kanu pedsimban kanu badtug a su Artimis enggu su watu a makalimbang sa lekanin a naulug ebpun sa langit. ³⁶Na da man i nia makabpalaw lun tembu tuludu kanu! Da kanu edsasaw enggula sa apia ngin. ³⁷Na su manga mama a nia a pinananggit'u sia na dikena silan nanegkaw lu kanu pedsimban enggu da bun silan makadtalu sa sakutu kanu kadenan tanu. ³⁸Na amaika si Dimitriu enggu su manga tagapeda nin a gumagalebek ka aden ipedsendit'ilan kanu manga mama a nia, na aden walay na kukuman enggu 'gkangaunutan tanu. Mapakay a iadap'ilan lu su ipedsendit'ilan kanilan. ³⁹Ugaid'a amaika aden pan ped a ipembuku nu, na sia kanu mauma a kandidilimudan tanu na lu ba dait a mambibitiala su nia. ⁴⁰Sabap sa nia a nanggula na basi makasendit sa lekitanu su nia a guligaw ka dala makadalin tanu a mapia kanu langun nu nia a 'gkanggula." ⁴¹Guna nin madtalu i nia na pinauli nin su manga taw.

Su Kinalu ni Bulus sa Masidunia enggu Grisya

20 ¹Guna mapasad su entu a guligaw na inipatawag'i Bulus su 'bpamaginugut ka pinagkabagel'in su salig'ilan. Entu pan ka nagetaw sekanin sa kanilan ka linemu sa prubinsia a Masidunia. ²Na kanu langun na dalepa a naukitan nin na pinagkabagel'in su atay nu 'bpamaginugut lu. Na tinemalus bun sekanin taman sa nakauma sa Grisya. ³Na midtangen pan sekanin lu kanu dalem'u namakatelu ulan. Na kanu kapengganat'in 'bpelayag 'bpawang sa Syria na natawan nin i pegkiugan sekanin 'bpagimatay nu manga Yahudi tembu mimbalingan sekanin sa Masidunia ka lu ba sekanin minukit. ⁴Na nia nin manga tagapeda na si Supatir a wata ni Pirus a taw sa Biria, si Aristarkus enggu si Sikundu a manga taw sa Tisalunika, si Gayus a taw sa Dirbi, si Tikikus enggu si Trupimus a manga taw sa prubinsia a Asia enggu si Timuti. ⁵Guna kami makauma sa Pilipi na minuna su manga tagapeda nami lu sa Truas ka lu kami nilan bu ba angapan. ⁶Na kinaipus'u

Su Manga Pinggalebek 20

Kanduli nu Pan a Dala Pakembang'in na tinemundug kami lemayag lu sa Truas. Na kanu ikalima nin gay na nakauma kami lu sa Truas kanu manga tagapeda nami taman sa midtangen kami pan lu sa sakapadian.

Su Nauli a Kinakakap'i Bulus sa Truas

⁷Na kanu magabi nu Sapetu na mindidilimudan kami ka ipenggulalan nami su kapedtebi-tebi sa pan.^o Na nangusiat si Bulus taman sa luk i gay ka nia nin 'gkagkahanda na gemanat kanu temundug a gay. ⁸Na madakel i palitan nu bilik sa pulu a 'gkangalimudan nami. ⁹Na aden kanakan lu a bedtuan sa Iyutiku a 'bpagagayan lu kanu paliungan. Na sabap kanu kalendu nu usiatan ni Bulus na tinulatud a benal sekanin taman sa nakatulug. Daka naulug sekanin iganat kanu ikatelu kapangkat. Na guna nilan pembanguna na minatay den sekanin. ¹⁰Ugaid'a linutadan sekanin ni Bulus ka kinakep'in enggu nia nin pidtalu na "Da kanu 'bpangandam ka bibiag pamun sekanin." ¹¹Daka minanik menem si Bulus ka pidtebi-tebi nin su pan ka kinan nilan. Ulian nu kinakan nilan na mimbibituala silan taman sa 'gkatibuas entu pan ka ginemanat sekanin. ¹²Saleta mambu na iniuli nilan den su kanakan a entu a mimbibiag 'bpaluman. Sabap sa entu na sangat a nangapia i ginawa nilan.

Su Kinapageda ni Bulus sa Kapal iganat sa Truas taman sa Militus

¹³Na nageda kami sa kapal a 'bpawang sa Asus ugaid'a si Bulus na sia minukit sa kalupan 'bpawang sa Asus ka nia nin atulan na lu nami bu ba sekanin auten. ¹⁴Na guna kami makauma lu sa Asus na tinalabuk kami ni Bulus ka nageda sekanin sa lekami entu pan ka tinemalus kami lemayag 'bpawang sa Mitilin. ¹⁵Na iganat lu na tinemalus kami lemayag. Na kanu temundug a gay na nakapantag kami sa Kiyus. Na kanu temundug menem a gay na nakauma kami sa Samus. Entu pan ka nakauma kami sa Militus kanu temundug menem a gay. ¹⁶Na linampasan nami su Ipisu sa prubinsia a Asia kagina di pegkiug si Bulus a 'gkaangga

---

^o 20:7 Na inisugu nu Isa al-Masih su nia a enggulan nu 'bpamaginugut a tademan kanu kinanggihad'in kanu umul'in asal'a maaun su apia entain a maginugut lun. Mailay su nia sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Mataya 26 ayat 26 taman sa 29 enggu sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Markus 14 ayat 22 taman sa 25. Mailay bun su nia sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Luk 22 ayat 14 taman sa 20 sia kanu Kitab Injil.

Su Manga Pinggalebek 20

lu ka 'bpagapasen nin i makauma sekanin mangagan sa Awrusalim ka enggu matabu kanu kapedsele-sela kanu gay nu Pintikus.^p

Su Kabpagetaw ni Bulus kanu 'Gkangaunutan nu Lumpukan nu 'Bpamaginugut sa Ipisu

¹⁷Na iganat sa Militus na pinaangayan ni Bulus su 'gkangaunutan nu lumpukan nu 'bpamaginugut sa Ipisu. ¹⁸Guna silan makauma na nia nin pidtalu kanilan na "Iganat kanu endaw demun i kinadampu ku sia sa Asia na katawan nu man u panun i kinausal ku kanu langun a kutika ku sia sa lekanu ¹⁹sa kinatuman ku kanu galebekan a inisugu nu Mapulu sa laki. Na su kinanggalebek ku sa entu na tatap ku inibaba su ginawa ku taman sa namakaigis bun su lu ku kanu kapegkapasang sa laki kanu manga kapamungkaid a pigkahanda nu ped ku bun a Yahudi. ²⁰Katawan nu bun i da aku endua-dua sa kinapangusiat ku sa apia ngin a makagkapia sa lekanu sia kanu kapendidilimudan tanu taman den kanu kabpamandu ku san kanu manga walay nu. ²¹Magidsan i Yahudi enggu dikena-Yahudi na pinapatan ku sa edtataubat silan kanu Kadenan enggu semalig silan kanu Mapulu tanu a su Isa al-Masih. ²²Na saguna na lemu aku sa Awrusalim ka nia ba i inisugu nu Suti a Ruh sa laki ugaid'a di ku katawan u ngin i manggula ku lu. ²³Na nia ku bu katawan na kanu uman i siudad a 'gkaangayan ku na ipebpayag'u Suti a Ruh i mabilanggu aku enggu temala aku sa kamalasaan. ²⁴Ugaid'a di ku 'gkalilingayan su umul ku asal bu na mapasad ku su galebekan a inenggay sa laki nu Mapulu a su Isa al-Masih a mana su kapebpayag kanu Mapia a Tutuma pantag kanu limu nu Kadenan.

²⁵"Na sekanu a napangusiatan ku pantag kanu kpendatu nu Kadenan na natalatantu ku i di aku nu den mailay 'bpaluman. ²⁶Tembu papedtuntayan ku sa lekanu saguna i amaika aden sa lekanu i makanaraka na di ku den mandusa su entu. ²⁷Kagina da aku endua-dua kanu kinapangusiat ku sa lekanu kanu langun na kahanda nu Kadenan. ²⁸Pangingati nu su ginawa nu taman den kanu 'bpamaginugut a pinatiakapan nu Suti a Ruh sa lekanu a 'gkangaunutan nilan. Tiakapi nu

---

P 20:16 Su *Pintikus* na ipedsela-sela i entu kanu ikalimapulu a gay maipus su Kapegkanduli kanu Pan a Dala Pakembang'in. Nia bun ba su kapedsele-sela nu manga taw a Yahudi sa kapegkasabpet'ilan sa bantad.

Su Manga Pinggalebek 20, 21

silan ka tinebus silan nu Kadenan a sia nakanggulalan kanu lugu nu Tunggal a wata nin. ²⁹Na katawan ku i kanu ulian nu kaganat ku na mamenggemaw su 'bpamamandu a mana su mawalaw a talaw a asu ka di nilan lasamen su 'bpamaginugut a pedtiakapan nu. ³⁰Aden bun makabpun san sa lekanu a mamamandu sa kabudtud asal'a makapaunut'ilan su 'bpamaginugut kanu panduan nilan. ³¹Kagina ka maitu na pangingat kanu! Nia nu man itagu sa ginawa na kanu dalem'u nakatelu lagun a kinadtangen ku sa lekanu na magabi sa malamag na da den pinda na kinapapata ku kanu uman i isa sa lekanu. Madakel i minigis a lu kanu mata ku sabap kanu lat a ginawa ku sa lekanu. ³²Na saguna na ipedtapenay ku den sekanu kanu Kadenan enggu kanu kadtalu nin a pakapayag kanu limu nin. Sekanin i makagaga mapagkabagel kanu salig'u enggu makaenggay kanu langun na palihala a inibpasad'in sa lekanu taman kanu langun nu ped a pinapagikelas'in. ³³Katawan nu man i da aku makapangingalap sa kakawasan a pilak, bulawan atawa ka manga balegkas'u apia entain ³⁴ka nabinteng man i tulan ku kanu kapenggalebek ku asal'a mapangaden ku su nasisita nami kanu manga tagapeda ku. ³⁵Na pinggula ku su langun nu entu ka enggu nu kailingan kagina dait man a edtantu tanu enggalebek asal'a kadtabangan tanu su manga miskinan. Na nia tanu tademan na su kadtalu nu Mapulu a su Isa al-Masih sa 'Labi pan i kagalaw nu 'bpagenggay kumin kanu 'bpagenggan.' ”

³⁶Guna makapasad edtalutalu si Bulus na midtinggaleb silan langun ka nangingi-nengi. ³⁷Na namanguliang silan enggu napangakep'ilan sekanin taman sa pinanium'ilan. ³⁸Na sangat a nalidu i ginawa nilan kanu pidtalu ni Bulus a entu sa di nilan den sekanin mailay 'bpaluman. Entu pan ka inisigkil'ilan lu kanu kapal.

Su Kinalu ni Bulus sa Awrusalim

21 ¹Na guna kami makapagetaw kanilan na tinemalus kami lemayag 'bpawang sa Kus. Na kanu temundug a gay na nakauma kami sa Rudas. Iganat lu na tinemalus kami menem sa Patara. ²Na nauman nami lu su kapal a pengganat den 'bpawang sa Pinisia, na lu kami den ba nageda. ³Na nakasagad kami kanu pantag'u Saiprus a temampal sa biwang. Na tinemalus kami menem sa Syria enggu lu kami dinemunggu kanu pantalan na Tair kagina aden ipembaba lu a manga lulan. ⁴Na pinangilay nami lu su 'bpamaginugut taman sa midtangen

Su Manga Pinggalebek 21

kami pan lu sa nakapitu gay. Na pinakatawan nu Suti a Ruh kanilan u ngin i manggula ni Bulus lu sa Awrusalim tembu sinapalan nilan sekanin sa di den temalus lu. ⁵Ugaid'a guna mauma su kapengganat'ami na tinemalus kami bun kanu kabpelu nami sa Awrusalim. Na inisigkil kami nu 'bpamaginugut lu kanu dedsan kanu liu nu siudad a Tair taman sa minunut bun su manga kaluma nilan enggu su manga wata nilan. Daka midtinggaleb kami ka nangenin-nengi kami muna. ⁶Entu pan ka nageda kami kanu kapal. Na minuli mambu silan.

⁷Na iganat sa Tair na tinemalus kami lemayag 'bpawang sa Tulimas. Na kanu kinauma nami lu na sinalam'ami su 'bpamaginugut lu taman sa nakasagay kami pan lu kanilan. ⁸Kanu temundug a gay na ginemanat kami menem taman sa nakauma kami sa Kaisaria. Na lu kami midtangen kanu walay ni Pilipus a isa kanu 'bpangusiat kanu Mapia a Tutuma enggu isa bun sekanin kanu pitu kataw a manga mama a napamili a 'bpananabangan kanu 'bpamaginugut lu sa Awrusalim. ⁹Na aden manga wata nin a pat kataw a laga a tinulunan sa kapayag kanu kadtalu nu Kadenan. ¹⁰Na ulian nu kinadtangen nami lu sa namakapila gay na nakauma su isa a nabi a bedtuan sa Agabus a ebpun sa Yudia. ¹¹Na pibpawangan kami ni Agabus ka kinua nin su pakut'i Bulus ka inipawik'in kanu ay nin enggu kanu lima nin. Na nia pidtalu ni Agabus na "Su Suti a Ruh na nia nin pidtalu na 'Maya ba i kapawik'u manga Yahudi lu sa Awrusalim kanu kigkuan sa nia ba a pakut entu pan ka ipalad'ilan kanu manga taw a dikena-Yahudi.'" ¹²Guna nami makineg i nia, na napakalimu-limu kami kani Bulus apeg'u manga taw lu sa di sekanin temalus sa Awrusalim. ¹³Ugaid'a nia bu inisumpat'i Bulus na "Ngingan ka 'bpamanguliang kanu? Di nu den papedtegka su ginawa ku! Kagina sia kanu ingala nu Mapulu a su Isa na adil den su ginawa ku dikena bu kapawik sa laki ka apia su kapatay ku lu sa Awrusalim." ¹⁴Na guna su di nami sekanin 'gkagaga pedsapal na tinelenan nami den sekanin. Na nia nami pidtalu na "Nia man kaunutan na su kahanda nu Kadenan."

¹⁵Guna maipus i entu na inadil'ami su langun-taman nami ka tinemalus kami lu sa Awrusalim. ¹⁶Na minunut bun sa lekami su ped kanu 'bpamaginugut sa Kaisaria enggu inisigkil kami nilan lu kanu walay ni Manasun ka lu kami ba tinemumpa. Isa sekanin a taw sa Saiprus enggu andang den a 'bpaginugut kanu Isa al-Masih.

Su Manga Pinggalebek 21

Su Kinakakap'i Bulus kani Yakub

¹⁷Na kanu kinauma nami lu sa Awrusalim na mapia i kinadsakaw-sakaw sa lekami nu 'bpamaginugut lu. ¹⁸Na kanu temundug a gay na minunut si Bulus sa lekami kanu kinakakap'ami kani Yakub. Na lu bun ba mambu su langun nu 'gkangaunutan nu lumpukan nu 'bpamaginugut. ¹⁹Na ulian nu kinasalam'i Bulus kanilan na pidsinantal'in sa mapia su langun na pinggula nu Kadenan lu kanu manga taw a dikena-Yahudi a sia nakanggulalan kanu galebekan nin.

²⁰Na guna nilan makineg i entu na pinugi nilan su Kadenan. Daka nia nilan pidtalu kani Bulus na "Lusud'ami sa tian, ilay ka! Ngibu-ngibuan a manga Yahudi i nabaluy a 'bpamaginugut kanu Isa enggu 'bpangangamalan nilan bun su kasuguan nu Musa. ²¹Na aden nakadtalu sa kanilan sa maya ta kun sa ibpamandu nengka kanu manga Yahudi a lu 'bpamegkaleben kanu dalepa nu manga taw a dikena-Yahudi i taligkudanan nilan su kasuguan. Na pedtalu-talun nengka kun i di nilan den ipapaletak su manga wata nilan taman sa itagak den su adat-betad'u manga Yahudi. ²²Na ngin i enggulan tanu? Kagina natalatantu i makineg'ilan i nakauma ka. ²³Basi nia mapia na enggula ka u ngin i edtalun nami sa leka. Aden pat kataw sia a mama a aden inibpasad'ilan kanu Kadenan. ²⁴Na unut ka enggu amung ka kanilan kanu adat-betad a kabpelimpiau.^q Seka bu i bayad kanu kurban nilan asal bu na makadtabungaw^r silan. Amaika enggulan nengka i entu ba na kasabutan den nu langun nu manga taw i dikena benal su langun nu tudtulan sa leka ka apia seka na 'bpaginugut bun kanu kasuguan nu Musa. ²⁵Ugaid'a pantag menem kanu 'bpamaginugut a dikena-Yahudi na pidsulatan nami den silan sa nia nami inisugu na di dait a keman silan kanu manga pegken a iniapal kanu manga balahala enggu apia ngin a lugu udi na dala mapanumbali a binatang enggu di silan edsisina."

²⁶Daka kanu temundug a gay na pinaunut'i Bulus su pat kataw a entu a mama ka linudsuan nilan enggalebek su adat-betad pantag kanu kabpelimpiau. Ulian nu entu na linemu si Bulus kanu Suti a 'Bpagagaman

^q 21:24 Su adat-betad a kabpelimpiau na su ukita a kabpelimpiau nu manga taw a Yahudi kanu ginawa nilan asal'a makasugat sia kanu kasuguan nu Musa.

^r 21:24 Su kapapedtabungaw na adat-betad sa tanda a natuman den su pasad kanu Kadenan.

Su Manga Pinggalebek 21

ka pinasabutan nin kanu 'bpamangurban u kanu i kapasad'u kabpelimpiu nilan ka enggu kagkurbanan su uman i isa kanilan.

Su Kinasigkem kani Bulus

²⁷Guna su 'gkapupus den su pitu gay sa kanu kabpelimpiu na nailay nu manga Yahudi sa prubinsia a Asia si Bulus lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Na inisundul'ilan su manga taw sa kakalipunget'ilan kani Bulus taman sa sinigkem'ilan sekanin. ²⁸Na nia nilan ibpelalis na "Manga tagapeda nami a taw a Israil, na tabang kanu! Kagina nia den su mama a 'bpamamandu kanu langun nu manga taw kanu apia endaw a dalepa sa sungkang kanu kasuguan nu Musa enggu sungkang bun kanu manga Yahudi taman den kanu Suti a 'Bpagagaman. Pinggiabuan nin pan su Suti a nia a 'Bpagagaman ka pinaunut'in lemudep sia su manga taw a dikena-Yahudi." ²⁹Na pidtalu nilan i nia kagina nailay nilan a naped'i Bulus si Trupimus a taw sa Ipisu. Na nia nilan kataw na pinaunut sekanin ni Bulus lu kanu ludep'u Suti a 'Bpagagaman.

³⁰Daka nakapayapat den kanu lusud'u Awrusalim su kapegkaguligaw. Na pibpawangan mamagayas'u manga taw si Bulus ka sinigkem'ilan ka ginuyud'ilan lu kanu liu nu Suti a 'Bpagagaman. Entu pan ka pinamintuan mamagayas su bengawan nu Suti a 'Bpagagaman. ³¹Na kanu kabpagimatay nilan kani Bulus na aden nakadtalu kanu mapulu nu bataliun nu sundalu nu Ruma i 'gkangaguligaw su langun na taw sa Awrusalim. ³²Na namagayas lemu su mapulu nu manga sundalu a pinaunut'in su manga upisial'in taman kanu manga sundalu nin ka inangayan nilan mamagayas su manga taw a pengguligaw. Guna mailay nu manga taw su mapulu nu sundalu enggu su manga sundalu na tinelenan nilan mapakasakit si Bulus. ³³Daka sinemupeg su mapulu ka sinigkem'in si Bulus taman sa inisugu nin kanu manga sundalu nin i pawiken sekanin sa dua timan a sangkali. Guna su maitu na inidsan nin su manga taw sa "Entain i nia a mama enggu ngin i pinggula nin?" ³⁴Na su ped na sakabias i ibpelalis'ilan, su ped menem na sakabias bun. Na sabap kanu entu a guligaw na di 'gkasabutan nu mapulu u ngin i tidtu a nanggula. Daka inisugu nin kanu manga sundalu nin i iten si Bulus lu kanu kampu. ³⁵Guna su 'bpeludep den silan kanu kampu na sinapat'u manga sundalu si Bulus kagina su manga taw lu na 'bpangaliputeng a benal silan ³⁶taman sa nia nilan ibpamelalis na "Imatayan sekanin!"

Su Kinapanindeg'i Bulus kanu Ginawa nin

³⁷Guna su ibpeludep den si Bulus lu kanu kampu na inimbitiala nin su mapulu nu manga sundalu sa "Mapakay a makambitiala ku seka?" Na nia inisumpat'u mapulu na "Mataw ka besen edtalu sa Grik? ³⁸Ngintu, seka ba su taw sa Egypt a nangunanan kanu pat ngibu a manga ribildi lu kanu tawan-tawan a dalepa?" ³⁹Na nia inisumpat'i Bulus na "Isa aku a Yahudi a pimbata kanu balapantag a siudad a Tarsus sa Silisia. Na 'bpangenin ku sa leka i suguti aku nengka pan sa makambitiala ku su manga taw." ⁴⁰Na sinugutan nin mambu si Bulus. Daka midtindeg sekanin lu kanu bengawan nu kampu ka ginulinganan nin su manga taw sa lemenek pan silan. Guna su linemenek den silan na entu pan ka midtalu sekanin sa kanilan sa basa a Hibru.

22 ¹Na nia nin pidtalu na "Manga lukes ku enggu manga lusud ku sa tian, na pamakikineg aku nu pan kanu kabpanindeg ku kanu ginawa ku." ²Na guna nilan makineg sekanin a pedtalu-talu sa basa a Hibru na napenek silan langun. Daka nia pidtalu ni Bulus na ³"Isa aku a Yahudi a pimbata sa siudad a Tarsus sa Silisia ugaid'a sia aku migkasela sa Awrusalim. Mulit aku ni Gamalil, inipamandu nin sa laki sa mapia su kasuguan a 'bpagunutan nu manga kalukesan tanu. Saben-sabenal a ininggihad ku su ginawa ku kanu Kadenan a mana bun sekanu a nia saguna. ⁴Pinamungkaidanan ku su 'bpamangunut kanu Isa taman sa namamatay su ped. Pinanigkem ku su babay-mama ka inipabilanggu ku silan. ⁵Na su mapulu sa langun nu 'bpamangurban enggu su langun nu 'bpamimitialan na makapaamad pantag sa nia. Kagina silan bun i minenggay sa laki sa surat a makapailay ku kanu pagidsan tanu a manga Yahudi sa Damaskus. Na nia nakadalem kanu surat a entu na aden kawagib ku sa kasigkem ku kanu 'bpamaginugut lu ka enggu silan mapananggit sia sa Awrusalim asal'a masiksa.

Su Kinapanudtul'i Bulus kanu Kinabaluy nin a 'Bpaginugut

(Su Manga Pinggalebek 9:1-19; Su Manga Pinggalebek 26:12-18)

⁶"Guna su pakasiken aku den sa Damaskus kanu kapegkaudtu nu senang na nakatekaw demun i kinasumpit'u sigay kanu embala-bala sa laki a pakaipeng-ipeng a ganat sa sulega. ⁷Na nakadudsum aku kanu lupa daka nakineg ku su suala a 'bpanawag sa laki sa 'Saul, Saul!

Su Manga Pinggalebek 22

Nginan ka 'bpamungkaidanan aku nengka?' ⁸Nia ku mambu inidsa na 'Hu Mapulu na entain ka ba?' Na nia nin inisumpat na 'Saki su Isa a taw sa Nasarit a 'bpamungkaidanan nengka.' ⁹Na nailay nu manga ped ku su sigay ugaid'a di nilan 'gkachineg su suala a pedtalu sa laki. ¹⁰Na inidsan ku pamun sa 'Hu Mapulu na ngin i dait a enggulan ku?' Na nia nin inisumpat na 'Edtindeg ka, ka talus ka den lu sa Damaskus. Kagina aden lu ba makadtalu sa leka kanu langun na galebek a makaenggay ku sa leka.' ¹¹Sabap sa pakaipeng-ipeng su entu a sigay na nabulag aku nin taman sa tinundan aku bu nu manga ped ku 'bpawang sa Damaskus.

¹²"Na aden isa a mama lu sa Damaskus a bedtuan sa Ananias. Balaagama sekanin enggu 'bpaginugutan nin su kasuguan. Na 'bpagadatan a benal sekanin nu langun nu manga Yahudi lu. ¹³Na inangayan aku nin enggu midtindeg kanu ubay ku ka pidtalu nin sa laki i 'Saul a lusud ku sa tian, na makailay ka den.' Na kanu entu demun ba a kutika na nakambalingan su kapegkailay ku taman sa nailay ku sekanin. ¹⁴Daka nia nin pidtalu sa laki na 'Saul, pinamili ka nu Kadenan nu manga katupuan tanu ka enggu nengka katawan u ngin i kahanda nin enggu mailay nengka su Ikelas a Panunugun^s nin taman sa makineg'engka demun su suala nin. ¹⁵Kagina makapayag'engka kanu langun nu taw u ngin i nangailay nengka enggu nangachineg'engka sa lekanin.' ¹⁶Daka nia pidtalu ni Ananias sa laki na 'Saguna na ngin pan i 'bpangingapan nengka? Edtindeg ka, ka pasalawat ka enggu pangeni-ngeni ka kanu Mapulu asal'a maampun su dusa nengka.'

Su Kinasugu kani Bulus lu kanu manga Dikena-Yahudi

¹⁷⁻¹⁸"Kanu ulian nu kinambalingan ku sa Awrusalim a gagalu nu kabpangeni-ngeni ku lu kanu Suti a 'Bpagagaman na nailay ku a mibpayag sa laki su Mapulu sa nia nin pidtalu na 'Enggagan ka! Awai ka mamagayas su Awrusalim ka di man pedtaliman nu manga taw su kapebpayag'engka pantag sa laki.' ¹⁹Ugaid'a nia ku inisawal na 'Hu Mapulu! Katawan nilan den man i pinameludepan ku su manga walay a pedsambayanan ka pinanigkem ku su 'bpamaginugut sa leka taman sa pinakasakitan ku silan. ²⁰Guna 'bpagimatayi si Istiban sabap kanu

^s 22:14 Su Ikelas a Panunugun na nia ba su Isa al-Masih.

Su Manga Pinggalebek 22

kinapayag'in pantag sa leka na lu aku bun enggu inayunan ku su entu taman sa saki bun i tinemameng kanu manga balegkas'u manga minimatay lun.^t 21 Ugaid'a nia pidtalu nu Mapulu sa laki na 'Ganat ka den ka pedsugun ku seka lu sa mawatan, lu kanu manga taw a dikena-Yahudi.' ”

22 Na ulian nu kinadtalu ni Bulus sa entu na su manga Yahudi a 'bpamakikineg sa lekanin na namelalis silan sa “Imatayan sekanin! Di den dait a mauyag pan sekanin!” 23 Gagalu nu kabpamelalis'ilan na ibpamelabel'ilan su manga balegkas'ilan enggu ibpamedtapuyak'ilan su manga libubuk lu sa pulu sa kapegkalipunget'ilan. 24 Daka inisugu nu mapulu nu manga sundalu i pananggiten si Bulus lu kanu kampu ka enggu mapametay enggu masumalia sekanin ka enggu nin madtalu u ngin i sabapan na kabpamelalis'u manga Yahudi a sungkang sa lekanin. 25 Ugaid'a guna su 'bpagebpunan nilan den 'bpametay si Bulus na nia nin pidtalu kanu kapitan na “Ngintu, wagib a pametayn su taw sa Ruma sa apia da pan mambibitiala?”

26 Guna i nia makineg'u kapitan na linemu kanu mapulu ka nia nin pidtalu na “Ngin i pakaidan nengka sa lekanin? Kagina su nia a mama na isa bun a taw a Ruma!”

27 Daka inubay nu mapulu si Bulus ka inidsan nin sa “Edtalu ka, ngintu, taw ka a Ruma?” Na nia inisumpat'i Bulus na “Uway.” 28 Daka nia pidtalu nu mapulu na “Masela i nausal ku a kuleta asal'a mabaluy aku a taw a Ruma.” Na nia menem pidtalu ni Bulus na “Ugaid'a saki, na manga taw a Ruma i manga lukes ku.” 29 Daka namangawa mamagayas su 'bpeludsu pedsumalia sa lekanin. Apia su mapulu na nagilekan bun sa kanu kinataw nin sa taw a Ruma si Bulus kagina nakapapawik'in sekanin.

Su Kinapaadap kani Bulus lu kanu 'Bpamangukum

30 Na nia kahanda nu mapulu nu manga sundalu na matalanged'ilan u ngin i ipedsendit'u manga Yahudi kani Bulus. Tembu kanu temundug a gay na inipatawag'in su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su

---

^t 22:19-20 Na nia kinasumpat'i Bulus sa entu kanu Mapulu a su Isa al-Masih na kagina sia kanu itungan ni Bulus na basi taliman bun nu manga taw sa Awrusalim su kabpangusiat'in pantag kanu Isa al-Masih.

kaped'ilan a 'bpamangukum'u Yahudi asal'a makandidilimuda silan. Entu pan ka pinabekalan nin si Bulus ka pinaadapt'in kanilan.

23 ¹Na pidtulikan ni Bulus su 'bpamangukum ka nia nin pidtalu na "Manga lusud ku sa tian, na nailay nu Kadenan i 'bpaguyag-uyag aku sa dikena maledsik su atay ku taman kanu gay ba a nia." ²Na kanu kinakineg'i Ananias a mapulu sa langun nu 'bpamangurban kanu entu na inisugu nin kanu namedtindeg lu kanu ubay ni Bulus i tapelaken nilan pan su ngali ni Bulus. ³Na nia mambu pidtalu ni Bulus sa lekanin na "Seka na siksian ka nu Kadenan ka 'bpamagigiling ka sa wagib ka. Nagagayan ka san ka pedsugaten aku nengka sa kawagib sia kanu kasuguan ugaid'a seka bun man i sinemungkang kanu kasuguan ka ipapedtapelak aku nengka!" ⁴Na su namedtindeg a entu kanu ubay ni Bulus na nia nilan lun pidtalu na "Ngintu ka papegkayan nengka su mapulu sa langun nu 'bpamangurban a pinamili nu Kadenan?" ⁵Na nia inisawal'i Bulus na "Manga lusud ku sa tian, di ku man katawan i sekanin besen i mapulu sa langun nu 'bpamangurban ka nia man nakadalem kanu kitab na 'Da ka pedtalu sa mawag kanu 'gkaunutan nu dalepa nengka.'^u"

⁶Na katawan ni Bulus i su ped lu kanu 'bpamangukum na lusud kanu lumpukan a Sadusiyu enggu su ped menem na lusud kanu lumpukan a Parisiyu tembu pidtalu nin sa matanug i "Manga lusud ku sa tian, na saki na isa aku a lusud kanu lumpukan a Parisiyu ka wata aku bun na Parisiyu. Na pegkukumen aku saguna sabap kanu inam ku sa embibiag 'bpaluman su namamatay." ⁷Na guna madtalu ni Bulus i entu, na nagukag su manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu enggu su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu taman sa nabad su 'bpamangukum. ⁸Kagina nia paginugut'u manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu na di den embibiag 'bpaluman su namamatay enggu dala malaikat enggu ngiawa ugaid'a su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na 'bpaginugut silan pantag kanu langun nu entu. ⁹Daka 'bpagiseg bun su entu a kapegkaguligaw nilan. Na namedtindeg su ped a manga gulu nu kitab a lusud kanu lumpukan a Parisiyu ka benal a da nilan kaayuni i entu taman sa nia nilan pidtalu na "Dala katawan nami a kadupangan na mama a nia. Basi aden mimbitiala lun a malaikat udi na ngiawa."

^u 23:5 Mailay i nia sia kanu Kinaliu 22 ayat 28 sia kanu Kitab Taurat.

Su Manga Pinggalebek 23

¹⁰Guna su pegkayaw bun su kabpamagukag'ilan na nagilekan su mapulu nu manga sundalu kanu kapenggagansinga nilan kani Bulus. Daka inisugu nin kanu manga sundalu nin i agawn nilan si Bulus lu ka enggu mapananggit 'bpaluman lu sa kampu.

¹¹Na kanu magabi na mibpapayag su Mapulu kanu ubay ni Bulus sa nia nin pidtalu sa lekanin na "Pakawalaw ka i aki nengka! Inipangimbenal aku nengka sia sa Awrusalim na dait a man bun ba i enggula ka lu sa Ruma."

Su Kapegkahanda sa Kabpagimatay kani Bulus

¹²Kanu kinagkapita na mindidilimudan su manga Yahudi ka inidsapa nilan i di silan keman enggu minem taman a di nilan kaimatayan si Bulus. ¹³Na su midsasapa a entu na subela patpulu i kadakel'in. ¹⁴Na linemu silan kanu manga mapulu nu 'bpamangurban taman lu kanu 'gkangaunutan ka nia nilan pidtalu na "Midsasapa kami sa di kami keman taman a di nami kaimatayan si Bulus. ¹⁵Kagina ka maitu na sekanu enggu su 'bpamangukum na edtalu nu kanu mapulu nu manga sundalu i ipapananggit'in sia si Bulus, sa maya ta kun sa 'bpangingidsan sekanin asal'a katawan sa mapia su ipedsendit lun. Ugaid'a sia pan kanu lalan na imatayan nami den sekanin."

¹⁶Ugaid'a su entu a kagkahanda nilan na nakineg'u pakiwatan ni Bulus a wata a mama nu suled'in a babay, na linemu sekanin kanu kampu nu manga sundalu ka pidtalu nin i entu kani Bulus. ¹⁷Daka tinawag'i Bulus su isa kanu upisial'u manga sundalu ka nia nin lun pidtalu na "Unuti nu pan i kanakan a nia lu kanu mapulu ka aden pedtalun nin lun." ¹⁸Na pinananggit den nu upisial su kanakan lu kanu mapulu enggu nia nin lun pidtalu na "Tinawag aku nu bilanggu a si Bulus ka inipasigkil'in sa laki su kanakan a nia ka aden kun pedtalun nin sa leka." ¹⁹Guna su maitu na tinundan nu mapulu su kanakan lu sa bala ka inidsan nin sa "Ngin i pedtalun nengka sa laki?" ²⁰Nia nin inisumpat na "Pinamagumpungan nu manga Yahudi sa pangenin nilan sa leka i iadap si Bulus amag lu kanu 'bpamangukum ka maya ta kun sa 'bpangingidsan sekanin sa mapia asal'a katawan nilan su ipedsendit pantag sa lekanin. ²¹Ugaid'a di ka bu i entu 'bpaginuguti kagina 'bpagayanan sekanin nu labi patpulu a manga mama lu kanu lalan taman sa midsasapa silan sa di silan keman enggu minem taman

Su Manga Pinggalebek 23

a di nilan kaimatayan si Bulus. Na adil silan saguna sa kapenggula kanu entu, na nia nilan bu 'bpagingapan na u ngin i makasumpat'engka."

²²Na nia pidtalu nu mapulu sa lekanin na "Di ka pedtalu sa apia entain i inipanudtul'engka i nia sa laki." Entu pan ka pinauli nin su kanakan a entu.

Su Kinapananggit kani Bulus lu kanu Gubilnadul Piliks

²³Daka tinawag'u mapulu su dua kataw a upisial sa nia nin lun pidtalu na "Pagadil'u su dua gatus a manga sundalu enggu pitupulu a sundalu a migkukuda enggu su dua gatus a sundalu a padidilek ka enggu kanu makalu sa Kaisaria kanu uras a ikasiyaw kanu nia bun ba a magabi.

²⁴Pagadil kanu bun sa manga kuda a kagkudan ni Bulus enggu tiakapi nu a benal sekanin sa mapia kanu kasigkil'u lun lu kanu Gubilnadul Piliks." ²⁵Daka pidsulatan nu mapulu su gubilnadul sa maya ba:

²⁶"Assalamu alaikum sa leka mapulu a Gubilnadul Piliks. Su nia a salam na ebpun kani Klaudius Lisias. ²⁷Na sinigkem'u manga Yahudi su nia a mama enggu paidu sama na imatayan nilan. Na guna ku katawi i isa besen sekanin a taw a Ruma na pibpawangan nami kanu manga sundalu ku ka inilipuas'ami. ²⁸Nia ku kahanda na katawan ku u ngin i ipedsendit'ilan sa lekanin tembu inipapananggit ku sekanin lu kanu 'bpamangukum. ²⁹Na nia ku 'gkailay a ipedsendit'ilan sa lekanin na su kambimbangan pantag kanu kasuguan nilan ugaid'a dikena wagib a sabapan na kaimatay sa lekanin atawa ka kabilanggu lun.

³⁰Guna ku katawi i pegkahandan nilan 'bpagimatay su nia a mama na pinamagayasan ku sekanin mapasigkil san sa leka. Na nia ku pidtalu kanu manga 'bpamedsendit lun na san nilan iadap sa leka u ngin i ipedsendit'ilan sa lekanin. Sia bu taman. Wassalam."

³¹Na kanu kinagkagabi na pinaginugutan nu manga sundalu su inisugu kanilan sa kait'ilan kani Bulus lu sa Antipatris. ³²Na kanu temundug a gay na mimbalingan su manga sundalu lu kanu kampu. Na su manga migkukuda na initalus'ilan semigkil si Bulus. ³³Guna silan makauma sa Kaisaria na inenggay nilan su sulat kanu Gubilnadul Piliks entu pan ka initapenay nilan si Bulus lu sa lekanin. ³⁴Na kanu kinabatia nin kanu sulat na inidsan nin si Bulus sa endaw i prubinsia nin. Na guna nin katawi i taw sekanin sa Silisia ³⁵na nia nin pidtalu kani Bulus na "Pakikinegen ku su ipedsendit'ilan sa leka amaika makauma sia su

Su Manga Pinggalebek 23, 24

manga 'bpamanendit." Daka pinatamengan nin si Bulus lu kanu tulugan^v nu Hirud.

Su Kapedsendit kani Bulus lu kanu Kaadapan nu Gubilnadul Piliks

24 ¹Ulian nu namakalima gay na nakauma sa Kaisaria su mapulu sa langun nu 'bpamangurban a si Ananias apeg'u manga ped a Yahudi a 'gkangaunutan enggu su abugadu nilan a bedtuan sa Tirtulus. Daka iniadap'ilan den kanu gubilnadul su ipedsendit'ilan kani Bulus. ²Na endaw i kinapaadap kani Bulus na inebpunan mambu ni Tirtulus su bitiala a sungkang kani Bulus sa maya ba i pidtalu nin: "Mapulu a Gubilnadul Piliks na utang'ami sa leka su kalilintad a nauget'ami den 'gkagedam sia kanu kabpangulu nengka, maitu bun su manga kapembagu a ipenggulalan nengka sia kanu kagkapia nu nia a inged. ³Na 'bpanginsukulen kami a benal kanu nia ba sa apia endaw kami makambetad taman sa taman. ⁴Ugaid'a asal'a di ka den maangga sa mauget na 'bpangenin ku sa leka i pakikineg kami pan sa mangagan bu. ⁵Na nailay nami kanu nia a mama su kabpangaden nin sa kasamukan enggu su kapapedsudsuga nin kanu manga Yahudi sa apia endaw sekanin pakabpawang enggu sekanin bun i 'bpangulu kanu lumpukan a entu nu manga taw sa Nasarit.^w ⁶⁻⁸Na pegkiugan nin bun penggiabu su Suti a 'Bpagagaman tembu sinigkem'ami sekanin. Na amaika masumalia nengka sekanin na lu nengka ba katawan i benal su langun na ipedsendit'ami sa lekanin." ⁹Na 'bpagayunan nu manga Yahudi si Tirtulus taman sa ibpangimbenal'ilan su langun na ipedsendit a entu kani Bulus.

Su Kinapanindeg'i Bulus lu kanu Kaadapan ni Piliks

¹⁰Daka ginulinganan nu gubilnadul si Bulus ka enggu sekanin makadtalu. Na midtalu den mambu sekanin sa "Kasela-sela nin a gubilnadul, na katawan ku i nauget'engka den pegkukumen su maginged'ami. Sabap sa entu na sangat a 'gkalilini aku kanu kabpanindeg ku kanu ginawa ku sia kanu kaadapan nengka. ¹¹Na malemu nengka maamad i da pamun edsubela sa sapulu enggu dua gay

^v 23:35 Su nia a **tulugan** na pinatindeg pan nu nauna a Hirud a mindatu kanu timpu a kinambata kanu Isa al-Masih.

^w 24:5 Su Isa al-Masih na ebpun sekanin sa dalepa a Nasarit tembu su lumpukan nu 'bpamaginugut sa lekanin na binedtuan nu manga ped a taw sa *lumpukan nu manga taw sa Nasarit*.

Su Manga Pinggalebek 24

iganat sa kinauma ku lu sa Awrusalim asal'a makasimba aku. ¹²Na da aku nilan man mailay a mindalawana kanu apia entain lu kanu Suti a 'Bpagagaman atawa ka 'bpangaden sa kasamukan lu kanu manga walay a pedsambayanan enggu apia endaw kanu siudad. ¹³Dala man makapailay nilan sa leka a amadan kanu ipedsendit'ilan sa laki. ¹⁴Ugaid'a benal i pedsimban ku su Kadenan nu kalukesan nami sia kanu ukit'u panduan nu Mapulu. Na nia kataw nu manga taw a nia na dikena pakatidtu su entu. Ugaid'a 'bpaginugutan ku bun su langun na namakasulat kanu kasuguan nu Musa enggu su Kitab a Inisulat'u Manga Nabi. ¹⁵'Gkainam ku a pambibiagen nu Kadenan 'bpaluman su namamatay pagidsan pan i matidtu enggu dikena matidtu a mana bun su 'gkainam'u manga taw a nia. ¹⁶Kagina ka maitu na tatap ku 'bpaginapasesan sa di aku makangguniat sa mawag sa kanu adapan nu Kadenan enggu kanu manga taw. ¹⁷Ulian nu namakapila lagun a dala aku lu sa Awrusalim na mimbalingan aku ka sinigkilan ku sa tabang^x su manga pagidsan ku a Yahudi enggu migkurban aku bun lu kanu Kadenan. ¹⁸Na gagalu nu kapenggula ku sa nia na nauman aku nilan lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Na natalutup ku den su adat-betad a kabpelimpiau. ¹⁹Na paidu bu i taw lu enggu dala bun sinemamuk. Ugaid'a aden ped lu a Yahudi a ganat sa Asia, na silan i dait a sinemia ka enggu silan i makapanudtul kanu ipedsendit'ilan a nia sungkang sa laki amaika aden menem. ²⁰Atawa ka nia idsan na su taw sia a natabu u ngin ba i nailay nilan a mawag a pinggalebek ku guna aku makapangadap kanu 'bpamangukum. ²¹Na nia nilan basi da kalilini na su kinadtalu ku sa matanug sia kanu kaadapan nilan sa 'Pegkukumen aku sia saguna sabap sa 'bpaginugut aku sa embibiag 'bpaluman su namamatay.' ”

²²Na andang a katawan den nu Gubilnadul Piliks u ngin i 'bpaginugutan nu 'bpamangunut kanu Isa al-Masih tembu inisundul'in muna su kapegkukum sa nia nin pidtalu na “Katawan nu u ngin i kukuman ku amaika makauma sia su mapulu nu sundalu a si Lisias.” ²³Guna su maitu na inisugu nin kanu kapitan i patamengan si Bulus ugaid'a enggan sekanin sa paidu a kambaya-baya enggu sugutan su manga pakat'in a pegkiug pegkakap enggu pedtabang sa lekanin.

---

^x 24:17 Su nia a **tabang** na kuleta a inenggay nu manga lumpukan nu manga taw a dikena-Yahudi a 'bpaginugut kanu Isa al-Masih sa kanu manga miskinan a Yahudi a 'bpamaginugut lu sa Awrusalim.

Su Kinalu ni Bulus kani Piliks enggu Drusila

²⁴Na guna maipus su namakapila gay na nakauma si Piliks enggu su kaluma nin a si Drusila a isa bun a Yahudi. Na inipalapit'i Piliks si Bulus ka pinakikineg'ilan sa mapia su kadtalu nin pantag kanu kabpaginugut kanu Isa al-Masih. ²⁵Ugaid'a gagalu nu kapedsinantal'i Bulus pantag kanu matidtu a galebekan, su kakumpen kanu ginawa enggu su mauma a kukuman nu Kadenan kanu manusia na naadenan na gilek si Piliks taman sa nia nin nadtalu na "Awa ka muna sia ka ipatawag ku bu seka amaika aden mapia a kutika ku." ²⁶Saleta na 'gkainam bun ni Piliks i sisipan sekanin ni Bulus sa kuleta tembu tatap'in ipapedtawag ka enggu nin makambitiala. ²⁷Ugaid'a kanu ulian nu nakadua lagun na nasambian si Piliks ni Pursius Pistus. Na sabap kanu kiug'i Piliks sa mapia i ginawa nu manga Yahudi sa lekanin na pinadtaday nin si Bulus lu kanu bilangguan.

Su Kinaadap'i Bulus kanu Gubilnadul Pistus

25 ¹Na nakauma si Pistus kanu siudad a Kaisaria a sakup'u pegkamalan nin a prubinsia. Na naipus su nakatelu gay na linemu sekanin sa Awrusalim. ²Na su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi na iniadap'ilan kanu gubilnadul su manga ipedsendit'ilan kani Bulus. Inibpaliugat'ilan lun ³mangeni i ipapananggit'in si Bulus lu sa Awrusalim ka pegkahandan nilan i kapagayan nilan lun lu sa lalan ka enggu nilan kaimatayan. ⁴Ugaid'a nia inisumpat'i Pistus kanilan na "Si Bulus na lu nabilanggu sa Kaisaria na mangagan aku bun lu embalingan. ⁵Kagina ka maitu na suguti nu a makaunut sa laki lu sa Kaisaria su ped a 'gkangaunutan nu ka lu nilan iadap su ipedsendit'u kanu mama a entu amaika aden pinggula nin a mawag."

⁶Ulian na kinadtangen ni Pistus sa Awrusalim sa namakawalu gay atawa ka namakasapulu gay na entu pan ka mimbalingan sekanin sa Kaisaria. Kanu temundug a gay na minayan sekanin lu kanu pegkukuman taman sa inipatawag'in si Bulus asal'a makaadap sa lekanin. ⁷Guna makauma lu si Bulus na linibet sekanin nu manga Yahudi a namakauma ganat sa Awrusalim. Iniadap'ilan su manga maugat a ipedsendit'ilan lun ugaid'a dala amadan nilan kanu langun

Su Manga Pinggalebek 25

nu entu. ⁸Ugaid'a inipaninideg'i Bulus i ginawa nin sa nia nin pidtalu na "Da man pinggalebek ku a sungkang kanu manga kitaban nu manga Yahudi atawa ka sungkang kanu Suti a 'Bpagagaman atawa ka sungkang kanu Sultan sa Ruma." ⁹Na nia pegkiugan ni Pistus na mapia i ginawa nu manga Yahudi sa lekanin tembu inidsan nin si Bulus sa "Kalilinian nengka a lu ka makasangul sa Awrusalim asal'a lu ku mambibitjala su manga ipedsendit'ilan sa leka?" ¹⁰Na nia mambu inisumpat'i Bulus na "Nia aku den kanu adapan nengka ka seka i inibetad'u Sultan sa Ruma a makakukum sa laki tembu dait a sia aku bun makukum. Na 'gkasabutan nengka sa mapia i dala pinggula ku a kadupangan kanu manga Yahudi. ¹¹Amaika aden pinggula ku a mawag a mapakay a imatay sa laki na di ku man palalaguyan su kapatay. Ugaid'a amaika dikena benal su ipedsendit'ilan sa laki na di dait a inggay aku sa kanilan. Kagina ka maitu na u mapakay na lu aku manudtul kanu Sultan sa Ruma." ¹²Guna su maitu na inimbitjala ni Pistus su manga upisial'in taman sa nia nin inisumpat kani Bulus na "Kagina ka pinangeni nengka i lu ka manudtul kanu Sultan sa Ruma na lu ku seka pananggiten."

Su Kinambitjala ni Pistus kanu Datu Agripa pantag kani Bulus

¹³Na kanu namakapila gay na nakauma sa Kaisaria si Datu Agripa^y a kaped'in su suled'in a babay a si Birinis ka kinakap'ilan si Pistus. ¹⁴Kanu kinadtangen nilan lu kanu entu a manga gay na pidsinantal'i Pistus kanu datu su pantag kanu ipedsendit kani Bulus. Nia nin pidtalu na "Aden sia bilanggu a natabun ni Piliiks. ¹⁵Na kanu lu aku pan sa Awrusalim na su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaanutan nu manga Yahudi na iniadap'ilan sa laki su ipedsendit'ilan sa lekanin enggu pinangeni nilan i sugaten sa kawagib ka enggu sekanin masiksa. ¹⁶Ugaid'a nia ku pidtalu sa kanilan na dikena ula-ula nu manga taw a Ruma i ipakegkem kanu ped su apia entain a taw a 'gkasenditan taman sa di pan makapagadapa su pedsendit enggu su pedsenditan ka aden man kutika a inenggay kanu pedsenditan sa kapaninideg'in kanu ginawa nin. ¹⁷Guna su maitu na kanu kinauma nilan langun sia na da ku den silan angga, ka kanu temundug bun a gay na minayan aku lu kanu

---

^y 25:13 **Datu Agripa** Na nia ba su Ikadua a Hirud Agripa. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Hirud sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

Su Manga Pinggalebek 25, 26

pegkukuman ka inipatawag ku su mama a entu a si Bulus. ¹⁸ Ugaid'a guna den silan mamakapagadapa na da nilan senditi sekanin sa apia ngin a kamustakilan a mana su antapan ku. ¹⁹ Nia nilan bu ipebpalawa sa lekanin na pantag kanu agama nilan enggu su taw a bedtuan sa Isa. Minatay den i entu ugaid'a ipedtegel bun ni Bulus i mimbibiag sekanin 'bpaluman. ²⁰ Kagina ka di ku 'gkasigulu u panun i kataw ku pantag kanu entu a pebpapalawan nilan na inidsan ku si Bulus sa u miug sekanin na lu embitalan sa Awrusalim su ipedsendit' ilan lun. ²¹ Ugaid'a da kiug si Bulus enggu pinangeni nin i su Sultan bu i mataw kanu nia a bitiala. Na tembu pinatamengan ku sekanin taman sa di pan makaadap lu kanu Sultan." ²² Daka nia pidtalu ni Agripa kani Pistus na "Kiugan ku makikineg su nia a taw." Na nia inisumpat'i Pistus na "Makineg'engka sekanin namag."

Su Kinapananggit kani Bulus lu kani Agripa

²³ Na kanu temundug a gay na nakauma si Agripa enggu si Birinis a pibpalasan a benal su kinauma nilan. Linemudep silan kanu pembatunan sa pakalagian a ped' ilan su manga mapulu nu sundalu enggu su badtug a manga taw kanu siudad a Kaisaria. Daka inisugu ni Pistus i pananggiten lu si Bulus. ²⁴ Na nia pidtalu ni Pistus na "Datu Agripa taman kanu langun na taw a nakatalabuk sia sa lekitanu na nia den su mama a pedsenditan nu langun nu Yahudi kanu nia a dalepa magidsan i lu sa Awrusalim sa nia nilan ibpelalis na di den dait a mauyag pan sekanin sa mauget. ²⁵ Ugaid'a su laki lun na da demun nailay ku sa lekanin a wagib a kaimatay lun. Na kagina ka nia nin kiug na su Sultan sa Ruma i mataw kanu ipedsendit lun na nagkahanda ku i ipapananggit ku sekanin lu. ²⁶ Ugaid'a dala talanged a makasulat ku kanu Sultan pantag sa lekanin. Kagina ka maitu na pinananggit ku sekanin sia kanu kaadapan nu, labi-labi den sa leka Datu Agripa, ka enggu aden makasulat ku ulian na kasumalia tanu sa lekanin. ²⁷ Kagina nia ku lun kasabut na dikena wagib a pananggiten su bilunggu lu kanu Sultan sa da pan talanged a ipedsendit lun."

Su Kinapanindeg'i Bulus kanu Adapan ni Datu Agripa

26 ¹ Na nia pidtalu ni Agripa kani Bulus na "Pedsugutan ka den sa makadtalu ka." Daka inikayang'i Bulus su lima nin entu pan ka inipanindeg'in i ginawa nin sa nia nin pidtalu na ² "Datu

Su Manga Pinggalebek 26

Agripa, mapia i nia ka san ku pakapaninideg i ginawa ku saguna kanu kaadapan nengka pantag kanu langun na ipedsendit'u manga Yahudi sa laki ³kagina katawan nengka sa mapia su adat-betad'u manga Yahudi enggu su 'gkabpapalawan tanu. Kagina ka maitu na 'bpangenin ku sa leka i ukai ka pan su atay nengka sa kapakikineg'engka sa laki. ⁴Na katawan den nu langun nu manga Yahudi su galebekan ku iganat kanu manguda aku pan magidsan i lu kanu dalepa ku enggu lu sa Awrusalim. ⁵Na nauget aku nilan den katawan enggu amaika miug silan na makapangimbenal aku nilan sa amung aku kanu istriktu a benal a lumpukan nu agama tanu a su lumpukan a Parisiyu. ⁶Na pegkukumen aku saguna sabap sa 'gkainam ku su inibpasad'u^z Kadenan kanu manga kaapu-apuan tanu. ⁷Na nia bun ba a pasad i 'gkainam'u sapulu enggu dua a tribu tanu a Israil kanu kapedsamikal'ilan pedsimba kanu Kadenan sa magabi sa malamag. Ugaid'a sabap kanu nia a inam ku Datu Agripa, na pinangadenan aku nu manga Yahudi sa bitiala. ⁸Enduken ka malegen sa lekanu i kapaginugut'u sa mapakay a pambibiagen nu Kadenan su namamatay? ⁹Apia saki paganay na nia ku kataw lun na dait a enggulan ku su langun na magaga ku sa kasungkang ku kanu ingala nu Isa sa Nasarit ¹⁰taman sa pinggula ku man i entu lu sa Awrusalim. Na madakel i nakapabilanggu ku a 'bpamaginugut kanu Isa sabap sa aden kawagib ku a inenggay sa laki nu manga mapulu nu 'bpamangurban. Na isa aku bun a nakaayun sa kasugat kanilan sa kawagib sa kapatay. ¹¹Tatap ku 'bpagangayan su manga walay a pedsambayanan ka pedsiksian ku silan sa nia ku kahanda na mapeges ku silan edtalu sa sungkang kanu Isa. Na sabap kanu libuteng'u atay ku kanilan na apia su siudad kanu ped a dalepa na pibpawangan ku ka pinamungkaidanan ku su 'bpamaginugut."

Su Kinadsinantal'i Bulus kanu Sabapan nu Kinapaginugut'in (Su Manga Pinggalebek 9:1-19; Su Manga Pinggalebek 22:6-16)

¹²Na pidtalu pan ni Bulus i "Na entu ba i sabapan na kinaangay ku lu sa Damaskus a it ku su sulat a ebpun kanu manga mapulu nu

---

^z 26:6 Su inibpasad a nia na nia ba su 'bpangingapan nu manga Yahudi a su Masih a sugun nu Kadenan kanilan asal'a makalipuas silan. Nia ba a entu 'bpaginugutan ni Bulus na su Isa na su Masih. Na malipuas su taw kanu kasiksian nilan sia makanggulalan kanu kasalig'ilan kanu Isa al-Masih.

Su Manga Pinggalebek 26

'bpamangurban a 'bpagenggay sa laki sa kawagib sa kasigkem ku kanu apia entain a 'bpaginugut kanu Isa. ¹³Na kanu uras a maudtu sa kanu kabpelu ku Datu Agripa, na nailay ku su sigay a ganat sa sulega a matayaw pan sa senang. Na nakasumpit kanu embala-bala sa laki taman kanu manga tagapeda ku 'bpelakaw. ¹⁴Na langun nami na nakadudsum kanu lupa enggu aden nakineg ku a suala a pedtalu sa laki sa basa a Hibru sa 'Saul, Saul, enduken ka 'bpamungkaidan aku nengka? Seka bun i kagkaidan kanu penggulan nengka a nan ka mana ka 'bpanipa sa madidis.' ¹⁵Na nia ku mambu inidsa na 'Hu Mapulu, entain ka?' Na nia nin inisumpat na 'Saki su Isa a 'bpamungkaidanan nengka. ¹⁶Na edtindeg ka, ka nia ku kahanda kanu kinabpayag ku sa leka na pinamili ku seka a mapanunugu ku enggu makapangimbenal kanu kinailay nengka sa laki saguna enggu su da pan mauma a makapailay ku sa leka. ¹⁷Ilipuas ku seka lu kanu maginged'engka a manga Yahudi enggu lu kanu manga taw a dikena-Yahudi a mamungkaid sa leka. Pedsugun ku seka lu kanilan ¹⁸ka enggu 'gkaukan su manga mata nilan ka enggu silan makasangul kanu maliwanag ebpun kanu malibuteng taman sa makambaya-baya silan kanu bagel'u Datu na Giadsal. Kanu maya ba a ukit na maampun su manga dusa nilan taman sa makalusud silan kanu manga taw a pinapagikelas sia makanggulalan kanu kasalig'ilan sa laki.'

Su Kinadsinantal'i Bulus kanu Galebekan nin

¹⁹"Na entu ba i sabap'in Datu Agripa, i kinapaginugut ku kanu inipayag sa laki ebpun sa sulega. ²⁰Na lu aku minuna nangusiat sa Damaskus entu pan ka sa Awrusalim taman den kanu langun nu dalepa kanu lusud'u Yudia, maitu bun lu kanu manga taw a dikena-Yahudi. Na inipangusiat ku i dait a edtataubat silan enggu semangul silan kanu Kadenan. Ipaamad'ilan sia kanu manga galebek'ilan i benal a midtataubat den silan. ²¹Na nia ba i sabapan na kinasigkem'u manga Yahudi a nia sa laki lu kanu Suti a 'Bpagagaman taman sa kiugan aku nilan mimatay. ²²Ugaid'a pedtabangan aku nu Kadenan taman saguna tembu pedtindeg aku pamun sia a 'bpangusiat kanu langun nu manga taw magidsan pan i balapantag enggu dikena balapantag. Dala salakaw a pedtalun ku nia tabia na u ngin i naalung'u Nabi Musa enggu su ped pan a manga nabi a manggula ²³nu Masih a dait a malasay sekanin

Su Manga Pinggalebek 26, 27

enggu matay. Naalung'ilan bun i sekanin i muna-muna a embibiag a di den matay 'bpaluman taman sa kaliwanagan nin su itungan nu langun nu taw magidsan pan i Yahudi enggu dikena-Yahudi pantag kanu kalipuasan."

²⁴Na pedtalu-talu pamun si Bulus kanu kabpaninindeg'in kanu ginawa nin na midtalu sa matanug si Pistus sa "Buneg ka Bulus! 'Gkabuneg ka nu subela a nasabutan nengka." ²⁵Ugaid'a nia inisumpat'i Bulus na "Hu mapulu a Gubilnadul Pistus, dikena aku 'gkabuneg ka nia ku bu pedtalun a nia na su bantang. Na benal a nanggula su nia. ²⁶Apia si Datu Agripa na katawan nin i pedtalun ku ba a nia kagina dikena inipagena su nia a nanganggula. Tembu dala geda-geda ku sa kapedtalu ku kanu langun nu nia. ²⁷Datu Agripa, 'bpaginugut ka kanu manga nabi? Katawan ku bun man i 'bpaginugut ka." ²⁸Daka nia inisawal'i Datu Agripa kani Bulus na "Nia nengka kataw na malemu i kapapaginugut'engka sa laki kanu Masih?" ²⁹Na nia inisawal'i Bulus na "Magidsan pan i mangagan atawa ka mauget na nia ku 'bpangeni-ngenin kanu Kadenan na seka taman kanu langun nu manga taw a 'bpamakikineg sa laki saguna na makailing sa laki a mabaluy bun a makapaginugut kanu Isa ugaid'a di den silan kasangkalian a maya sa laki a nia."

³⁰Daka midtindeg su datu enggu su gubilnadul maitu bun si Birinis enggu su manga tagapeda nilan. ³¹Guna silan makaliu na nia nilan nadtalu na "Su mama a nia na dala pinggula nin a dait a kaimatay lun atawa ka kabilanggu nin." ³²Nia pidtalu ni Agripa kani Pistus na "U da bu man pangeni nu mama a nia i lu pananggiten su bitiala nin kanu Sultan sa Ruma na mapakay den man a makaliu sekanin."

Su Kinapananggit kani Bulus sa Ruma

27 ¹Na guna su nia napagitung'u 'gkangaunutan na isigkil kami lu sa Italia kanu Sultan sa Ruma na si Bulus enggu su ped a manga bilanggu na inisalig kani Hului a kapitan nu bataliun nu sundalu a bedtuan sa "Bataliun nu Sultan sa Ruma." ²Nageda kami kanu kapal a ebpun sa Adramitium ka magan den pengganat 'bpawang kanu manga pantalan sa prubinsia a Asia. Na ped'ami si Aristarkus a taw sa siudad a Tisalunika sa kanu prubinsia a Masidunia. ³Kanu temundug a gay na nakadunggu kami sa Sidun. Mapia i palangay ni Hului kani Bulus ka sinugutan nin si Bulus a makakap'in su manga pakat'in lu asal'a

Su Manga Pinggalebek 27

kadtabangan nilan sekanin kanu ngin a nasisita nin. ⁴Na iganat lu na linemayag kami menem a lu kami minukit kanu bala nu punul'u^a Saiprus kagina 'gkadalungan nin su sambel a 'gkasumbak'ami. ⁵Na nakaukit kami lu kanu pantag'u Silisia enggu Pampilia taman sa nakauma kami sa Mira a ciudad'u prubinsia a Lisia. ⁶Na lu ba nauman nu kapitan nu sundalu su kapal a ebpun sa Aliksandria a lu pebpawang sa Italia. Daka pinaalat kami nin lu mapapageda.

⁷Na malumbat a benal su kabpelayag'ami kagina mabandes su sambel taman sa nakagaus sa namakapila gay entu pan ka nakapantag kami sa Sinidus. Na sinemibay kami ka lu kami minukit kanu pantag'u Salmun taman sa tinemalus kami lu kanu bala nu Krita ka enggu kami makadalung kanu sambel. ⁸Na lu kami tinemuntul kanu mag sa dedsan apia 'gkapasangan kami 'bpelayag taman sa nakadunggu kami lu kanu dalepa a bedtuan sa Mapia a Pantalan a masupeg kanu ciudad a Lasia. ⁹Na sabap kanu kinaangga nami na naipus su mapia a timpu na kabpelayag tembu sinapalan silan ni Bulus ¹⁰sa nia nin pidtalu kanilan na "Manga pakat, su kapegkailay ku lun na dikena mapia su kabpelayag tanu a nia. Ka mana nia nin kasangulan na kabinasan kanu manga lulan tanu enggu kanu kapal taman den kanu umul tanu." ¹¹Ugaid'a nia pinakikineg'u mapulu nu manga sundalu na su kadtalu nu kapitan nu kapal enggu su kigkuan lun kumin kanu kadtalu ni Bulus ¹²kagina su pantalan a entu na dikena mapia a papedtelenan kanu timpu na kapembalat. Tembu minayun su kadakelan sa temalus silan lemayag sa kanu inam'ilan a makauma silan sa Pinisa a isa a pantalan lu sa Krita a nakasangul sa sedepan ka mapia kun a papedtelenan kagina nakadalung sa sambel.

Su Kinambagyu sa Mabagel

¹³Guna sanggiup su malubay a sambel a ganat sa laya, na nia nilan lun kataw na makatalus su kahanda nilan. Daka binatang nilan su palibatu nu kapal ka tinemuntul silan lemayag kanu masupeg sa dedsan nu Krita. ¹⁴Ugaid'a da matana-tana na sinemanggiup su mabandes a sambel sa kapuluan a ebpun sa balangkayan sa sebangan. ¹⁵Na guna

---

^a 27:4 Su **punul** na nabalibet'a ig a nia nin maena sa basa a English na *island* enggu sa basa a Tagalog na *isla*.

Su Manga Pinggalebek 27

masugat'u sambel su kapal na di nin 'gkagaga pedsumbak. Sabap kanu entu, na midtatanggunut kami den mambu kanu sambel sa apia endaw den makasangul. ¹⁶Na guna kami makadalung lu kanu manaut a punul a bedtuan sa Kauda na inisampaw nami su awang a pedtundanen nu kapal ugaid'a napasangan kami kanu kinanggalebek'ami sa entu. ¹⁷Entu pan ka binalud'ilan sa tali su lawas'u kapal ka enggu di 'gkagubal. Na inibaba nilan su layag'u kapal kagina 'gkagilekan silan sa basi makasendad kami lu kanu pamedtadan a mimbakulud kanu didalem'u lagat lu sa Sirti. Guna su maitu na midtatanggunut kami bun kanu sanggiup'u sambel. ¹⁸Na 'bpagiseg bun su kapegkapasang'u kapembagyu tembu kanu kinagkapita na inebpunan nilan mangidtug su manga lulan lu kanu lagat. ¹⁹Daka kanu temundug menem a gay na inidtug'ilan bun su ped a kagamitan nu kapal. ²⁰Guna su namakapila gay na dala nami bun mailay su senang atawa ka manga bitun, na naawan kami den na inam sa kalipuas'ami ka da bun pinda nu mabandes a sambel.

²¹Sabap kanu malu nauget a dala nilan kakan, na midtindeg si Bulus lu kanu kaadapan nilan ka nia nin pidtalu na "Manga tagapeda ku, u pinakikineg aku nu bu man sa di tanu pan mawa sa Krita na kaabungan i maya ba a manggula. ²²Ugaid'a nia ku bu madtalu sa lekanu na pakabagel'u su ginawa nu ka da man kagkaidan sa lekitanu ka su kapal bu i mabinasa. ²³Ka kagina magabi na midtindeg kanu ubay ku su malaikat'u Kadenan a pedsimban ku enggu pendatu sa laki. ²⁴Nia nin pidtalu sa laki na 'Da ka 'gkagilek Bulus! Dait a maadap'engka su Sultan sa Ruma enggu sabap kanu limu nu Kadenan sa leka na ilipuas'in bun su langun na ped'engka kanu nia a kapal.' ²⁵Kagina ka maitu manga pakat, na embageli nu i ginawa nu. Kagina pedsaligan ku su Kadenan sa matuman su langun na pidtalu nin sa laki. ²⁶Ugaid'a makasendad tanu kanu isa a punul."

²⁷Na kanu luk i gay kanu ikasapulu enggu pat kamagabi a kapedsedseg'u sambel sa lekami lu kanu Lagat sa Adria na nadsagipa nu manga palalayag i masupeg kami den sa dedsan. ²⁸Guna su maitu na tinembu nilan sa tali su lagat daka natawan nilan i duapulu lepa i kadalem'in. Guna menem su nakaiseg-iseg kami na tinembu nilan menem 'bpaluman. Na natawan nilan i sapulu enggu lima lepa bun den i kadalem'in. ²⁹Sabap sa makagilek a makasendad kami kanu manga

Su Manga Pinggalebek 27

watu, na iniulug'ilan su pat timan a palibatu lu kanu ulinan nu kapal enggu pinangeni-ngeni nilan i 'gkapita den. ³⁰Daka su manga palalayag na pegkiug silan 'bpagawa kanu kapal taman sa inibaba nilan su awang lu kanu ig enggu 'bpamagigiling silan sa ipembaba nilan su manga palibatu lu kanu lulung'u kapal. ³¹Ugaid'a nia pidtalu ni Bulus kanu kapitan enggu su manga sundalu nin na "Amaika mamangawa su manga palalayag sia kanu kapal na di kanu makalipuas." ³²Daka tinebped'u manga sundalu su tali nu awang ka pinadtaday nilan den i entu kanu lagat.

³³Na kanu kasisi na mapita na pinamitialan ni Bulus silan langun sa keman pan silan sa nia nin pidtalu na "Saguna na nakasapulu enggu pat gay den i kabpagingapa nu u ngin i manggula na apia paidu na da kanu pamun makakan. ³⁴Tembu ba 'bpangenin ku sa lekanu i kan kanu pan ka enggu kanu pegkabagel enggu malipuas. Ka apia man sawalu kanu buk'u na dala makulang lun." ³⁵Ulian na kinadtalu ni Bulus sa nia na kinemua sekanin sa pan enggu midsukul-sukul kanu Kadenan lu kanu kaadapan nilan. Na pidtebi-tebi nin su entu ka kineman silan. ³⁶Daka migkabagel su manggiginawa nilan taman sa namakakan silan langun. ³⁷Na dua gatus enggu pitupulu enggu nem kami langun lu kanu kapal. ³⁸Guna su nangaugug den silan na inidtug'ilan menem su manga bantad lu kanu lagat ka enggu pegkapekgag su kapal.

Su Kinabinasa nu Kapal

³⁹Na nia nin kinagkapita na aden nailay nilan a kalupan a di nilan katawan ugaid'a aden bun nadsagipa nilan a nakasuk a lagat a aden dedsan nin. Na nia nilan napagitung na basi mapakay a idunggu nilan lu su kapal. ⁴⁰Kagina ka maitu na tinebped'ilan su iket'u manga palibatu taman sa tinagak'ilan den i entu lu kanu lagat. Na inibaba nilan su suwil'u kapal enggu inipulu nilan menem su layag ka enggu pakasedseg'u sambel su kapal lu kanu dedsan. ⁴¹Ugaid'a nakasendad su lulung'u kapal lu kanu mimbakulud a pedtad kanu didalem'u lagat. Guna su maitu na di pakaawa su kapal taman sa nabinasa su ulinan nin ka 'gkasugat'u mabagel a bagel. ⁴²Na pegkahaman nu manga sundalu 'bpagimatay su manga bilanggu ka enggu da den makalanguy kanilan lu kanu dedsan enggu makapalalaguy. ⁴³Ugaid'a nia kiug'u kapitan nu manga sundalu na makalipuas si Bulus. Na inisapal'in su

Su Manga Pinggalebek 27, 28

kagkahanda a entu nu manga sundalu nin. Entu pan ka pinatibpu nin muna su manga mataw mamelanguy asal'a makalu silan sa tepad. ⁴⁴Su ped menem a di mataw lemanguy na pinakua nin kanu papan atawa ka su manga nangatebi a ebpun kanu kapal ka enggu nilan kanggampanan. Na nia ba i ukit a kinatepad'ilan langun lu kanu dedsan sa dala nagkaidan kanilan.

Su Kinatepad'i Bulus enggu su manga Tagapeda nin kanu Punul'u Malta

28 ¹Na guna kami den makatepad sa dedsan na aden nakadtalu sa lekami sa su entu a punul na Malta. ²Mapia gaid i palangay a inipailay sa lekami nu manga taw kanu entu a dalepa. Na minumbal silan sa tumeg ka enggu kami makadtilalang ka dinemadsang su ulan. ³Na namelimud si Bulus sa kayu ka inilaleg'in lu kanu tumeg. Ugaid'a kanu kabpelaleg'in na aden bisa a nipay a linemi kanu kayu kagina nayawan daka tinuka nin su lima ni Bulus. ⁴Guna mailay nu manga taw lu su nipay a nakadtatambitin kanu lima ni Bulus na nia pidtalu nu uman i isa na "Natatalanged a talibunu i mama a nia. Nakalipuas mambu sekanin lu kanu lagat ugaid'a di sekanin makalipuas kanu kukuman sa lekanin." ⁵Ugaid'a pinubpug'i Bulus su nipay lu kanu apuy a da bun sekanin kagkaidi. ⁶Na 'bpagangapan nilan su kabpelebag'u lima ni Bulus atawa ka katekaw nin demun maudtang ka matay. Na malu natana-tana bun i kabpagingapa nilan lun ugaid'a da bun 'gkanggula ni Bulus. Daka salakaw menem i napagitung'ilan sa nia nilan nadtalu na "Isa sekanin a kadenan!"

⁷Na su mapulu nu entu a dalepa na bedtuan sa Publius a aden manga lupa nin a masiken kanu natepadan nami. Na pinatalus kami nin kanu walay nin enggu pidsakaw-sakaw kami nin kanu dalem'u nakatelu gay. ⁸Kanu entu a timpu na 'bpagiga bu su ama ni Publius ka pegkayaw enggu pedtagudu. Na kinakap'i Bulus lu kanu bilik'in ka nangenin-ngeni sekanin entu pan ka dinapenetan nin su ama ni Publius, na migkapia mambu sekanin. ⁹Sabap kanu nia a nanggula na su ped a manga taw a aden sakit'in kanu entu a dalepa na namelu ka napagamut taman sa migkakapia bun mambu silan. ¹⁰Na madakel i inenggay nilan sa lekami. Na guna mauma su kabpelayag'ami na inilulan nilan su langun nu nasisita nami sa kabpelayag.

Su Manga Pinggalebek 28

Su Kinalu ni Bulus sa Ruma

¹¹Na namakatelulu ulan pan i naipus na entu pan ka linemayag kami menem. Nia nami napagedan na su kapal sa Aliksandria a midtangen sa Malta kanu timpu a kapembagyu. Su kapal a entu na nia nakaukil kanu lulung'in na su leping a balahala a bedtuan sa Kastur enggu Puluks.

¹²Ulian nu kinaganat'ami sa Malta na nakadunggu kami kanu siudad a Sirakus taman sa midtangen kami pan lu sa nakatelulu gay. ¹³Na iganat lu na tinemalus kami menem lemayag taman sa nakauma kami sa Rigium. Na kanu temundug a gay na sinemanggiup su sambel a ebpun kanu laya tembu tinemalus kami lemayag. Na kanu ikadua nin gay na nakauma kami sa Putiuli. ¹⁴Na aden nailay nami lu a 'bpamaginugut enggu pinangenggat kami nilan sa edtangen kami pan lu sa sakapadian. Entu pan ka tinemalus kami lemalag 'bpawang sa Ruma na nia ba i ukit a kinauma nami sa Ruma.

¹⁵Na guna makineg'u 'bpamaginugut sa Ruma i pakauma kami lu na su ped na linemu silan sa Padian ni Apius^b enggu su ped menem na lu sa Tris Tabirnas^c ka 'bpagalawn kami nilan. Na guna silan mailay ni Bulus na midsukul-sukul sekanin kanu Kadenan taman sa migkabagel su manggiginawa nin.

Su Kinauma ni Bulus enggu su manga Tagapeda nin lu sa Ruma

¹⁶Na guna kami den makauma sa Ruma na sinugutan si Bulus sa apia endaw sekanin miug 'gkaleben. Ugaid'a aden bu sundalu a pedtameng sa lekanin.

¹⁷Ulian nu ikatelulu gay na inipatawag'i Bulus su 'gkangaunutan nu manga Yahudi lu. Guna su nalimud-limud den silan na nia nin pidtalu kanilan na "Manga lusud ku sa tian, apia da man pinggula ku a sungkang kanu manga ped ku a Yahudi atawa ka sungkang kanu manga adat-betad'u manga kaapu-apuan tanu na binilanggu aku lu sa Awrusalim enggu inipakegkem aku kanu gubilnu nu Ruma. ¹⁸Na guna aku kapangingidsai nu manga upisial'u manga taw sa Ruma na pegkiugan aku nilan pabpeluu kagina dala nailay nilan a sabapan a kaimatay sa laki. ¹⁹Ugaid'a guna su dala

^b 28:15 Su Padian ni Apius na manga pitupulu kakilumitru i kawatan nin sa Ruma.

^c 28:15 Su Tris Tabirnas na manga limapulu enggu telu kakilumitru i kawatan nin sa Ruma.

Su Manga Pinggalebek 28

kiug su manga Yahudi sa entu na nakategel ku mambu i sia ku makaadap kanu Sultan sa Ruma su ipedsendit'ilan sa laki. Na apia ka maitu na dala kahanda ku sa pangadenan ku sa bitiala su manga saka-inged ku. ²⁰Nia ba i atag a kinapatawag ku sa lekanu ka enggu tanu makambibitiala enggu asal'a katawan nu i nia kinapawik sa laki sa lantay-lantay na sabap kanu salig ku kanu Masih a 'gkapangingalap'u manga taw a Israil." ²¹Na nia nilan inisumpat kani Bulus na "Da man natalima nami a sulat ebpun sa Yudia pantag sa leka. Maitu bun su manga suled tanu a nakauma sia na dala nakapanudtul atawa ka nakadtalu sa apia ngin a mawag pantag sa leka. ²²Ugaid'a pegkiugan nami 'bpakikineg u ngin i panduan nengka kagina katawan nami i apia endaw a manga taw na pedtalu sa sungkang kanu nia a lumpukan."

²³Daka namili silan sa gay a kambibitiala nilan kani Bulus. Na guna mauma su entu a gay na madakel a taw i linemu kanu pegkalebenan ni Bulus. Na iganat sa mapita taman sa magabi na pedsinantalen nin bu su pantag kanu kapendatu nu Kadenan. Pinagapas'in i makapapaginugut'in silan kanu Isa al-Masih sa ukit a kinapailay nin kanilan kanu kasuguan nu Musa enggu su kitab a inisulat'u ped pan a manga nabi. ²⁴Na aden nakapapaginugut'in enggu aden bun dala paginugut. ²⁵Na sabap sa da silan pamagayun na namanguli silan. Ugaid'a kanu kapengganat'ilan na nia pidtalu ni Bulus na "Benal su pidtalu nu Suti a Ruh kanu katupuan tanu a sia nakanggulalan kanu Nabi Isayas a

²⁶'Lu ka kanu manga taw a nia ka edtalu ka kanilan i

"Matag silan 'bpakikineg 'bpamikal na dala
'gkatuntayan nilan.

Matag silan 'bpangingilay 'bpamikal na dala
'gkailay nilan.

²⁷Kagina su nia a manga taw na malegen den makatuntay.

Malegen makakineg su manga tangila nilan
enggu di nilan pembelaten su mata nilan.

Ka u dikena bu man maitu na makailay su mata nilan,
makakineg su tangila nilan enggu makakenal su
pamikilan nilan

taman sa edtaubat silan enggu pagkapihan ku silan." 'd"

---

^d 28:26-27 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 6 ayat 9 taman sa 10.

Su Manga Pinggalebek 28

28-29 Na nia pan pidtalu ni Bulus na “Kagina ka maitu na dait a kasabutan nu i su kalipuasan a ebpun kanu Kadenan na nakapayag den kanu manga taw a dikena-Yahudi enggu pakikinegen nilan su entu!”

30 Ulian nu entu na manga dua lagun i kinagakakaleben ni Bulus kanu walay a inalkilan nin lu enggu pidsakaw-sakaw nin su langun na kinemakap lun. 31 Na da den gilek'in kanu kapebpayag'in kanu kapendatu nu Kadenan enggu su kabpamandu nin pantag kanu Mapulu a su Isa al-Masih. Na da sekanin sapali nu apia entain kanu kinanggula nin sa entu.

Wassalam